

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu
budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z czynności, podjętych w r. 1897—8 w zakresie robót melioracyjnych wraz z uzasadnieniem preliminarza wydatków w rubr. XIII. na r. 1899, które obejmuje:

- I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.
- II. Załatwienie petycji.
- III. Postęp budowy przy publicznych robotach melioracyjnych w r. 1897.
- IV. Wnioski w sprawie ustawowego zapewnienia przedłużenia obwałowania lewego brzegu Dunajca, tudzież konserwacyi Łęgu.
- V. Uzasadnienie rubryki XIII. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1899.
- VI. Wykaz czynności kraj. biura melioracyjnego za r. 1897—8, zmiany w personalu technicznym i służby dozorców tego biura, oraz wnioski w sprawie zmiany instrukcyi służbowej dla dozorców melioracyjnych.
- VII. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego i udział kraju w tym funduszu.

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.

Regulacya
w sprawie
sankcyono-
wania pro-
jektów spe-
cjalnych
ustaw melio-
racyjnych.
Alegat I.

Na posiedzeniu z dnia 10. lutego 1898 powziął Wysoki Sejm na wniosek komisji gospodarstwa krajowego następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby uchwalone przez Sejm projekty ustaw, mających na celu podjęcie publicznych robót melioracyjnych z możliwym pośpiechem przedkładał do Najwyższej sankcyi, a przynajmniej o powodach zwłoki Wydział krajowy zawiadamiał.“

Popierając tę rezolucyę Wys. Sejmu, wystosowaliśmy załączone :/. w odpisie pismo z dnia 19. kwietnia 1898 l. 14.554 do JE. p. Ministra dla Galicyi z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa wstawienia pierwszych rat zasiłków państwowych do preliminarzy funduszu melioracyjnego na r. 1898, względnie 1899 dla tych przedsiębiorstw melioracyjnych, które dotychczas w preliminarzach tego funduszu nie zostały uwzględnione, a tem samem nie mogą być przedłożone do Najwyższej sankcyi, nie mniej też o poparcie tak zwanych drobnych melioracyj, tudzież regulacyi Pełtwi ze względu

na przewidziany w odnośnym projekcie ustawy zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego.

Odezwą z dnia 11-go lipca rb. l. 6.534/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że wedle reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 17. maja 1898 l. 10.973 „Najwyższa sankcja dla wspomnianych projektów ustaw może być uzyskana dopiero po ustawowem zatwierdzeniu odnośnego zasiłku funduszu melioracyjnego, względnie jego pierwszej raty. Uzyskanie tego zatwierdzenia, które następuje przez wstawienie zasiłku do preliminarza funduszu melioracyjnego, zależy od wysokości środków, które w odnośnym roku po odliczeniu sum potrzebnych do wykonania budowli rozpoczętych są jeszcze do rozporządzenia dla nowych przedsiębiorstw, przyczem jednak musi Ministerstwo brać wzgląd, jak to się samo przez się rozumie, na usprawiedliwione żądania także innych krajów co do projektowanych w tych krajach robót melioracyjnych.

„O ile na to zezwalały środki, uwzględniano dotychczas, o ile to tylko było możebnem, daleko idące żądania dla przedsiębiorstw galicyjskich, co się najlepiej z tego okazuje, że przyznane dotąd dla galicyjskich przedsiębiorstw sumy ogólne przewyższają o wiele kwoty przyznane innym krajom koronnym. Dalsze przeto przyspieszenie wejścia w życie wspomnianych w uchwale Sejmowej projektów ustaw nie leży w mocy c. k. Ministerstwa rolnictwa.

„Co się tyczy wypowiedzianego dalej przez Sejm krajowy życzenia, by uwiadamiano Wydział krajowy w poszczególnych wypadkach o przeszkodach zachodzących przeciw bezzwłócnemu wyjednywaniu Najwyższej sankcji, to nastąpiło to co do wszystkich projektów ustaw, co do których zachodziły poważniejsze wątpliwości, a mianowicie: co do projektu ustawy dla uzupełnienia regulacji Nowego Brnia reskryptem minist. z 29. września 1897 l. 7.497.

„Co do reszty projektów ustaw uwzględnione zostały projektu zabudowania potoku Bystra i regulacji Łomnicy i Soły w tegorocznym preliminarzu funduszu melioracyjnego w tem przypuszczeniu, że wniesiony równocześnie w Radzie państwa projekt o podwyższenie i przedłużenie dotacji funduszu melioracyjnego uzyska moc prawną. Gdyby bowiem przypuszczenie to nie ziściło się, nie miałby na razie fundusz melioracyjny dostatecznych środków do subwencyonowania tych przedsiębiorstw“.

W odpowiedzi na tę decyzję c. k. Ministerstwa rolnictwa zwróciliśmy odezwą z dnia 18. listopada rb. l. 30.202 uwagę c. k. Namiestnictwa, że motywa przytoczone w reskrypcie ministeryalnym przeciw rezolucji Wys. Sejmu nie są zgodne ani z postanowieniami państwowej ustawy melioracyjnej (z dnia 30. czerwca 1884, dz. u. p. Nr. 116), ani też z datami cyfrowemi.

Podczas gdy bowiem wedle §. 4. tej ustawy każde przedsiębiorstwo, które ma korzystać z państwowego funduszu melioracyjnego, musi być ogłoszone w drodze ustawy krajowej za przedsiębiorstwo krajowe, lub z funduszu krajowego subwencyonowane, to c. k. Ministerstwo rolnictwa mimo braku funduszy, którym się zaskania wobec Galicyi, nie przestrzega tego nieodzownego warunku co do innych krajów koronnych i wstawia do preliminarzy funduszu melioracyjnego zasiłki dla takich przedsiębiorstw, co do których Sejmy nie powzięły żadnej przedtem uchwały (9 przedsiębiorstw wymienionych w aleg. 1.), podczas gdy cały szereg uchwalonych przez Wys. Sejm od r. 1896 przedsiębiorstw galicyjskich nie został uwzględniony w preliminarzach tego funduszu.

Co się tyczy objekcji, jakoby Galicya w wyższej mierze korzystała z państwowego funduszu melioracyjnego, aniżeli inne kraje koronne, podnieśliśmy, że Galicya z natury rzeczy jako największy kraj koronny, stanowiący co do ludności 28,07%, co do obszaru 26,16%, a co do powierzchni gruntów uprawnych (ról i łąk), do której wymiar zasiłków winien się stosować, 34,12%, obok tego zaś jako kraj prawie wyłącznie rolniczy, posiadający niekorzystny klimat, a w czasach przedkonstytucyjnych na polu ekonomicznem zupełnie zaniedbany, stawiać musi stosownie do potrzeby, której miarę stanowią projekty ustaw przez Wys. Sejm mimo niepomyślnych finansów kraju

uchwalane, daleko wyższe wymagania do funduszu melioracyjnego od innych krajów posiadających przemysł i rolnictwo wysoko rozwinięte. Mimo to nie osiągnęła Galicya dotychczas w tym funduszu udziału, jakiby się jej należał w myśl §. 3. państwowej ustawy melioracyjnej, bo udział ten wynosił faktycznie w r. 1897 zaledwie 20,6%, a podniósł się w r. 1898 na niespełna 25%. Dla tego też dotychczasowy udział ten nie może być uważany za wysoki, jak to zaznacza c. k. Ministerstwo rolnictwa, zwłaszcza, że z dotacyi przeznaczonych na drobne melioracye, która w r. 1898 dosięgła prawie połowy państwowego funduszu melioracyjnego, mianowicie 350.000 zł. w. a., c. k. Ministerstwo rolnictwa wymierza Galicyi zbyt skąpe zasiłki (5% w r. 1896, a około 3½% w latach poprzednich) — zwłaszcza, że dalej Galicya po za funduszem melioracyjnym nie uzyskała dotychczas żadnego zasiłku z dotacyi na kulturę krajową (tytuł 3) etatu c. k. Ministerstwa rolnictwa, z której na regulacye wód wydano dla innych krajów od r. 1880 do r. 1898 poważną sumę 11,618.318 zł. w. a., a przeważna część podejmowanych obecnie w Galicyi publicznych robót melioracyjnych spowodowaną została dewastacyą lasów w górach, które należały do dóbr królewskich, a które w obszarze 580.213 morgów sprzedane zostały przez Administracyę państwa po bajecznie niskich cenach jak 1⁷/₁₀ zł. m. k. (Czarny Dunajec z przyległościami), lub 5²/₃ zł. m. k. (Zakopane z przyległościami) i t. p.

Z powyższych powodów zwróciliśmy się z prośbą do c. k. Namiestnika o poparcie rezolucyi Wysokiego Sejmu u c. k. Ministerstwa rolnictwa, aby przynajmniej te projekty publicznych robót melioracyjnych, których operaty techniczne są dojrzałe, doczekały się jak najrychlejszego zrealizowania, obok tego zaś z uwagi, że dotychczasowa dotacya roczna funduszu melioracyjnego w kwocie 750.000 zł. w. a. nie może ani w części zaspokoić wymagań wszystkich krajach koronnych, podnieśliśmy potrzebę podwyższenia tej dotacyi przynajmniej do 2,000.000 zł. w. a. rocznie.

Projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Wisłokinastępującą uchwałę:
w pow.
Mieleckim.

Uchwalając na żądanie c. k. Ministerstwa rolnictwa ponownie zmodyfikowany projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 22-go lutego b. r. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby dołożył wszelkich starań celem uzyskania na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim od c. k. Rządu datków konkurencyjnych w takiej wysokości, iżby przedsięwzięcie to w myśl uchwalonego przez Sejm projektu ustawy z dnia 30. stycznia 1896 wykonane być mogło w ciągu lat ośmiu“.

W skutek powyższej uchwały odnieśliśmy się odezwą z dnia 11-go marca r. b. l. 14.553 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa, ażeby pierwsza rata zasiłku państwowego wstawioną została do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1899 w pełnej kwocie 44.870 zł. w. a. (zamiast 10.000 zł. w. a., jak to zapowiedziało Ministerstwo w reskrypcie z d. 2-go lutego r. b. l. 1.007), gdyby zaś pierwsza rata w r. 1899 podwyższoną być nie mogła, następnych 7 rat wstawianych było do preliminarzy w kwotach wyższych, mniej więcej po 49.823 zł. w. a. rocznie. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 12-go maja, r. b. l. 43.103 oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskrytem z dnia 2-go maja. r. b. l. 9.287, że podwyższenie pierwszej raty w r. 1899 po nad przyrzeczoną kwotę 10.000 zł. w. a. jest niemożliwe, natomiast życzenie co do podwyższenia następnych siedmiu rat w razie wejścia w życie wniesionego do Rady państwa projektu ustawy o podwyższeniu dotacyi funduszu melioracyjnego w miarę możliwości zostanie uwzględnione.

Jak już w odpowiedzi na interpelacyę posła Krempey, Wydział krajowy na posiedzeniu z d. 15-go lutego r. b. miał zaszczyt oświadczyć, zarządziliśmy w roku bieżącym rozpoczęcie robót koło obwałowania Wisły i Wisłoki, a mianowicie wykonanie kanałów osuszających po lewym brzegu Wisłoki na prośbę gmin Podleszany, Książnice i Goleiszów w celu dostarczenia zarobku ludności dotkniętej niedostatkiem z powodu zeszłorocznych klęsk

gradowych i wylewu dzikich wód, na co też c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 1-go kwietnia, r. b. l. 6.212 się zgodziło.

Kierownictwo robót prowadzonych na rachunek I. raty 40% zasiłku krajowego (uchwalonego w budżecie r. 1897) poruczyliśmy kierownikowi regulacji Krzemienicy Janowi Haładejowi, przydzielając mu do pomocy praktykanta Władysława Bigę, na delegata zaś do zarządu budowy pod względem administracyjnym powołaliśmy prezesa Rady powiatowej Mieleckiej, p. Stefana Sękowskiego.

Projekt
ustaw o re-
gulacji Soły
i Łomnicy

O sankcyi uchwalonych przez Wysoki Sejm dnia 5-go lutego, 1897 projektów ustaw o regulacji Soły i Łomnicy nie otrzymaliśmy dotychczas zawiadomienia. Ponieważ jednak pierwsze raty zasiłków państwowych (40% z dotacyi na budowę wodne a 20% z funduszu melioracyjnego) wstawione zostały do preliminarzy na rok 1898, które Cesarskimi rozporządzeniami z d. 25-go czerwca, 1898 Dz. u. p. Nr. 104, względnie z dnia 1-go lipca, 1898, Dz. u. p. Nr. 121), zostały zatwierdzone na podstawie §. 14. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia, 1867 Dz. u. p. Nr. 141, zatem Najwyższa sankcyja powyższych projektów ustaw nie podlega kwestyi.

Projekty rozporządzeń wykonawczych do tych ustaw ułożone przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zostały już przez interesowane Ministerstwa zatwierdzone, Namiestnictwo zaś wedle odezwy z dnia 17. października r. b. l. 11.423/pr. poruczyło kierownictwo budowy c. k. starszemu inżynierowi Janowi Kaweckiemu na Sole, a c. k. inżynierowi Jakóbowi Malinowskiemu na Łomnicy, przeznaczając jako siedziby urzędowe kierownictw budowy na razie Żywiec i Kałusz. Czas, w którym kierownicy budowy mają rozpocząć urzędowanie, będzie później oznaczony, gdyż c. k. Rząd wysłał ich na objazd naukowy nad Inn, Lech i Beczwę w Austrii, a następnie do Niemiec nad rzeki szczególnie im wskazane celem zbadania robót regulacyjnych na rzekach górskich i zużytkowania nabytych wiadomości przy poruczanej im regulacji.

Nie doszło dotychczas jeszcze do porozumienia między Administracją państwa a Wydziałem krajowym w sprawie rocznego wydatku na zarząd. Podczas gdy bowiem c. k. Namiestnictwo wyraża zapatrywanie, że tak do regulacji Soły jak i Łomnicy należy przydzielić po trzech techników tak, iż na jednego technika przypadłaby do przebudowania rocznie kwota około 30.000 zł. w. a., to Wydział krajowy opierając się na doświadczeniach zebranych przy regulacji Białej, gdzie jeden technik przebudowuje rocznie 50.000 do 80.000 zł. w. a. tudzież przy regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, gdzie po usunięciu początkowych trudności przypadła w r. 1897 na jednego technika kwota przeszło 50.000 zł. w. a. domaga się, aby dla możliwego zredukowania nieproduktywnych kosztów zarządu przydzielonych zostało do regulacji Soły i Łomnicy, gdzie rocznie niespełna po 100.000 zł. w. a. jest do przebudowania, tylko po dwóch techników.

Projekt
ustawy o za-
budowaniu
potoku By-
stry w Zako-
panem.

W sprawie sankcyi uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 5. lutego, 1897 projektu ustawy o zabudowaniu potoku Bystry w Zakopanem nie otrzymaliśmy dotychczas urzędowego zawiadomienia. Zasiłek państwowy jednak w kwocie 15.000 zł. w. a. został wstawiony do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1898, a po zatwierdzeniu tego preliminarza Cesarskim rozporządzeniem z dnia 1. lipca, r. b., zaasygnowany został reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 3. sierpnia, r. b. l. 16.355 na ręce Wydziału krajowego.

Ponieważ projekt rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy zatwierdzony został reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 31. grudnia 1897 l. 28.706 zatem rozpoczętą też została w roku bieżącym budowa, której kierownictwo poruczyło to Ministerstwo c. k. adjunktowi inspekcji leśnej Kazimierzowi Kostańskiemu.

Projekt
ustawy o uzu-
pełnieniu
regulacji No-
wego Brnia
z dopływami.

W sprawie uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 5. lutego 1897 projektu ustawy o uzupełnieniu regulacji Nowego Brnia z dopływami c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 29. września 1897 l. 7.497 (intywowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 23. listopada 1897 l. 100.983), że gdy Wydział spółki oświadczył się przeciw dodatkowym robotom, których

koszta preliminowano na 94.696 zł. 91 ct. w. a. (przy ogólnej sumie kosztorysowej 319.500 zł. w. a.), a reambulacja projektu przeprowadzoną została w r. 1896 w porze już spóźnionej, należy co do tej części projektu, która dotyczy robót dodatkowych (rowów osuszających), zarządzić nowe dochodzenia na miejscu w stosownej porze roku przy współudziale zastępców spółki wodnej, przy którym to dochodzeniu należałoby skonstatować potrzebę tych robót, względnie możliwość ewentualnego ich ograniczenia do rozmiarów odpowiadających funduszom spółki wodnej. Obok tego poleciło c. k. Ministerstwo rolnictwa zbadać także ceny jednostkowe kosztorysu robót objętych pierwotnym projektem, których koszta preliminowane są na 244.803 zł. 9 ct. w. a.

Przeprowadzenie ponownej reambulacji projektu poruciło c. k. Namiestnictwo wedle odezwy z d. 23. maja rb. l. 37.621, c. k. nadinżynierowi Stanisławowi Łozińskiemu, Wydział krajowy zaś wydelegował do tej czynności projektanta, inżyniera adjunkta Maryana Röhricha, upraszając o zarządzenie zbadania w ciągu miesiąca lipca, gdyż obecny stan niewykończonych robót na Nowym Brniu naraża strony interesowane na wielkie szkody.

Gdy inż. Röhrich sprawozdaniem z d. 26. września rb. doniósł nam, że delegat c. k. Namiestnictwa nie przystąpił jeszcze do poruczonej mu reambulacji, odulesiliśmy się odezwą z dnia 29. września rb. l. 59.556 ponownie do c. k. Namiestnictwa o przyspieszenie tego badania, które też dopiero z końcem października rb. zostało przeprowadzone. O wyniku reambulacji nie otrzymaliśmy dotychczas zawiadomienia.

Projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa.

Postępowanie wodno-prawne w celu zawiązania spółki wodnej, od czego zależnem jest wstawienie pierwszej raty zasiłku państwowego do preliminarza funduszu melioracyjnego, a tem samem przedłożenie projektu ustawy do Najwyższej sankcyi, przeprowadziło c. k. Starostwo w Krakowie w dniach od 27. lipca do 3. sierpnia rb. na podstawie operatu konkurencyjnego udzielonego przez Wydział krajowy odezwą z d. 10. maja rb. l. 26.252.

W oczekiwaniu, że spółka wodna do wiosny r. 1899 zostanie zawiązaną, wstawił też Wydział krajowy do preliminarza kraj. na r. 1899 pierwszą ratę 40% zasiłku krajowego w kwocie 21.774 zł. w. a.

Projekt ustawy o regulacji górnego Dniestru z dopływami.

W sprawie uchwalonego przez Wys. Sejm d. 9. lutego 1897 r. projektu ustawy o regulacji górnego Dniestru z dopływami, otrzymaliśmy odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 22. października rb. l. 93.643 załączony ./ reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, z którego okazuje się, że c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i rolnictwa przyznają na tę regulację przewidziane w projekcie ustawy zasiłki, mianowicie 40% z dotacyi na budowę wodne etatu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych (I. rata wstawiona już do preliminarza na r. 1898), a 20% z państwowego funduszu melioracyjnego (I. rata wstawioną będzie dopiero do preliminarza na r. 1900), oraz że przedłożenie do Najwyższej sankcyi tego projektu ustawy nie będzie podlegać kwestyi, gdyż roboty mogą być rozpoczęte na rachunek datku c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i funduszu krajowego.

Alegat 2.

Ponieważ c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przyznanie subwencyi państwowych uczyniło zależnem od spełnienia uciążliwych dla przedsiębiorstwa warunków, jak przedłużenia okresu budowy z 20 na 28 lat i zbudowania kościoła z funduszu regulacyjnego mostu na gościńcu państwowym ze Lwowa do Stryja, zatem odniósł się Wydział krajowy załączoną w odpisie ./ odezwą z d. 18 listopada rb. l. 67.425 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zwolnienia przedsiębiorstwa od tych warunków, a równocześnie wystosował pismo do JE p. Ministra dla Galicyi z podziękowaniem za dotychczasową skuteczną interwencyę w tej ważnej dla kraju sprawie i z prośbą o dalsze poparcie.

Z uwagi, że między projektem technicznym, a opinią c. k. centralnego biura hydrograficznego, tudzież technicznego delegata ministeryalnego, który w październiku 1896 r. projekt na miejscu reambulował, a w lutym 1898 r. złożył w tym przedmiocie obszernie sprawozdanie, znaczne zachodzą różnice, zarządziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych konferencyę złożoną z technicznych zastępców tego c. k. Ministerstwa, c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

wego, która się zbierze w najbliższym czasie w Wiedniu i protokolarnie sformułuje wnioski co do szczegółów technicznych.

Gdy rozpoczęcie robót z wiosną r. 1899 jest spodziewanem, wstawił Wydział krajowy do preliminarza kraj. na ten rok uzupełnienie I. raty 40% zasiłku krajowego w kwocie 72.000 zł. w. a. z uwzględnieniem proponowanego pierwotnie 20-letniego okresu budowy.

Projekt ustawy o udzieleniu dalszych zasiłków na osuszenie bagien Oleskich. W sprawie uchwalonego przez Wysoki Sejm. d. 10. lutego 1898 projektu ustawy o udzieleniu dalszych zasiłków z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego na osuszenie bagien Oleskich nie otrzymaliśmy żadnego zawiadomienia. Przewidziany w tym projekcie ustawy zasiłek dodatkowy 13.592 zł. 80 ct. w. a. nie został też wstawiony do preliminarza funduszu krajowego na r. 1898.

Projekt ustawy o regulacji rzeki Pełtwi z dopływami. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. lutego 1898 r. projekt ustawy o regulacji rzeki Pełtwi z dopływami zwróciło Wydziałowi krajowemu c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 10. listopada, rb. l. 100.242 z podaniem wodów podanych w załączonym %. reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 28. października r. b. l. 20.588.

Wedge tego reskryptu zajęło c. k. Ministerstwo skarbu odporne stanowisko w sprawie udzielenia 30% zasiłku z państwowego funduszu inwestycyjnego, jakkolwiek dla innych krajów koronnych, jak Austria dolna i Czechy na podobne cele z tego funduszu państwo udziela hojnych subwencji. Przeciw tej decyzji wniesie Wydział krajowy przedstawienie przy przedłożeniu projektu technicznego, który nie mógł być dotychczas przesłany Rządowi, gdyż projektant, starszy inżynier Tadeusz Sikorski nie wykończył jeszcze sprawozdania technicznego.

Projekty ustaw agrarnych o komasacji gruntów rolnych, o składzie komisji krajowej dla spraw wyłączenia obcych gruntów z lasów i zaokrąglaniu granic lasowych, tudzież o dzieleniu gruntów wspólnych i regulacji wspólnych praw użytkowania i zarządu.

Wymienione obok projekty ustaw nie uzyskały dotychczas Najwyższej sankcyi.

Projekt ustawy w sprawie zezwolenia Reprezentacji pow. z Tarnobrzega na zaciągnięcie pożyczki do wysokości 30.000 zł. w. a. O uchwalonym przez Wysoki Sejm obok wymienionym projekcie ustawy i przedłożeniu go c. k. Namiestnictwu celem wyjednania najwyższej sankcyi, zawiadomił Wydział krajowy Wydział powiatowy w Tarnobrzegu.

Czy projekt ów uzyskał sankcyę, Wydział krajowy nie utrzymał dotąd żadnej wiadomości.

Uchwała z 12. lutego 1898 w sprawie rewizyi i oznaczenia Odezwą z d. 28. lipca 1898 l. 66198 (l. W. kr. 47364/98) zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, iż obok wyrażoną uchwałę Wysockiego Sejmu przedłożyło Ministerstwu spraw wewnętrznych sprawozdaniem z d. 17. kwietnia 1898 l. 2235 pr. a na dalsze zapytanie odpowiedziało ode-

spławności zważ z d. 28. października 1898 l. 95856 (l. W. kr. 68369/98), iż decyzja rzek: Dunaj, Ministerstwa jeszcze nie nadeszła.
ca, Wisłoki,
Sanu i Dnie-
stru.

Systematycz-
na regula-
cja rzek
karpackich.

W sprawie systematycznej regulacji rzek karpackich, a mianowicie Raby i Świcy, których regulacja w myśl programowej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. lutego 1894, miała być podjęta bezpośrednio po ustawowym zapewnieniu regulacji Soły i Łomnicy, oznajmiło c. k. Namiestnictwo na skutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 13. grudnia 1897 l. 16.195 odezwą z d. 3. stycznia, rb. l. 112.200 co następuje:

„Ponieważ przedewszystkiem ma być przeprowadzoną systematyczna regulacja rzek Dunajca, Wisłoki i Sanu, a w toku będące wypracowanie generalnych projektów tych rzek wymagać będzie jeszcze dłuższego czasu, gdy dalej forsowaną być musi regulacja Dniestru na przestrzeni między Żurawnem a Niżniowem celem spowodowania lepszego odpływu wysokich wód ze sąsiedniej w regulacji będącej przestrzeni Dniestru między Żurawnem a Rozwadowem, tudzież z górnej przestrzeni tejże rzeki od Rozwadowa do Kornalowic, której regulacja jest zamierzoną, gdy nadto w r. 1898 ustanowione być muszą dwa kierownictwa techniczne dla przeprowadzić się mającej przez organa państwowe regulacji Soły i Łomnicy, które to agendy znacniejszą ilość sił technicznych zatrudnią, przeto c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych obecnie, zwłaszcza przy notorycznym braku sił technicznych nie może zadość uczynić życzeniu Sejmu krajowego co do rewizji generalnych projektów dla regulacji rzek Raby i Świcy i czynność ta musi na późniejszy czas być odłożoną.

Rozumie się samo przez się, że także decyzja co do wysokości ewentualnego zasiłku z funduszy państwowych do kosztów regulacji rzek Raby i Świcy, równie jak co do sposobu pokrycia tego zasiłku na razie nie może nastąpić“.

Rezolucja
w sprawie
budowy ka-
nałów spław-
nych.

Na posiedzeniu z d. 10. lutego 1898 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucję:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyspieszył studia nad projektami budowy kanałów spławnych łączących Odrę z Wisłą i Sanu z Dniestrem — i przeprowadził ich budowę“.

Na skutek programowej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. lutego 1894 w sprawie regulacji wód w całym kraju i budowy dróg wodnych udzieliło nam c. k. Namiestnictwo odezwaniami z d. 4. kwietnia rb. l. 17.912 i z d. 11. sierpnia rb. l. 71.299 reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 14. lutego rb. l. 2.818 wyjaśniający sprawę budowy kanałów wschodnich, oraz nadesłany przez c. k. Ministerstwo handlu reskryptem z d. 13. lipca rb. l. 35.833 projekt generalny połączenia kanału Dunaj-Odra z Wisłą, tudzież kanałów spławnych na wschód od Krakowa.

Wedle odezwy c. k. Ministerstwa handlu z d. 16. stycznia rb. l. 40.310 ex 1897 wystosowanej do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych biuro hydrotechniczne w Ministerstwie handlu rozszerzyło swą czynność także na kanały spławne obchodzące Galicyę i opracowało projekty generalne:

a) połączenia projektowanego kanału Dunaj-Odra z Wisłą pod Krakowem w kilku wariantach, z przekroczeniem działu wód między Odrą a Wisłą pod Pruchną;

b) przedłużenie kanałów spławnych na wschód od Krakowa do Dniestru, oraz przez Lwów z Brodami w celu przyszłego połączenia z siecią kanałów rosyjskich w kierunku Kijowa.

ad a) Najodpowiedniejszą dla Galicyi alternatywą połączenia kanału Dunaj-Odra z Krakowem jest linia prowadząca z Hruszowa pod Morawską Ostrawą wzdłuż kolei północnej do Drahomyśla nad Wisłą (na Szląsku), stąd wzdłuż Wisły do Oświęcimea, a od Oświęcimea skanalizowaną Wisłą do Krakowa łącznej długości 154 kilometrów, z czego na Galicyę przypada 91 km., reszta zaś na Szląsk i Morawę. Na tej przestrzeni projektowane są porty

w Galicyi na kanale sztucznie wykopanym w Jawiszowicach i w Oświęcimie. Koszta tej drogi wodnej przedstawiają się następująco:

A. Koszta kanału sztucznego Hruszów-Oświęcim
dług. 87,2 km.

I. Wykupno gruntów 87,2 km. po 22.000 zł. . .	1,918.000 zł.
II. Roboty ziemne 7,050.000 m. ³ po 75 ct. wa. . .	5,737.500 „
III. Roboty dodatkowe:	
1. Karczowanie, zdzieranie darni, robienie stopni, odwodnienie nasypów 87,2 km. po 1.500 . . .	130.800 „
2. Uszczelnienie skarp nasypów warstwą gliny 1 m. grubą (24 m. ³ na 1 m. bież.) na długości 23.850 m. $\times$ 24 = 572.400 m. ³ po 2 zł. 75 ct. . .	1,574.100 „
3. Odwodnienie przekopów pod Pruchną w km. 27 do 34 długości 7.000 m. (wykop 1,5 m. szer., 8,0 m. głęb., 2×7.000 m. = 14.000 m. długości = 168.000 m. ³ po 2 zł. 25 ct. . .	378.000 „
168.000 m. ³ kamienia po 4 zł. . .	672.000 „
4. Ubezpieczenie brzegów po 2.700 zł. za 1 km. . .	235.440 „
5. Drogi wzdłuż kanału o 1.200 km. . .	104.640 „
6. Przełożenie kolei w 7 punktach krzyżowania . .	69.760 „
7. kanały ramp i mosty drewniane po 70 zł. . .	6.104 „
8. Żwirowanie dróg holowniczych 3 m. szerokich, 523.200 m. ³ po 50 ct. . .	261.600 „
9. Brukowanie skarp w linii zwierciadła wody z potrąceniem 3 szluz po 84 m. i 3 akwaduktów 383 m. dług., 168.594 m. bież. po 5 zł. 50 ct. . .	927.267 „
10. Ogrodzenie portów po 100 zł. za 1 km. . .	8.720 „
11. Ogólne roboty dodatkowe (planowanie, humusowanie, obsiew, obsadzenie i ubezpieczenie płótkami skarp, odwodnienia mokrych skarp, przekopów i obsadzenie drzewkami owocowymi portów i domków strażniczych po 2.500 zł. za 1 km. . .	218.000 „
IV. Małe obiekty:	
1. Sklepione syfony:	
5 po 1 m. światła po 8.000 zł. . .	40.000 zł.
10 „ 2 „ „ 11.000 „ . .	110.000 „
2. Sklepione przepusty:	
3 po 1 m. światła po 4.000 zł. . .	12.000 „
2 „ 2 „ „ 5.000 „ . .	10.000 „
22.000 „	
3. Przejazdy:	
4 m. szerokich 10 po 10.000 zł. . .	100.000 zł.
4 „ „ 11 „ 20.000 „ . .	220.000 „
5 „ „ 2 „ 13.000 „ . .	26.000 „
5 „ „ 11 „ 23.000 „ . .	253.000 „
8,1 „ „ 3 „ 40.000 „ . .	120.000 „
4,0 „ „ 3 „ 22.000 „ . .	66.000 „
785.000 „	
4. Wrota bezpieczeństwa 9 sztuk po 22.000 zł. . .	198.000 „
V. Wielkie obiekty:	
1. 3 akwadukty dług. 308 m. po 1.800 zł. . .	554.400 „
2. jazy ruchome:	
na Wiśle długości 40,0 m.	
na Bajerce „ 10,0 „	
na Iłownicy „ 22,0 „	
na Białce „ 22,0 „	
94,0 m. po 1.000 zł. . .	94.000 zł.
VI. Szluzy:	
1. 8 pojedynczych szluz powodziowych po 220.000 zł. . .	1,760 000 „

2. pojedyncze szluzy:

a) 2 ze spadem 2 m. po 190.000 zł.	380.000 zł.
b) 27 " 3 " po 220.000 "	5,940.000 "
c) 1 " 4 " po 310.000 "	310.000 "

VII. Alimentacja kanału:

dla 12 milionów m ³ wody	4,000.000 "
-------------------------------------	-------------

VII. Porty i baseny:

82.2 km. po 10.000 zł.	872.000 "
------------------------	-----------

IX. Budynki po 1.100 zł. od km.	95.920 "
---------------------------------	----------

X. Wyposażenie kanału i portów po 650 zł.	56.680 "
---	----------

XI. Roboty wstępne i nadzór budowy 3% sumy budowy	823.810 "
---	-----------

Ogółem . . . 28,284.141 zł.

B. Koszta kanalizacyi Wisły od Oświęcimia do Krakowa na długości 66,8 kilometrów.

1. Wykupno gruntów (32 m. szerokości pod 13 przekopów łącznej długości 13.650 m., po 2 m. na skarpowanie brzegów po za przekopami, a po 4 m. po obu brzegach Wisły na drogi holownicze, tudzież po 0,6 ha pod domki strażnicze a 43,68 ha pod układ materiału wydobytego z przekopów);
razem 170 ha po 1.100 zł. . . . . 187.000 zł.

odszkodowanie za grunta odcięte przekopami (100 ha) 20% wartości 110.000 zł. . . . . 22.000 "

inne odszkodowania po 300 zł. na 1 klm. . . . . 20.040 "

przeprowadzenie wykupna gruntów po 500 zł. od km. . . . . 33.400 "

2. Roboty ziemne:

wykop przekopów (dno 17 m., skarpa 1 : 1 $\frac{1}{2}$, głębokość 5 metrów) . . . . . 1,678.950 m³

skarpowanie brzegów po 12 m³ na długości 53.150 m. . . . . 637.800 "
2,316.750 m³ po 60 ct. 1,390.050 zł.

bagrowanie dna Wisły na głębokość 1 m. pod małą wodą, dług. 28.000 m. 1 m. głęb., 17 m. szerokości, 476.000 m³ po 1 zł. . . . . 476.000 "

3. Mury bulwarowe w Krakowie:

4.000 m. bież. po 140 zł. . . . . 560.000 "

4. Budowle ochronne na Wiśle:

na długości 65.708 m. (z potrąceniem szluz), bruk 3×0,3 m³ + narzut, 1,5×2 m³ = 4,8 m³ po 3,50 zł. — po 16 zł. 80 ct. . . . . 1,103.894 "

5. Kanały ramp i mosty drewniane pod drogami holowniczymi długości 66,8 km. po 70 zł. . . . . 4.676 "

6. Szutrowanie dróg holowniczych na szerokość 3 m. 400.800 m³ po 50 ct. . . . . 200.400 "

7. 13 ruchomych jazów:

4 po 180 m. długich . . . . . 720 m.

9 po 120 m. " . . . . . 1.080 m.

razem . . . . . 1.800 m. po 600 zł. 1,080.000 "

8. 13 szluz po 2 m. spadu z mostami po 190.000 zł. 2,470.000 "

9. Budynki 66,8 km. po 1.100 zł. . . . . 73.480 "

10. Urządzenie skanalizowanej przestrzeni po 650 zł. 43.420 "

11. Roboty wstępne i nadzór buowy 3% kosztów (7,664.360 zł.) . . . . . 229.930 "

Razem , ... 7,894.290 "

(czyli 1 km. po 118.178 zł.

Koszta zatem kanału Hruszów-Oświęcim	28,284.141 zł.
z kosztami kanalizacji Wisły od Oświęcimsa do Krakowa	7,894.290 „
wynoszą (na długości 154 km. drogi wodnej)	36,178.441 zł.
czyli okrągło 235.000 zł od 1 kilometra.	

ad b) Dla dróg wodnych położonych na wschód od Krakowa opracowało biuro hydrotechniczne c. k. Ministerstwa handlu również kilka alternatyw, mianowicie: z Krakowa do Zabierzowa 2 alternatywy z użyciem Wisły do Niepołomic i bez zużytkowania Wisły, tudzież 2 alternatywy dla połączenia kanału Kraków-Lwów-Brody z kanałem naddniestrzańskim tj. Sądowa Wisznia-Rudki-Czajkowie, lub Gródek-Kołodrubu. Jako zasadę przyjęto prowadzenie trasy kanału niezależnie od państw ościennych, a więc bez zużytkowania naturalnej drogi wodnej, jaką przedstawia Wisła. Najtańsza trasa kanałów wschodnich przedstawia się wedle projektu biura hydrotechnicznego c. k. Ministerstwa handlu następująco:

1. przestrzeń Kraków-Zabierzów bez zużytkowania Wisły do Niepołomic z portami w Niepołomicach i Zabierzowie długości 25 km.

2. Zabierzów-Sądowa Wisznia z portami w Mikuszowicach, Borzęcinie, Żabnie, Dąbrowy, Radgoszczy, Radomyślu, Rydzowie, Rzochowie, (Mielcu) Majdanie, Bojanowie, Kamieniu, Łętowni, Leżajsku, Grodzisku, Przeworsku, Jarosławiu, Laszkach, Kalnikowie, Mościskach i Sądowej Wieszni na długości 274,7 kilometrów z przekroczeniem dopływów Wisły na akwaduktach murowanych mianowicie: Raby między Mikuszowicami i Bratucicami, Uszwicy poniżej Borzęcina, Dunajca w Biskupicach radłowskich, Wisłoki między Rzochowem a Rżyskami, Łęgu w Spiach, Wisłoka w Gniewczynie i Sanu w Szówsku poniżej Jarosławia;

3. przestrzeń Sądowa Wisznia-Gródek z portami Rodatycze i Gródek długości 18,5 kilometrów;

4. przestrzeń Gródek-Lwów-Brody z portami Malczyce, Lwów (między Rzęsą ruską a Brzechowicami), Grzęda. Jaryczów, Zadwórze, Krasne, Ożydów, Sokołowska i Brody długości 128 kilometrów;

5. przestrzeń Sądowa Wisznia-Rudki-Halicz z portami Rudki, Czajkowie, Susułów, Kołodrubu, Rozwadów, Rozdół, Zalesce (Żydaczów), Żurawno, Tenetniki-Martynów i Halicz długości 146 kilometrów.

Koszta tych kanałów preliminowane są w następujących sumach:

1. Kraków-Zabierzów	25 kilometrów	3,580.000 zł.
2. Zabierzów-Sądowa Wisznia	274,7 „	48,780.000 „
3. Sądowa Wisznia-Gródek	18,5 „	4,400.000 „
4. Gródek-Lwów-Brody	128,0 „	30,400.000 „
5. Sądowa Wisznia-Halicz	146,0 „	28,281.000 „
Razem.	592,2 kilometrów	115,441.000 zł.

Do tego kanalizacji Wisły

Oświęcim-Kraków	66,8 „	7,894.290 „
część kanału Hruszów-Oświęcim w granicach Galicji przyjmując kosztą w stosunku długości	24,2 „	7,850.000 „

Ogółem tedy wynoszą koszta

kanalów galicyjskich łącznej długości	683,2 „	131,185.290 zł.
---------------------------------------	---------	-----------------

W kosztorysie kanałów położonych na wschód od Krakowa przyjęto dla pewnych kategorii robót ceny niższe, aniżeli dla kanału Hruszów-Kraków, a mianowicie:

wykupno gruntów od 1 klm. kanału 14.800 zł. w. a. (1 ha po 1.108 zł., a za budynki po 500 zł. od 1 km):

1 m.³ robót ziemnych po 60 ct. korczowanie itp. 1.500 zł. od 1 km.
uszczelnienie gliną nasypów po 2 zł. 75 ct. za 1 m.³;

odwodnienie przekopów po 2.500 zł. w. a. od 1 km. całej długości;
 ubezpieczenie brzegów po 2.700 zł. od 1 km;
 drogi wzdłuż kanału po 1.200 zł. od 1 km;
 kanały ramp i mosty drewniane po 70 zł. w. a. od 1 km.;
 zwirowanie dróg holowniczych po 50 ct. w. a. od 1 m²;
 brukowanie skarp kanału w linii zwierciadła wody po 5 zł. 50 ct.
 od 1 m. bież;
 ogrodzenie kanału po 100 zł. od 1 km.;
 planowanie, humusowanie, derniuowanie skarp i t. p. po 2.500 zł. w.
 a. od 1 km.

Biuro hydrotechniczne zaznacza wyraźnie w sprawozdaniu, że w całej Monarchii nie ma kraju koronnego, w którymby tak łatwą była budowa kanałów spławnych jak w Galicyi. (Ja, es kann ausgesprochen werden, dass sich in der ganzen diesseitigen Reichshälfte kein Kronland findet, in dem der Entwicklug des Wasserstrassennetzes weniger natürliche Hindernisse entgegenständen, als gerade in Galizien).

Ponieważ c. k. Ministerstwo handlu objawiło zamiar w miarę postępu prac biura hydrotechnicznego i rozporządzalnych środków zarządzić zdjęcie terenu dla opracowania szczegółowych projektów łączących Odrę z Wisłą i San z Dniestrem, oraz zażądało opinii Wydziału krajowego w sprawie projektowanych kanałów spławnych w Galicyi, przeto zamierzamy wysłuchać zdania w tym przedmiocie reprezentantów obu towarzystw rolniczych izb handlowych i towarzystw technicznych, ewentualnie zaś przedłożyć projekt Sejmowej komisji gospodarstwa krajowego.

Co się tyczy rozmiarów projektowanej sieci dróg wodnych zaznaczamy, że w interesie kraju leży, aby nietylko połączenie kanału Dunaj-Odra z Krakowem było wykonane, gdyż z tego połączenia oprócz miasta Krakowa korzystałoby tylko pięć powiatów (Biała, Chrzanów, Wadowice, Kraków i Podgórze), lecz także projektowane przez c. k. Ministerstwo handlu tak zwane „kanały wschodnie“ łączące Kraków z Brodami i Dniestrem. Nadmieniamy przytem, że trasa kanału między Krakowem a Leżajskiem nie zupełnie szczęśliwie jest wybrana, gdyż przechodzi przez okolice ubogie (dyluwialne piaski i lasy przeważnie już przetrzebione), omijając urodzajne rędziny nadwiślańskie, obok tego zaś z powodu gruntu piaskowego i pagórkowatego trudną będzie do wykonania i utrzymania. Na tej więc przestrzeni potrzebną będzie zmiana trasy, jeżeli w ogóle Wisła i San nie da się zużytkować jako droga wodna.

Uchwała w sprawie lokalnej regulacji Wiśłoki pod Rzeszowem
 Na rezolucję tę odstąpioną c. k. Rządowi z wezwaniem, ażeby w ciągu r. 1898 zbadał stan rzeki Wiśłoki w mieście Rzeszowie i przeprowadził potrzebne roboty ochronne przy pomocy państwa i kraju, otrzymał Wydział krajowy ze strony c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 29. listopada, rb l. 105.559 zawiadomienie, że sytuacja rzeki Wiśłoka pod Rzeszowem została zdjętą a projekt na regulację będzie niebawem opracowany.

Uchwały w sprawie utworzenia stałego funduszu pożyczki krajowej w sumie 700.000 zł. z r. 1889 dla spółek wodnych zaciągniętej pożyczki z wszelkich innych aktywów tego funduszu a względnie z wpływów od powiatów, 1. stycznia 1899 stały fundusz pożyczkowy;
 gmin i dla 1. stycznia 1899 stały fundusz pożyczkowy;
 spółek wodnych na cele pożyczek na spłaty datków konkurencyjnych, publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych z oprocentowaniem po 3% i okresem amortyzacji najdłużej na lat 30;
 jowemu:

1. utworzyć z reszty pozostałego jeszcze do dyspozycji funduszu pożyczki krajowej w sumie 700.000 zł. z r. 1889 dla spółek wodnych zaciągniętej pożyczki z wszelkich innych aktywów tego funduszu a względnie z wpływów od powiatów, 1. stycznia 1899 stały fundusz pożyczkowy;

2. udzielać z tego funduszu powiatom, gminom i spółkom wodnym pożyczek na spłaty datków konkurencyjnych, publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych z oprocentowaniem po 3% i okresem amortyzacji najdłużej na lat 30;

3. że poczynszy od 1. stycznia 1899 mają ustać uiszczane dotychczas spłaty z funduszu rzeczoney pożyczki do funduszu krajowego; wreszcie

4. że przy udzielaniu subwencji szczególnie uwzględniać należy melioracye na grutach włościańskich.

Uchwały ad 1) i 3) zostaną wykonane stosownie do danego polecenia z dniem 1. stycznia 1899, i w tym kierunku wydał Wydział krajowy odpowiednie zarządzenie.

Z wykonaniem tych uchwał zastosuje się Wydział krajowy i do uchwały ad 2). Co do uchwały wreszcie ad 4), która zresztą nie pozostaje w związku z funduszem pożyczkowym, Wydział krajowy zaznacza, iż dotąd żadnemu z włościan żądających pomocy technicznej i subwencji na zmeliorowanie gruntów pomocy nie odmówił i roboty takie subwencyonuje z funduszu krajowego $33\frac{1}{3}\%$ zasiłkiem i wyrabia taki sam zasiłek z państwowej dotacji melioracyjnej. Co więcej, w pierwszych wypadkach zgłoszeń włościan, Wydział krajowy pokrywał nawet połowę kosztów melioracji włościańskich a drugą połowę wyjednywał u c. k. Rządu. Kiedy jednak w ostatnich czasach c. k. Rząd oświadczył, iż tylko w $\frac{1}{3}$ części kosztów przyczyniać się będzie do włościańskich melioracji, Wydział krajowy obecnie także tylko równy zasiłek przyznaje.

Rezolucya
w sprawie
zawiazywania
spółek wo-
dnych oraz
spiesznego
przeprowa-
dzania badań
technicznych
projektów
melioracyj-
nych.

Na posiedzeniu z d. 10. lutego, 1898 uchwalił Wysoki Sejm na wniosek komisji gospodarstwa krajowego następującą rezolucję:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby polecił władzom administracyjnym pierwszej instancyi bezzwłoczne zawiązywanie przymusowych spółek wodnych dla ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz spieszne przeprowadzenie badań technicznych projektów melioracyjnych i ich rentowności celem umożliwienia rolnikom korzystania z ustawy państwowej o kredycie melioracyjnym“.

O wydaniu zarządzenia na skutek powyższej rezolucyi nie otrzymano od c. k. Rządu zawiadomienia.

Postęp w organizacyi spółek wodnych dla publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych w ciągu ostatniego roku przedstawia się następująco:

Zawiazane zostały spółki wodne:

1. dla obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami (wedle odezwy c. k. Starostwa w Wieliczce z d. 28. marca 1898 l. 6.971 wybrany przewodniczącym spółki wodnej właściciel dóbr Bierzanowa pan Karol Czech, jego zastępcą burmistrz miasta Niepołomic pan Władysław Wimmer).

2. dla regulacyi Przegnojówki (wedle odezwy c. k. Starostwa w Przemyslanach z d. 2. grudnia 1897 l. 21.436 wybrany przewodniczącym p. Franciszek hr. Potulicki, jego zaś zastępcą p. Stanisław Burliga).

3. dla osuszenia bagien Stojanowskich (wedle odezwy c. k. Starostwa w Kamionce strumiłowej z d. 20. sierpnia, rb. l. 20.891 wybrany został przewodniczącym ks. Jan Sochacki, gr. k. pleban w Stojanowie, zastępcą zaś p. Adolf Wittlin, właściciel dóbr w Stojanowie).

4. dla regulacyi Złotej Lipy (wedle odezwy c. k. Starostwa w Brzeżanach z d. 10. września 1898 l. 19.884 wybrany przewodniczącym p. Józef Kopestyński, dzierżawca dóbr Potutory, zastępcą ks. Teodor Korduba, gr. k. proboszcz w Brzeżanach).

Nie zostały dotychczas zawiązane spółki wodne mimo, że Wydział krajowy dostarczył właściwym c. k. Starostwom operatów konkurencyjnych z projektami statutów, dla następujących przedsiębiorstw ustawowych:

1. dla obwałowania lewego brzegu Dunajca w myśl ustawy z dnia 2. września 1895 Dz. u. kraj. nr. 69 (wedle odezwy c. k. Starostwa w Tarnowie z d. 28. października, 1898 l. 38.996 zalega sprawa w c. k. Namiestnictwie z powodu wniesionych rekursów).

2. dla osuszenia bagien Łańcucko-Jarosławskich w myśl ustawy z d. 26. kwietnia 1893 Dz. u. kraj. nr. 28. (wedle odezwy c. k. Starostwa w Jarosławiu z d. 21. sierpnia 1898 l. 31.528 sprawa zalegać ma w c. k. Namiestnictwie, któremu to Starostwo przedłożyło projekt statutu do zatwierdzenia).

3. dla regulacyi Bugu w myśl ustawy z d. 9. lipca 1894 Dz. u. kraj. nr. 69 (okręg konkurencyjny oznaczony został przez c. k. Starostwo w Kamionce strumił. dopiero w czasie od 4. listopada do 15. grudnia 1897);

4. dla regulacyi górnej Kisieliny w myśl ustawy z d. 22. września 1896 Dz. u. kraj. nr. 46 (mimo, że operat konkurencyjny wraz z projektem

statutu udzielony został c. k. Starostwu w Brzesku w marcu rb., oznajmiło to Starostwo odezwą z d. 4. listopada rb. l. 28.282, że z powodu nieodpowiedniej pory dochodzenie lokalne zostanie przeprowadzone dopiero na wiosnę 1899).

Rezolucya
w sprawie
zakładania
fundamentów
państwowych
i krajowych
mostów dro-
gowych i ko-
lejowych.

Na posiedzeniu z dnia 10. lutego, 1898 uchwalił Wysoki Sejm na wniosek komisji gospodarstwa krajowego następujące rezolucje:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przestrzegał przy udzielaniu koncesyi na budowę kolei, oraz przy budowie dróg państwowych, aby fundamenty mostów i przepustów komunikacyjnych tak głęboko były zakładane, iżby umożliwiały swobodny odpływ wody z wylotów drenowych, gdzie zaś istniejące przepusty i mosty przeszkadzają odwodnieniu, na żądanie właścicieli gruntów w zastósowaniu postanowienia §. 42. ustawy wodnej zarządził odpowiednią rekonstrukcyę tych obiektów“.

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby: 1) przy drogach krajowych, powiatowych i subwencyonowanych gminnych zarządził w miarę potrzeby na żądanie właścicieli gruntów po myśli §. 42. kraj. ustawy wodnej pogłębienie mostów i przepustów, przy nowych zaś tego rodzaju budowlach tak głęboko zakładał fundamenta, żeby wyloty drenów z reguły półtora metra pod tere- nem położone miały zapewniony należyty odpływ; 2) delegował do kolejowych komisji reambulacyjnych inżynierów biura melioracyjnego dla zastępywania interesów kultury krajowej“.

Z wykowania tych uchwał zdaje Wydział krajowy sprawę przy agen- dach departamentu IV.

Uchwała
w sprawie
zwolnienia od
obowiązku
ubezpieczania
robotników
od wypadków,
przy robo-
tach melio-
racyjnych,
które nie
są połączone
z niebezpie-
czeństwem
a w szczegó-
łności przy
drenowaniu.

Uchwałą z dnia 10. lutego 1898, wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd do wyjednania w drodze konstytucyjnej noweli do ustawy z 21. grudnia 1887 Nr. l. dz. p. p. ex. 1888 w kierunku obok wyrażonym.

Odezwą z 12. października 1898 l. 72.837 oznajmiło c. k. Namiestni- ctwo, iż w tym przedmiocie nie nadeszła jeszcze decyzja ministeryalna.

Rezolucya
w sprawie
podwyższenia
zasiłku pań-
stwowego
na utrzyma-
nia biura
melioracyj-
nego.

Na posiedzeniu z d. 10. lutego, 1898. uchwalił Wysoki Sejm na wniosek komisji gospodarstwa krajowego następującą rezolucyę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu podwyższenie zasiłku państwowego na utrzymanie biura melioracyjnego“.

W wykonaniu tego polecenia odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 28. czerwca r. b. l. 22.255 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa podwyższenia dotychczasowego zasiłku 5.000 zł. w. a. na 10.000 zł. w. a. rocznie, podnosząc wielkie ofiary kraju na ten dział służby kultury krajowej, z którego przy podniesieniu produkcji rolniczej skarb państwa w wyższej mierze aniżeli fundusz krajowy korzysta, oraz zwracając uwagę Rządu, że w innych częściach państwa, jak w Dalmacyi i Wybrzeżu, c. k. Ministerstwo rolnictwa wyłącznie kosztem skarbu państwa własne biura melioracyjne utrzymuje.

Na tę odezwę nie otrzymaliśmy dotychczas odpowiedzi.

Uchwała
w sprawie
ustanowienia
instruktora
dla kultury
torfowisk.

Uchwałą z d. 10. lutego 1898 upoważnił Wysoki Sejm Wydział kra- jowy do ustanowienia w ciągu roku 1898 instruktora dla kultury torfowisk z płacą roczną 1.500 zł. w. a. i rocznym dodatkiem na objazdy w kwocie 500 zł. w. a. pod warunkiem, jeżeli c. k. Rząd pokrywać będzie połowę po- wyższych poborów tego funkcjonariusza.

Gdy wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 12. lutego 18 8 l. 4.877 c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 2. stycznia br. l. 26.173 przyznało na powyższy cel zasiłek 1.000 zł. w. a., zamianowaliśmy dekretem z d. 22.

marca, 1898. l. 17.956. instruktorem dla kultury torfowisk dotychczasowego inspektora torfowych stacji doświadczalnych Juliusza Koppensa, wkładając na niego następujące obowiązki:

1) pouczanie słowem w miejscowościach mu wskazanych o korzyściach i potrzebie racjonalnego zagospodarowania torfowisk, oraz udzielanie rad i wskazówek pod względem urządzania gospodarstwa torfowego;

2. udzielanie porady przy wykonaniu kultur przez inżyniera fachowego zaprojektowanych, z prawem żądania od stron zwrotu kosztów podróży i kosztów utrzymania, względnie dostarczenia mieszkania i utrzymania w naturze;

3. zwiedzanie istniejących, oraz w przyszłości założyć się mających stacji i pól doświadczalnych dla kultury torfowisk w miarę uznanej przez Wydział krajowy potrzeby, niemniej też udzielanie bezpośrednim zawiadomcom tych stacji rad i wskazówek, tudzież badanie wyników doświadczeń i sprawozdanie rachunków;

4. pomoc w porze zimowej przy opracowaniu projektów technicznych i planów gospodarczych dla kultury torfowisk.

Ponieważ inżynier dla kultury torfowisk ma poruczone kierownictwo laboratorium biura melioracyjnego, w którym przeprowadza się analizy mechaniczne ziemi dla celów drenowania, zatem instruktorowi dla kultury torfów poleciliśmy także wykonywanie tego rodzaju rozbiórów.

Zakładanie
fabryk
drenarskich.

Uchwałą z d. 10. lutego 1898 Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przedstawił na najbliższej sesji wnioski co do dalszej akcji w sprawie popierania fabryk drenarskich

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności biura melioracyjnego przedstawił Wydział krajowy wyniki tej akcji w r. 1892 przez Wys. Sejm podjętej i wykazał, iż w okresie pięciu lat, przez który Wys. Sejm corocznie na ten cel kwotę 5.000 zł. a c. k. Rząd z swej strony po 5.000 zł. i 4.000 zł. rocznie przeznaczał, dostarczył bezpłatnie podwójnie działających pras drenarskich z krajaczem do gliny i innymi przyborami, każdy garnitur kosztem około 800 zł. w. a. — dla 41 fabryk drenarskich.

Ponieważ fundusz w okresie tych pięciu lat 1892—1897 ze strony c. k. Rządu i kraju dostarczony, nie został wyczerpanym, lecz okazała się do dyspozycji pozostałość niespełna 10.000 zł. w. a. na r. 1898, przeto i w tym roku Wydział krajowy rozdawał prasy drenarskie właścicielom, dającym gwarancję, iż przystąpią do założenia fabryki.

Dostarczył więc Wydział krajowy w dalszym ciągu pras drenarskich:

1. p. Józefowi Wiktorowi z Czudcza pow. Strzyżów;
2. p. T. Kwicińskiemu, właścicielowi fabryki dachówek i wyrobów ceramicznych w Biegonicach pod Nowym Sączem (kosztem 1680 zł., gdyż tenże posiadając w fabryce maszynę parową, prosił o prasę drenarską zastosowaną do motora);

3. p. Bronisławowi Skibniewskiemu w Balicach pow. Mościska;
4. Ordynacyi dóbr przeworskich w Przeworsku pow. Łańcut;
5. p. Janowi Gnoińskiemu w Cieszanowie;
6. p. Anieli Gniewoszowej w Kontach pow. Złoczów;
7. p. Zygmuntowi Regenstreifowi w Strupkowie pow. Stanisławów.
8. księżnej Maryi Lubomirskiej w Mizińcu powiat Dobromil. Nadto przyrzekł Wydział krajowy dostarczyć pras drenarskich w r. 1899.

9. p. Stefanowi Janko w Hoszanach pow. Rudki i

10. p. Pawłowi Lewickiemu przedsiębiorcy budowlanemu w Dobroszynie pow. Sokal.

Po udzieleniu dla dwóch ostatnich przyrzeczonych już subwencji — pozostanie na r. 1899 do dyspozycji niespełna 1.000 zł. czyli fundusz na jedną prasę z przyborami.

Z uwagi, iż zgłoszenia o dostarczenie pras drenarskich są nieliczne, Wydział krajowy nie przedstawia Wysokiemu Sejmowi na teraz wniosku na wyznaczenie w budżecie krajowym na r. 1899 dotacji na cel zakładania dalszych fabryk drenarskich. W razie atoli zgłoszeń — zasługujących na uwzględ-

nienie, Wydział krajowy sądzi, iż będzie mógł czerpać na ten cel z funduszu dyspozycyjnego rubryki XIII.

Z uwagi, iż jak doświadczenie poucza, subwencyonowane fabryki z wyjątkiem bardzo małej liczby nie są w stanie zaspokajać potrzeb sąsiadów i prawie tyle tylko produkują, ile potrzeba dla samego właściciela, Wydział krajowy postanowił dążyć do tego, ażeby subwencyonować takie zakłady wyrobów cegielnianych i ceramicznych, które poruszane są siłą pary i tem samem są w możności wskutek znaczniejszej produkcji nadążyć żądaniom interesowanych, udzielać zaś pras drenarskich w sposób dotychczasowy właścicielom tylko tych majątków, które są położone w znacznej odległości od stacyj kolejowych i byłyby narażone na wielkie koszta transportu.

W tym też kierunku zamierza Wydział krajowy, jeżeli od Wys. Sejmu nie otrzyma odmiennej wskazówki, po przeprowadzeniu rokowań z istniejącymi fabrykami i zobowiązaniu ich do dostarczania rurek drenowych z pewnym opustem, jakoteż po porozumieniu się z c. k. Rządem, przedstawić Wys. Sejmowi wnioski na przyszłej sesji.

Wezwanie do
c. k. Rządu
w sprawie
przyspiesze-
nia podziału
rzek na rewi-
ry rybackie.

Na posiedzeniu z dnia 10. lutego 1898 r. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm ponawiając uchwałę swą z dnia 3 lutego 1896 wzywa c. k. Rząd, ażeby przyspieszył utworzenie rewirów rybackich na rzekach krajowych w myśl ustawy o rybołóstwie z dnia 31. października 1887 r. (Dz. ust. kraj. z roku 1890 Nr. 37.)“.

C. k. Rząd nie zawiadomił dotąd Wydziału krajowego, o ile zamierza uczynić zadość wezwaniu Wysokiego Sejmu, mimo iż Wydział krajowy dwukrotnie odnosił się o to do c. k. Namiestnictwa.

Przeprowadzony dotychczas podział rzek na rewiry rybackie przedstawia się następująco:

W roku 1893 ogłoszono podział rzek Skawy i Raby na rewiry rybackie;

w roku 1895 ogłoszono takież podział rzek Dunajca, Bugu i Wisły;

w roku 1896 wydano edykt ogłaszający ostateczny podział rzeki Stryja;

w roku 1898 wydano edykt co do tymczasowego podziału rzek Prutu i Czeremoszu, jakoteż edykt, dotąd nie prawomocny, ostatecznego podziału rzeki Wisłoki na rewiry rybackie.

Dorzecza Sanu z Wisłokiem, Dniestru i wszystkich jego dopływów (z wyjątkiem Stryja) tudzież Styru (obejmujące razem 50110 klm.²) nie zostały dotąd podzielone na rewiry rybackie.*)

Z powyższego zestawienia okazuje się, że sprawa podziału rzek na rewiry rybackie postępuje bardzo powoli.

Wedle brzmienia ustawy rybackiej Wydział krajowy nie ma dziś żadnego wpływu na przyspieszenie akcji wprowadzenia w życie ustawy rybackiej; a ponieważ ustawa ta, o ile z dotychczasowych rezultatów sądzić można, wymaga zmiany kilku postanowień, nad czem obecnie przeprowadza się studia, przeto Wydział krajowy nie omieszcza wziąć pod rozagę także tej kwestji, czy nie należałoby postanowień obecnie obowiązującej ustawy zmienić w tym duchu, by zapewnić Wydziałowi krajowemu większy wpływ na sprawę podziału rzek na rewiry rybackie jakoteż na sprawę wydzierżawienia tych rewirów.

Rezolucya
w sprawie
zmiany po-
stanowień
karnych usta-
wy rybackiej.

W załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o petycji Wydziału Towarzystwa rybackiego w Krakowie względem zmiany przepisów karnych ustawy rybackiej z dnia 31. października 1898 powziął Wysoki Sejm w dniu 10. lutego 1898 następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by po poprzednim porozumieniu się z c. k. Rządem przedstawił Wysokiej Izbie na najbliższej sesji sejmowej

*) Dorzecze Wisły, Skawy, Soły, Raby, Dunajca, Stryja i Bugu, na których utworzono rewiry, obejmują 39.892 klm.² — Dorzecze Wisłoki, Prutu i Czeremosza, na których tworzenie rewirów jest w toku, obejmuje 12.034 klm.² Dorzecze Dniestru (bez Stryja), Sanu i Styru, gdzie czynności podziału jeszcze nie rozpoczęte, zajmują 50.110 klm.².

„wnioski co do zmiany przepisów karnych ustawy rybackiej z dnia 31. października 1887, a to dla uproszczenia postępowania przy karaniu przekroczeń tejże ustawy.“

W wykonaniu tej uchwały postanowił Wydział krajowy (uchwałą z d. 20. maja 1898 L. 10762) przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na zmianę §. 80 ustawy krajowej o rybołostwie w tym kierunku, aby c. k. Żandarmerji danem było prawo doraźnego karania kłusowników rybackich na gorącym uczynku schwytyanych przez nakładanie i bezzwłoczne ściąganie kar pieniężnych (szczegółowo określonych w odnośnem rozporządzeniu wykonawczem).

Gdyby przydybany na kłusownictwie nie był w stanie bezzwłocznie zapłacić przypadającej kary pieniężnej, wówczas dopiero oddanoby go do ukarania c. k. Starostwu.

Przy takim postępowaniu karanie szkodników odbywałoby się szybko, co znakomicie oddziaływać by musiało na zmniejszenie kłusownictwa.

Dzisiejsze przewlekłe i formalistyczne postępowanie przy karaniu przestępców przyczynia c. k. Starostwom bardzo wiele czynności, a mimo to nie wzbudza poczucia poszanowania ustawy, bo kara następuje zbyt późno po przekroczeniu.

Równocześnie ze zmianą sposobu karania należałoby zdaniem Wydziału krajowego zmienić i samą karę. Najmniejsza dziś ustawą unormowana grzywna za przekroczenia rybackie wynosi 5 zł. w. a.

Grzyzna ta w naszych stosunkach jest za wysoką, a to tem więcej, że kłusownicy rybacy rekrutują się przeważnie z pośród najuboższej ludności. Dla tego postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi również wniosek na zmianę §. 80 ustawy także i w tym kierunku, aby grzywny za przekroczenie ustawy rybackiej wymierzone były w granicach od 50 centów do 50 zł., przyczem nałożoną grzywnę w razie niemożności jej uiszczenia zamienićby można na karę aresztu w ten sposób, że za każdą grzywnę aż do kwoty 5 zł. liczyć należałoby 1 dzień, a przy grzywnach wyższych od 5 zł. — za każde 5 zł. jeden dzień aresztu.

Żandarmerji mogłoby zdaniem Wydziału krajowego przysługiwać prawo nakładania i ściągania grzywien tylko do kwoty 1 zł. karanie zaś cięższych przekroczeń pozostawić by należało c. k. Starostwom.

Wnioski te przedstawił Wydział krajowy odezwą z dnia 20. maja 1898 LW. 10762 c. k. Namiestnictwu z prośbą o objawienie opinii w tej sprawie, dotychczas jednak nie otrzymał żadnej odpowiedzi i dlatego nie może przedstawić Wysokiemu Sejmowi odnośnego projektu noweli.

Wydział krajowy sądzi także, że korzystniej będzie razem z wnioskiem na poleconą przez Wysoki Sejm zmianę ustawy, przedłożyć Wysokiej Izbie także wnioski co do innych potrzebnych zmian ustawy, dla których studia dopiero w roku przyszłym ukończone być mogą.

Wykonanie
ustawy o ry-
bołostwie.

Jak już powyżej nadmieniono, utworzono dotychczas rewiry rybackie na siedmiu rzekach, a mianowicie: na Skawie, Rabie, Wiśle, Dunajcu, Bugu, Sole i Stryju. Z rewirów tych wydzierżawiono rewiry Skawy, Raby, Wisły, Dunajca i Bugu a z dzierżawy uzyskali właściciele prawa rybołostwa (gminy i obszary dworskie) następujące dochody:

z 10 rewirów dorzecza Skawy	czynsz roczny	.	356 zł. 02 ct.
" 19 " " Raby	" "	.	228 " 50 "
" 36 " " Dunajca	" "	.	1.382 " — "
" 37 " " Wisły	" "	.	1.707 " 95 "
" 20 " " Bugu	" "	.	2.616 " — "
razem uzyskano z dzierżawy kwotę			6.290 zł. 47 ct.

Uzyskane czynsze dzierżawne przedstawiają się bardzo rozmaicie, bo najniższy czynsz wynosi 50 ct., najwyższy zaś 590 zł. w. a. Stosunkowo najwyższe czynsze przyniosła dzierżawa rewirów rybackich rzeki Bugu.

Oplacane dziś przez dzierżawców czynsze w przeważnej części wypadków są tak niskie, że nie stoją w żadnym stosunku do czynszów, jakie właściciele rybołostwa mieli przed wprowadzeniem ustawy.

Fakt ten budzi wśród ludności rozgoryczenie i niechęć, czego dowodem liczne podania gmin, wnoszone rok rocznie tak do Wydziału krajowego jak i do Wysokiego Sejmu, a wykazujące szkody, jakie ponoszą poszczególne gminy przez wprowadzenie ustawy o rybołostwie. Przyczyny tych faktów nie należy zdaniem naszym szukać w ustawie samej, ale raczej w sposobie jej wykonania. To też Wydział krajowy kilkakrotnie odnosił się w tej sprawie do c. k. Namiestnictwa, a wskazując na szkody, jakie poniosły niektóre gminy przez wprowadzenie ustawy, podawał środki, których zdaniem Wydziału użyć by należało, by złe, konieczne przy wprowadzeniu ustawy dotychczasowe stosunki zupełnie zmieniającej, o ile możliwości, zmniejszyć. I tak domagał się Wydział krajowy, zmniejszenia rozciągłości rewirów rybackich, oznaczania (na podstawie dotychczasowych dochodów) minimum czynszu dzierżawnego, poniżej którego rewir przy pierwszej licytacji wydzierżawionymby być nie mógł, większego uwzględnienia tych oferentów na dzierżawę rewirów, którzy najwyższe czynsze ofiarowują i t. p.; jednakże przedstawienia te pozostały bez skutku. Wobec tego pozostaje Wydziałowi krajowemu li tylko droga przedłożenia Wysokiemu Sejmowi w najbliższej przyszłości wniosku na odpowiednią zmianę ustawy rybackiej, tem więcej, że komisya Wysokiego Sejmu dla spraw gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swem przedłożonem na ostatniej sesyi sejmowej o petycyach gmin powiatu tarnobrzeskiego w sprawie rybołostwa — uznała potrzebę wprowadzenia do ustawy odpowiednich zmian.

Dzierżawcy rewirów rybackich obowiązani są w myśl ustawy opłacać 15% od czynszu dzierżawnego, a to tytułem taksy rewirowej, które to taksy wraz z grzywnami za przekroczenia rybackie wpływają do funduszu dla podniesienia rybactwa, administrowanego obecnie (w myśl §. 30. ustawy) przez Wydział krajowy a przeznaczonego głównie na zarybienie rzek. Z funduszu tego po raz pierwszy w tym roku zarybiono rzeki Skawę, Rabę i Wisłę — a to kosztem 399 zł. 63 ct., za którą to kwotę wpuszczono do tych rzek 15.000 sztuk narybku pstrąga, 3.300 sztuk narybku karpia i około 400.000 narybki sandacza.

Zakupnem i rozpuszczeniem powyżej wspomnianego narybku zajęło się Towarzystwo rybackie w Krakowie. W roku przyszłym rozporządzać będzie Wydział krajowy już większą kwotą, bo same taksy rewirowe przyniosą 943 zł. 57 ct. (15% od 6.290 zł. 47 ct.). a przy zarybieniu uwzględnione już będą także Bug i Dunajec. Systematycznie z roku na rok prowadzone zarybianie — jakkolwiek fundusze przeznaczone na ten cel są w stosunku do potrzeb bardzo małe — odnieść przecież powinno pożądaný skutek. Komisya gospodarstwa krajowego przedkładając na ostatniej sesyi Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie swe o czynnościach Wydziału krajowego w zakresie rybactwa, zwróciła po raz wtóry uwagę Wydziału krajowego na „potrzebę odpowiedniego „zorganizowania ochrony ryb, przez ustanowienie pewnej kontroli rewirów „rybackich, któraby czuwała nad ściśłem wykonywaniem przepisów o policyi „rybackiej i utrzymywała Wydział w świadomości czy dzierżawcy, którzy w pierwszym rzędzie powołani są do wypełniania postanowień ustawy, rzeczywiście „do niej się stosują, lub czy z innej strony nie dzieją się nadużycia szkodliwe „hodowli ryb“. Stosując się do tej wskazówki polecił Wydział krajowy referentowi dla spraw rybackich, aby zwiedził wydzierżawione rewiry rybackie, zbadał, jak ustawa rybacka jest wykonywana, porobił studia potrzebne do dalszej akcji zarybiania rzek, zbadał wpływy szkodliwie oddziałające na podniesienie się rybostanu rzek, jako też zebrał dane potrzebne dla ewentualnej zmiany ustawy rybackiej i dla regulaminów rybackich, które w myśl §. 36 i §. 37. powinny być dla każdej rzeki ułożone i wydane. Dnia 9. września b. r. rozpoczął tenże referent objazd rewirów rybackich i w czasie do dnia 18 tegoż miesiąca zwiedził 33 rewirów rybackich dorzecza Dunajca, to jest Dunajec od Zakopanego aż do Wisły, Poprad, Białę dunajcową i Białkę

tatrzańską, poczem odwołany przez Wydział krajowy dla innych zajęć służbowych, dalszy ciąg podróży na rok przyszły odłożyć musiał.

Wnosząc z tego, co na jednym dorzeczu referent wymieniony skonstatował, można dziś już stwierdzić, że ustawa rybacka, mimo pewnych braków ma dla ekonomicznego rozwoju kraju wielkie znaczenie, bo już obecnie w pierwszych latach zastosowania (tam gdzie przestrzegają jej przepisów) spowodowała znaczną poprawę stosunków rybackich.

Z drugiej strony przyznać należy, że w bardzo wielu wypadkach dzierżawcy i ludność nie przestrzegają zupełnie postanowień ustawy, w skutek czego podniesienie się rybostanu w rzekach naszych postępuje tak powoli. Najgorszym objawem nieposzanowania ustawy jest poddzierżawianie rewirów rybackich, bądź to w całości, bądź w częściach. Na 33 rewirów tylko w dziewięciu poddzierżawy nie skonstatowano, we wszystkich zaś innych istnieje cicha poddzierżawa pod najrozmaitszymi formami prawnymi, bądź to jako spółka, bądź jako wynagrodzenie za nadzór, bądź w tej formie, że poddzierżawca kupuje naprzód ryby, jakie w pewnym czasiesam ma sobie wyłapać, za pewne ryczałtowe wynagrodzenie. Nadto w przeważnej części wypadków rewiry poddzierżawiają częściami dzieląc go na dwie, trzy a nawet na dziesięć części, co ułatwia znakomicie ta okoliczność, że wydawanie kart legitymacyjnych dla personelu rybackiego, pozostawione jest dzierżawcom i nie podlega żadnej kontroli. To też sprawa kart legitymacyjnych, sprawa odjazdów, jakie ustawiają rybacy dla łapania niektórych gatunków ryb, sprawa zmiany czasu ochronnego dla niektórych gatunków ryb, uregulowanie praw rybołówstwa na rzekach granicznych i t. p. wymagają załatwienia w najbliższej przyszłości, a Wydział krajowy o zbadaniu stosunków rybackich na wszystkich dorzeczach nie omieszką przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiednich wniosków na zmianę lub uzupełnienie postanowień ustawy rybackiej. Spostrzeżenia porobione przez referenta podczas objazdu powyżej wspomnianych rewirów rybackich wskazują także na konieczną potrzebę kontroli rewirów rybackich, za pomocą stałych dozorców rewirowych ustanowionych przez Wydział krajowy. Ponieważ jednak utrzymanie takich dozorców wymagałoby znacznych funduszy, przeto na razie ograniczyć się trzeba będzie na peryodyczne objazdy wód rewirowych.

Wreszcie wspomnieć jeszcze należy, że na wniosek c. k. Namiestnictwa objął Wydział krajowy trzy górne rewiry rzeki Białej dunajcowej w obrębie powiatu grybowskiego we własną administrację, jako tarliska ochronne, tarliska te jednak mają dla ogólnej sprawy rybactwa bardzo małe znaczenie, a administracja Wydziału krajowego jest tylko czasowa.

II. Załatwienie petycji.

Petycja komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego o podwyższenie dotacji na pomoc techniczną dla melioracji prywatnych.

Petycja ta została załatwiona uchwałą Wys. Sejmu z d. 17. lutego, 1898, którą dotacja na zdjęcia i projekty dla melioracji prywatnych została podwyższona z 6.000 zł. na 10.000 zł. a. w. O czem zawiadomiliśmy komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego reskryptem z d. 9. kwietnia b. r. l. 20.934.

Petycie oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego w sprawach dotyczących regulacji Dniestru.

W załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o petycjach oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego w sprawach odnoszących się do regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z d. 5. lutego 1898 następującą uchwałę:

„Petycie oddziałów Towarzystwa gospodarskiego w sprawach dotyczących regulacji Dniestru l. 1.141, 1.142, 1.143, 1.196 odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i przychylnego załatwienia“.

Gdy regulacja rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem w myśl ustawy z d. 1. maja, 1893. Dz. u. kr. Nr. 33 zostaje pod zarządem Administracji państwa, odnieśliśmy się odezwą z d. 1. marca r. b. l. 8.958 do c. k. Namiestnictwa o zarządzenie zbadania przy udziale delegata Wydziału krajowego podniesionych w petycyach niedogodności i strat, na jakie właściciele nadbrzeżnych pastwisk wskutek utraty tak zwanych tareł i poideł spowodowanej przekopami i ujęciem rzeki tamami mogą być narażeni.

Badanie to zostało przeprowadzone na miejscu w czasie od 25. do 27. lipca r. b. przed delegatów c. k. Namiestnictwa (szefa departamentu wodnego, c. k. nadradcę budownictwa p. Jana Matulę) i Wydziału krajowego (dyrektora kraj biura melioracyjnego) przy udziale kierownika budowy c. k. starszego inżyniera, p. Tadeusza Skrzyszowskiego, a wynik badania wraz z życzeniami wszystkich interesowanych obszarów dworskich i gmin, tudzież następców oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego uwidocznione zostały w osobnym protokole z d. 27. lipca b. r. Komisya techniczna przedłożyła następujące wnioski:

1) ażeby przywróconą została komunikacya do odciętych przekopami gruntów oraz dozwolonym był przejazd i przepęd bydła przez stare łożyska między parcelami należącemi do tego samego właściciela, co też przeważnie uwzględniono już w orzeczeniach ekspropriacyjnych, wydanych przez władze polityczne;

2) ażeby jakkolwiek fundusz regulacyjny wedle orzeczenia trybunału administracyjnego z d. 9. stycznia 1897. l. 110 w myśl przepisów ustawy wodnej nie jest obowiązany do urządzania sztucznych tareł i poideł, z uwagi na możliwe obniżenie dotychczasowej wysokiej renty gruntowej przez odjęcie tareł i poideł między Brzozdowcami i Żurawnem, władze kontrybuujące do funduszu regulacyjnego przysły właścicielom gruntów (tak dworom, jak gminom) z tego funduszu z pomocą dla urządzenia sztucznych tareł i poideł, o ile takowe przez regulację zostaną pogorszone.

Podzielając w zasadzie zapatrywania komisyi, wyraziło c. k. Namiestnictwo w odezwie z d. 9. września, b. r. l. 76.657 zdanie, że wobec niedopuszczalności zmienienia dotychczasowego systemu regulacyi, wobec wypływającej stąd niemożności utrzymania wszystkich tareł i poideł w dotychczasowym naturalnym stanie, a wreszcie wobec niemożności zapobieżenia ich zmianom, a temsamem obniżeniu dotychczasowej, stosunkowo wysokiej renty gruntowej, fundusz regulacyjny powinien właścicielom gruntów przyjść w pomoc przez urządzenie według potrzeby sztucznych tareł i poideł, o ileby istniejące zostały przez regulację pogorszone, lub zgoła zniesione. Szczegółowe ocenienie potrzeby, ilości i rozmiarów żądanych przez petentów urządzeń gospodarczych, ma być pozostawione zgodnie z zapatrywaniem komisyi, które podzieliła c. k. Namiestnictwo, bliższemu porozumieniu się c. k. kierownictwa regulacyi Dniestru ze stronami interesowanemi, poczem dopiero na podstawie szczegółowych technicznych wniosków i obliczeń wydatków będzie można te kwestye w toku instancyj ostatecznie załatwić.

Zarazem nadmieniło c. k. Namiestnictwo, że zarządzi także komisjonalne zbadanie stosunków gospodarstwa opasowego na przestrzeni Dniestru pod wyłączną pieczę Rządu stojącej od Żurawna aż ku Martynowu.

Odezwą z d. 1. października 1898 l. 57.309 zgodził się Wydział krajowy na proponowane przez c. k. Namiestnictwo urządzenie tareł i poideł wzdłuż brzegów Dniestru między Rozwadowem i Żurawnem na koszt funduszu regulacyjnego, a to na podstawie szczegółowych projektów i kosztorysów zatwierdzanych przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Petycyę Wydziału powiatowego w Jarosławiu o utworzenie ekspozytury kraj. biura melioracyjnego z d. 10. lutego 1898 następującą uchwałę:

„Petycyą l. S. 297 Wydziału powiatowego w Jarosławiu o utworzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Jarosławiu przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia wniosku po myśli uchwały Sejmowej z d. 6 kwietnia 1892 na najbliższej sesyi“.

Z uwagi, że już w uchwale Wysokiego Sejmu z d. 6. kwietnia 1892 przewidzianem było stopniowe utworzenie dziesięciu ekspozytur biura melioracyjnego w kraju a między temi jednej w Jarosławiu, w okolicy Jarosławia zaś z powodu otwarcia cukrowni w Przeworsku w ostatnich 2 latach rozwinęło się drenowanie w tak szerokich rozmiarach, że obok ekspozytur Jasielskiej i Tarnowskiej zajęta jest tam także część sił technicznych biura centralnego, postanowił Wydział krajowy zgodnie z opinią Sejmowej komisji gospodarstwa krajowego przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na utworzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Jarosławiu, a to dopiero w r. 1900, gdyż obecnie nie ma jeszcze do dyspozycji odpowiedniej rutynowanej siły technicznej, którejby samodzielne projektowanie i wykonanie robót mógł poruczyć.

Petycja
gminy m. Żywca
wiec o lokalną regulację
Soły.
Wydział powiatowy w Żywcu otrzymał polecenie reskryptem z d. 13 kwietnia 1898 l. 22.484 zawiadomić proszącą gminę, iż Wyoki Sejm uchwałą z d. 10 lutego 1898 odstąpił jej petycję c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia; aby zwrócił uwagę gminy, iż w myśl uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 5. lutego 1897 projektu ustawy zostanie systematyczna regulacja Soły w roku bieżącym rozpoczęta.

Petycja
kilkunastu gmin
powiatu Tarnobrzkiego
w sprawie
odsypisk,
powstałych
w skutek
budowy regulacyjnych.
Uchwałą z d. 21. stycznia br. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu korzystne zastosowanie §. 47. kraj. ust. wodnej w tym kierunku, ażeby na żądanie właściciela przyległych gruntów zostały odsypiska za stosownem wynagrodzeniem odsprzedawane z obowiązkiem, że odsypiska te i nadal aż do odmiennego orzeczenia władzy kompetentnej pod kulturą wiklin pozostać mają.

Alegat 5.
C. k. Namiestnictwo, któremu Wydział krajowy tę petycję oraz sprawozdanie o niej komisji petycyjnej udzielił, objawiło stanowisko swoje w tej sprawie odezwą z 2. lipca 1898 l. 55.632, którą pod ./. dołączamy.

Petycja gminy Winiary
w sprawie
prawa własności odsypisk rzeki
Raby i regulacji tej rzeki.
Reskryptem z d. 18. marca 1898 l. 16.798 zawiadomił Wydział krajowy petycyonującą gminę, za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Wieliczce, że Wysoki Sejm co do tej petycji nie powziął żadnej uchwały.

Petycja Maryanny Machno
w sprawie
prawa własności odsypisk rzeki
Raby i o regulację tej rzeki.
Reskryptem z d. 18. marca 1898 l. 16.797 zawiadomił Wydział krajowy Maryannę Machno za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Wieliczce, że Wysoki Sejm co do tej petycji nie powziął żadnej uchwały.

Petycja włościan zgronionych w Dziekanowicach
o obwałowanie i regulację rzeki Raby oraz o udzielenie zapomogi.
Odezwą z 20. września 1898 l. 58842 udzieliło Wydziałowi krajowemu c. k. Namiestnictwo w tej sprawie sprawozdanie c. k. Starosty w Bochni z d. 3. września 1898 l. 22569, z którego wynika, że twierdzenie petycji, jakoby przez regulację Raby pod Dobczycami i Niezdomem wezbrana woda pomieścić się nie mogła w uregulowanym korycie i zagrażała wylewem, jest bezpodstawne, że dalej wykonane w szeregu lat ostatnich budowle wodne na Rabie, mimo, że regulacja przeprowadzoną zostaje lokalnie, spowodowały już dziś przez skrócenie biegu rzeki przekopami i zwężeniami koryta tamami większą chyżość wody a wskutek tego pogłębienie koryta, że więc przypuszczać należy, że dotychczas wykonane roboty regulacyjne są powodem, iż pomimo wyższych stanów wody w ostatnich latach wylewy nie miały miejsca. Z tych powodów sądzi c. k. Starostwo, że nie zachodzi potrzeba obwałowania Raby, czego się zgromadzeni w Dziekanowicach włościanie domagali.

Roboty zaś regulacyjne na Rabie pod Winiarami nie mogły być wcześniej rozpoczęte jak z wiosną br., co też rzeczywiście się stało.

Przy robotach tych pracowało dziennie przeszło 100 ludzi — mieli przeto dostateczny zarobek. Ponieważ roboty rozłożone zostały na 3 lata, zatem i w latach 1899 i 1900 znajdzie ludność żadną pracy dalszy zarobek.

Petycje gmin Zabórów i Kwików, gminy i obszaru dwor. w Gnojniku i gminy Borzecin o regulację Uswicy. Na skutek tych petycji Wydziałowi krajowemu przekazanych do zbadania i stosownego załatwienia ewentualnie do przedłożenia wniosków na najbliższej sesji zawiadomił Wydział krajowy petycyonujących za pośrednictwem Wydziału powiat. w Brzesku reskryptem z 17. kwietnia 1898 l. 22.473, że zdjęcia niwelacyjne dla regulacji Uswicy z dopływami i potoku Grobki tudzież obwałowania prawego brzegu Raby i Wisły od Raby do Kisieliny, które to roboty stanowić będą jedno przedsiębiorstwo, ukończone zostały w r. 1897 i że projekt techniczny znajduje się w stadium opracowania.

Projekt ten z powodu wielkich rozmiarów nie został jednak jeszcze wykończonym — Wydział krajowy nie jest tedy w możności przedłożyć Wys. Sejmowi na obecnej sesji projektu ustawy tego przedsiębiorstwa.

Petycje Wydziału powiatowego w Gorlicach i gminy miasta Biecza o regulację Ropy. Petycje te odstąpił Wys. Sejm uchwałą z 10. lutego 1898 c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia, o czym Wydział krajowy zawiadomił gminę miasta Biecza za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Gorlicach reskryptem z 13. kwietnia 1898 l. 22.485.

Pomimo dwukrotnych urgensów, c. k. Namiestnictwo nie nadesłało dotychczas zawiadomienia o stanie sprawy.

Petycja gminy Wola otaleśka o regulację Brnika i gminy Kiełków o regulację potoku kieleckiego. Wskutek tych petycji, Wydziałowi krajowemu do zbadania i stosownego załatwienia odstąpionych, odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 17. kwietnia 1898 l. 22.474 do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa zezwolenia na podjęcie robót koło regulacji potoka kieleckiego, która objętą jest projektem uzupełnienia obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim, zaś co do petycji o regulację Brnika, która to regulacja objętą jest tym samym projektem, zawiadomił Wydział krajowy Wydział powiatowy w Mielcu, iż skoro nadejdzie przyzwolenie ministerjalne na podjęcie robót, projektem ustawy z dnia 22. lutego 1898 uchwalonych, żądana regulacja wykonaną zostanie kosztem kraju, państwa i powiatu przy zupełnem uwolnieniu stron bezpośrednio interesowanych od datków konkurencyjnych.

Gdy c. k. Namiestnictwo odezwą z 6. maja 1898 l. 38.251 zawiadomiło Wydział krajowy o przyzwoleniu Ministerstwa na rozpoczęcie robót na rachunek I-ej raty 40% zasiłku krajowego, zarządził Wydział krajowy wykonanie robót około regulacji potoku kieleckiego i o tem zawiadomił interesowanych reskryptem z 13. maja 1898 l. 28.686.

Petycja gminy Jaślany powiatu Mieleckiego o osuszenie gruntów. Uchwałą z d. 10. lutego 1898 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i stosownego załatwienia petycję gminy Jaślany pow. Mieleckiego o odwodnienie gruntów za pomocą rowów do uregulowanych potoków Krzemienicy, Babulówki i Rowu.

Wydział krajowy skonstatował za pośrednictwem kierownika budowy, że rowy osuszające, o które wymieniona gmina prosi, objęte są już projektem uzupełnienia regulacji Krzemienicy z dopływami i wedle programu budowy zostaną prawdopodobnie w roku 1900 wykonane, o czym też gminę tutejszym reskryptem z dnia 7. maja rb. l. 26.812 zawiadomiono.

Petycje gmin Wielowieś, Sielec, Koćmierzów, Nadbrzeże, Ostrówek, Trześń i Eurmany powiatu Tarnobrzieskiego o osuszenie gruntów. Uchwałą z dnia 21. stycznia 1898 l. s. 639 przekazał Wysoki Sejm obok wymienione petycje o porobienie przekopów w celu odprowadzenia wody z gruntów i pastwisk. Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.

Z przeprowadzonego za pośrednictwem Wydziału powiatowego badania okazało się, że przedewszystkiem gminy Koćmierzów, Nadbrzeże i Ostrówek, jakkolwiek petycję wniosły, żadnego osuszenia gruntów nie potrzebują i nie żądają, w gminie Wielowski potrzebny kanał osuszający objęty jest projektem uzupełnienia obwałowania Wisły i Sanu i został w roku bieżącym przez kierownika budowy wykopany, w gminie Trześń istnieje już wykpany kosztem funduszu regulacyjnego Trześniówki kanał Podbrzeże, którego konserwacja należy do gminy i obszaru dworskiego i w roku bieżącym została rzeczywiście przez obszar dworski przeprowadzoną, dla odwodnienia zaś niwy Gatne w Trze-

śniu wykonał potrzebne zdjęcia kierownik regulacji Łęgu, zajmujący się konserwacją robót na Trześniówce. W rzeczywistości zatem okazała się potrzeba wykonania zdjęć dla osuszenia 52 morgów gruntów w Sielcu i osuszenia torfowisk w gminie Furmany.

Ponieważ zaś gmina Furmany odmówiła dostarczenia delegowanemu przez Wydział krajowy do zdjęć inżynierowi podwód i figurantów, zażądaliśmy reskryptem z d. 31. lipca rb. l. 39.297 od Wydziału powiatowego przedłożenia deklaracji, że strony interesowane pokryją przynajmniej $\frac{1}{3}$ część kosztów mających się zaprojektować robót, poczem Wydział krajowy zarządzi wykonanie pomiarów i opracowanie projektów technicznych,

Żądanych deklaracji nie przedłożył dotychczas Wydział powiatowy Tarnobrzecki, w skutek czego też i zdjęcia gruntów w Sielcu i Furmanach nie zostały zarządzone.

Petycja
gminy Dęba
o zapomogę
na pogłębienie
miejsce-
wego potoku.

W załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego z petycji gminy Dęba o zapomogę na pogłębienie koryta miejscowego potoku powziął Wysoki Sejm z d. 10. lutego 1898 następującą uchwałę:

„Petycję gminy Dęba odstępuje się Rządowi do wykonania potrzebnych robót ochronnych przy pomocy państwowego funduszu zapomogowego“.

Na zapytanie Wydziału krajowego wystosowane w odezwach z d. 13. lipca 1898 l. 40.311 i z d. 26. października 1898 l. 64.992 oznajmiło c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 4. listopada 1898 l. 89.254, że wedle sprawozdania c. k. Starostwa w Tarnobrzegu z d. 27. września 1898 l. 16.906 pogłębiono wymieniony potok na długości 2.300 metrów kosztem funduszu zapomogowego asygnowanego reskryptem c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 4. marca 1898 l. 2.251.

Petycja mie-
szkańców
przysiółka
Brzoza ad
Wrzawy o
budowę ka-
nału odwa-
dniającego.

Sprawa niniejszą petycją poruszona jest tylko wznowieniem dawniejszej petycji z r. 1894, którą Wysoki Sejm załatwił uchwałą z 30. stycznia 1894 poleceniem do Wydziału krajowego, aby rzecz wspólnie z c. k. Rządem zbadał, ewentualnie potrzebne roboty ochronne zaprojektował, udzielił zasiłku z funduszu krajowego i taki sam zasiłek z państwowej dotacji melioracyjnej wyjednał.

Polecenie to spełnił Wydział krajowy w zupełności. Projekt robót ochronnych został jeszcze w r. 1895 sporządzony z kosztorysem na 2.789 zł. 56 ct.; na pokrycie połowy tych kosztów uchwalił Wysoki Sejm w budżecie r. 1896 (Rub. XIII. poz. 183 a) zasiłek w kwocie 1.395 zł. w. a., drugą zaś połowę przyrzekło pokryć c. k. Ministerstwo rolnictwa pod warunkiem, jeżeli rząd rosyjski, ze względu, że przysiółek ten graniczy bezpośrednio z gruntami Królestwa Polskiego zgodzi się na wykonanie tych robót.

Wskutek tego operat techniczny musiał być udzielonym rządowi rosyjskiemu, zkąd do tej pory nadeszła za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa tylko wiadomość (intymowana odezwą z d. 19. kwietnia 1898 l. 34.825 do l. W. kr. 24988), iż rosyjskie Ministerstwo komunikacji wydało polecenie warszawskiemu zarządowi okręgu zbadania sprawy w tym kierunku, czy wykonanie zamierzonych robót w Brzozie może spowodować zabagnienie gruntów należących do rosyjskich poddanych, jakoteż, jakie środki należałoby przedsięwziąć w razie możliwości zabagnienia tych gruntów.

Na kilkakrotne przypominanie sprawy otrzymał Wydział krajowy ostatnią wiadomość odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 27. września 1898 l. 85.366, iż od władz rosyjskich nie nadeszło dotąd dalsze zawiadomienie o stanie sprawy.

Petycja gmi-
ny Brandwi-
ca pow.
tarnobrze-
skiego o znie-
sienie mły-
nówki Buko-
wy.

Petycję tę odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z 10. lutego 1898 c. k. rządowi z wezwaniem, aby polecił c. k. Starostwu w Tarnobrzegu bezwzględnie przeprowadzenie dochodzenia w sprawie żadanego przez strony interesowane usunięcia wadliwości i wydania orzeczenia po myśli przepisów ustawy wodnej,

O wyniku tej rezolucji Wydział krajowy mimo przynaglań nie otrzymał ze strony c. k. Namiestnictwa dotąd żadnego zawiadomienia.

Petycja Wy-
działu powia-
1898

W skutek tej petycji, którą Wysoki Sejm uchwałą z d. 10. lutego 1898 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i stosownego załatwienia,

poruczyliśmy reskryptem z d. 4. maja 1898 l. 21.149 przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych zabagnionych łąk ekspozyturze biura melioracyjnego w Tarnowie, która wykonała pomiary w maju i czerwcu rb., projekt zaś techniczny opracuje w ciągu najbliższej zimy.

gminy Besko
o zasilek na
ubezpieczenie
brzegów
Wisłoka.

Reskryptem z 22. maja 1898 l. 22.472 zawiadomiono Zwierzchność gminy Beska, że Wydział krajowy nie może zarządzić lokalnych robót ochronnych na Wisłoku w Besku przed wypracowaniem projektu robót uzupełniających i przed uzyskaniem potrzebnych na koszt budowy zasiłków krajowych i państwowych.

Petycja gminy Besko
o zasilek na
ubezpieczenie
brzegów
Wisłoka.

Ze względu, że regulacja Sanu na tej przestrzeni należy do c. k. Rządu, odstąpił Wydział krajowy petycję tę przez Wysoki Sejm niezadowoloną, odeszłą z 19. marca 1898 l. 16.844 c. k. Namiestnictwu i zawiadomił o tem proszącą gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Łańcucie.

Petycie kilku
gmin i obszarów dworskich Michałewice, Skońsko, Poczajowice, Wróblewice, Opary, Rabczyce, Letnia, Medenice i Ugartsberg w powiecie Drohobyckim o regulację rzeki Tyśmienicy.

O niezadowoleniu tych petycji przez Wysoki Sejm zawiadomił Wydział krajowy interesowane gminy i obszary dworskie reskryptem z 19. marca 1898 l. 16.845 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Drohobyczu.

Nadmieniamy jednak, że regulacja Tyśmienicy jako jednego z największych i najszkodliwszych dopływów górnego Dniestru, w myśl uchwalonego przez Wysoki Sejm d. 13. lutego 1894 programu, należy do pierwszorzędných robót melioracyjnych i zostanie podjętą po rozpoczęciu regulacji górnego Dniestru.

Petycja Wydziału powiatowego w Turce w sprawie regulacji Stryja z dopływami.

Uchwałą z d. 10. lutego 1898 odstąpił Wysoki Sejm obok wyrażoną petycję c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Odezwą z 23. czerwca 1898 l. 5.273 odpowiedziało c. k. Prezydium Namiestnictwa, że lokalna regulacja Stryja bez równoczesnej regulacji systematycznej tej rzeki w dolnym biegu jest niemożliwą, że nawet w takim razie gdyby postanowioną została systematyczna regulacja Stryja, prawdopodobnie nie dosięgłaby terytorium miasta Turki i że dlatego celem zmniejszenia klęsk w gminach tego powiatu. wydarzających się w skutek nieuregulowania Stryja byłoby wskazaniem zabudowanie potoków dzikich.

O tem zawiadomił Wydział krajowy Wydział powiatowy w Turce reskryptem z d. 2 lipca 1898 l. 38.659.

Petycja gmin Libuchory i Wysocko wyższe o regulację potoku górskiego Libuchorki.

Odezwą z d. 18. sierpnia 1898 l. 72.795 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z d. 10. lutego 1898 wzywającej c. k. Rząd do zbadania sprawy i możliwego uwzględnienia prośby, że przesłało powyższą petycję c. k. Starostwu w Samborze z wezwaniem, aby poleciło tamtejszemu inżynierowi powiatowemu szczegółowe zbadanie tej sprawy i przedłożenie sprawozdania. Dalszej wiadomości o stanie tej sprawy nie otrzymaliśmy.

Petycja gminy Lachowice zarządzone o regulację rzeki Świcy.

Reskryptem z d. 13. kwietnia 1898 l. 22.481 zawiadomił Wydział krajowy proszącą gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Żydaczowie, iż Wysoki Sejm uchwałą z d. 10. lutego 1898 odstąpił petycję c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

O postanowieniu c. k. Rządu nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej wiadomości.

Petycja gminy Temeńrowce o subwencję na dalszą regulację Łomnicy.

Ze względu na systematyczną regulację Łomnicy z dopływami, która w roku bieżącym miała być podjętą, odstąpił Wydział krajowy obok wyrażoną petycję przez Wysoki Sejm niezadowoloną c. k. Namiestnictwu i zawiadomił o tem proszącą gminę reskryptem z d. 19 marca 1898 l. 16.843 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Stanisławowie.

Petycja gminy Perechynsko w sprawie regulacji rzeki Łomnicy. Odezwą z d. 17. sierpnia 1898 l. 73075 oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo, że poleciło c. k. Starostwu w Dolinie, zawiadomić petycyonującą gminę, iż rozpoczęcie robót przedwstępnych na przeprowadzenie regulacji tej rzeki nastąpi w najbliższym czasie.

Petycja Wydziału powiatowego w Kałuszu o regulację Czeczwy. Odezwą z d. 28. lipca 1898 l. 67183 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że na pismo Jego Excellencyi Marszałka krajowego z d. 10. lutego 1898 do L. s. 66 poleciło c. k. Starostwu w Kałuszu, ażeby zawiadomiło Wydział powiatowy, że rozpoczęcie robót regulacyjnych na Czeczwie, które objęte są projektem regulacji rzeki Łomnicy, nastąpi w niedalekiej przyszłości.

Petycja Zwierzchności gminnej i Obszaru dworskiego w Zagwoździu. Reskryptem z d. 19. marca 1898 l. 16794 zawiadomił Wydział krajowy Zwierzchność gminną i obszar dworski w Zagwoździu, za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Stanisławowie, że co do tej petycji Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały.

Petycja gminy Lachowice w sprawie lokalnej regulacji Bystrzycy sołotwińskiej. Odezwą z d. 29. sierpnia 1898 l. 78025, oznajmiło c. k. Namiestnictwo, któremu Wysoki Sejm petycję tę odstąpił do zbadania i możliwego uwzględnienia, że poleciło c. k. Starostwu w Stanisławowie, aby zarządziło zrektyfikowanie map katastralnych Bystrzycy Sołotwińskiej pod Lachowicami w miejscu najwięcej zagrożonem i ażeby plan sytuacyjny wraz z kosztorysem na niezbędne roboty ochronne c. k. Namiestnictwu przedłożyło.

O tem zawiadomiono petycyonującą gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Bohorodczanach reskryptem z d. 1. października 1898 l. 55211.

Petycja gminy Jamnicy i obszaru dworskiego Wołczyniec o regulację Bystrzycy. C. k. Namiestnictwo, któremu Wysoki Sejm odstąpił tę petycję uchwałą z d. 10. lutego 1898 do zbadania i możliwego uwzględnienia, zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z d. 15. sierpnia 1898 l. 73117, iż poleciło c. k. Starostwu w Stanisławowie zawiadomić petycyonujących o niemożliwości zadośćuczynienia ich prośbie na teraz a to tak dla braku dotacji jakoteż wobec tego, iż uporządkowanie rzeki Bystrzycy mogłoby nastąpić tylko zapomocą systematycznej regulacji, wymagającej znacznych nakładów.

Petycja Wydziału pow. w Tłumaczu o regulację Worony. W załatwieniu tej petycji Wydziałowi krajowemu odstąpionej został Wydział powiatowy reskryptem z d. 17. kwietnia 1898 l. 22471 poinformowanym, że wobec programowej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. lutego 1894 regulacja Worony nie może być podjętą przed ustawowem zapewnieniem regulacji górnego Dniestru tudzież dopływów tej rzeki między Rozwadem a Samborem.

Z tem samem żądaniem odniosło się 14 gmin i 12 obszarów dworskich, położonych nad rzeką Woroną do c. k. Ministerstwa rolnictwa, które po zbadaniu stanu rzeczy przez miejscowe organa techniczne uznało potrzebę proszonej regulacji i pozostawiło Wydziałowi krajowemu opracowanie projektu.

Odezwą z d. 1. października 1898 l. 56019 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu to samo, co wyżej Wydziałowi powiatowemu w Tłumaczu dodając, że Wydział krajowy nie może na razie zarządzić opracowania projektu technicznego, albowiem praca ta z uwagi, iż akcja regulacji rzek w kraju natrafia u władz centralnych na trudności oraz że państwowy fundusz melioracyjny jest zbyt szczupłym i że tem samem regulacja rzek programem objętych daleką jest od zrealizowania — byłaby obecnie nieproduktywną.

Petycja gminy Stary Kossów o subwencję na regulację rzeki Rybnicy. O petycji tej nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały. Wydział krajowy zaś ze względu na wyrażoną w petycji potrzebę wykonania budowli wodnych dla wspólnej ochrony gościńca państwowego i gruntów nadbrzeżnych odstąpił ją c. k. Namiestnictwu i zawiadomił o tem reskryptem z 29. czerwca 1898 l. 16.800 Wydział powiatowy w Kossowie celem powiadomienia gminy.

Odezwą z 31. sierpnia 1898 l. 76.079 do LW. kr. 55.449 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, iż zabezpieczenie zagrożonego przez Rybnicę gościńca

państwowego już zarządzane zostało kosztem państwowego funduszu drogowego, że przeto postanowienia względem dalszej regulacji tego potoka górskiego należą do zakresu działania Wydziału krajowego.

O tem zawiadomił Wydział krajowy Wydział powiatowy w Kossowie reskrytem z d. 15. września 1898 l. 55.449, Namiestnictwu zaś odpowiedział, że regulacja Rybnicy według uchwalonego przez Wysoki Sejm d. 13. lutego 1894 programu regulacji wód w całym kraju, podjęta być może dopiero po ukończeniu robót melioracyjnych na Powiślu, nad górnym Dniestrem oraz w dorzeczu Bugu i Styru.

Petycja gminy Zamoście o zniesienie młynów w Żeniowie przy sposobności regulacji Pełtwi. Reskrytem z dnia 17. kwietnia 1895 l. 22.465 zawiadoniono Zwierzchność gminy Zamoście za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Przemyślanach, że Wydział krajowy nie może uczynić zadość prośbie tej gminy, gdyż odnośna przestrzeń Przegnojówki nie jest objętą projektem technicznym, który służy za podstawę uchwalonego przez Wysoki Sejm d. 17. lutego 1898 projektu ustawy o regulacji Pełtwi z dopływami.

Petycja Jana Janisiowa z Letni o za-projektowanie osuszenia łąk włościańskich w Medenicach. W skutek tej petycji przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. lutego, 1898. L. S. 1.018 zarządziliśmy przeprowadzenie potrzebnych zdjęć niwelacyjnych, które w miesiącu sierpniu r. b. wykonał inżynier adj. Sylwery Strzelbicki z praktykantem komasacyjnym Tadeuszem Langiem.

Petycja komitetu parafialnego w Wietrzychowicach o subwencję na założenie cmentarza. W załatwieniu tej petycji Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm przekazanej, postanowił Wydział krajowy uchwałą z 11. marca 1898 do l. 12.037 pokryć wydatek na przełożenie a raczej na założenie nowego cmentarza w Wietrzychowicach z funduszu regulacyjnego rzeki Kisieliny, jeżeli c. k. rząd na to się zgodzi.

O tem postanowieniu swoim zawiadomił Wydział krajowy Wydział powiatowy w Dąbrowie z poleceniem powiadomienia Zwierzchności gminnej w Wietrzychowicach i komitetu parafialnego tamże a swemu inżynierowi kierującemu regulacją Kisieliny, wydał stosowne instrukcje w celu oznaczenia potrzebnej przestrzeni i zbadania wartości gruntu.

Interesowany komitet nie przedstawił jednak dotąd żadnego wniosku Wydziałowi krajowemu.

Petycja gmin Wielowieś, Trześń, Sielec i innych o uwolnienie od podatku konkurencyjnego na konserwację uregulowanej rzeki Trześniówki. O tem, że Wys. Sejm uchwałą z 10. lutego 1898 przeszedł nad tą petycją do porządku dziennego, zawiadomił Wydział krajowy proszące gminy reskrytem z 11. marca 1898 l. 10.765 przy równoczesnem udzieleniu im w odpisie sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego.

Petycje gmin Wrzawy, Motycze poduchowne i Skowierzyn. Uchwałą z 10. lutego 1898 przekazał Wysoki Sejm obok wymienione petycje Wydziałowi krajowemu do zbadania i stosownego załatwienia ewentualnie do przedłożenia wniosków na najbliższej sesyi.

Po zbadaniu okoliczności w petycjach gmin Motycze poduchowne i Skowierzyn przytoczonych, nadał Wydział krajowy obu tym gminom zapomogi w wysokości 50% zaległych datków konkurencyjnych, a to z funduszu rzek niespławnych, mianowicie dla Motycza poduchownego kwotę 172 zł. 38 ct., a dla Skowierzyna 484 zł. 29 ct. i zarządził wpłatę tych kwot do funduszu regulacyjnego rzeki Łęgu tytułem częściowej spłaty podatku konkurencyjnego na członków tych gmin przypadającego. O tem zawiadomił Wydział krajowy proszących reskrytem z 22. lipca 1898 l. 41.631 tudzież Wydział spółki wodnej dla regulacji Łęgu z tem, że drugą połowę zaległego podatku konkurencyjnego winni interesowani pokryć z własnych funduszy.

Co do petycji gminy Wrzawy, to ta była tylko wznowieniem zeszło-

rocznej, a co do której powziął już był Wysoki Sejm uchwałę z 15. lutego 1897. Wskutek tej uchwały właśnie przyjął Wys. Sejm wniosek Wydziału krajowego na udzielenie gm. Wrzawy zapomogi w kwocie 1.440 zł. a. w. równającej się $\frac{1}{3}$ części zaległego datku konkurencyjnego i wstawił tę kwotę do budżetu krajowego na r. 1898.

Kwota ta została też w zastępstwie interesowanych wpłaconą do funduszu regulacyjnego rzeki Łęgu.

Petycja
Tomasza
Giermańskiego
go z zażale-
niem na wła-
dze rządowe
z powodu za-
kazu naprawy
jazdu przy mły-
nie w Jasio-
nowie.
Reskryptem z 18. marca 1898 zawiadomił Wydział krajowy Tomasza Giermańskiego za pośrednictwem Wydziału powiat. w Horodence, że Wysoki Sejm petycji tej nie załatwił.

Petycja
gminy Konty-
łow pow. złoczow-
skiego o u-
wolnienie od danej spółki wodnej należy w myśl przepisów ustawy wodnej do kompetencji władzy politycznej, Wydział krajowy spełnił dane mu powyższą uchwałą polecenie w ten sposób, iż petycję tę odstąpił c. k. Namiestnictwu z prośbą o zarządzenie wskazanych dochodzeń i załatwienie w własnym zakresie.
O tem zawiadomił Wydział krajowy proszącą gminę reskryptem z 28. lutego 1898 l. 8.380 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Złoczowie.

Petycja
gminy Ciszki
o wyłączenie
ze związku
spółki wodnej l. 70.893, iż c. k. Starostwo w Złoczowie wdrożyło potrzebne dochodzenia.
O ostatecznym rezultacie nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy wiadomości.
Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z 10. lutego 1898, którą petycja ta odstąpioną została c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia, zawiadomiło Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo odezwą z 4. sierpnia 1898

Petycja
ks. Terleckie-
go gr. kat.
proboszcza
w Tuczapach
o zwrot ko-
szków wyłożo-
nych na osu-
szenie ere-
kcyjnego
pastwiska.
Wydział krajowy, któremu rzeczona petycja uchwałą z 10. lutego 1898 przekazaną została do zbadania i załatwienia, postanowił odmówić prośbie petenta o zwrot kwoty 34 zł., albowiem ani państwo ani kraj nie subwencjonują już wykonanych robót melioracyjnych i zawiadomił o tem petenta reskryptem z 1. października 1898 l. 47.443 za pośrednictwem Wydziału pow. w Śniatynie.

Petycja
gmin Charze-
wice, Brand-
wica i Pilchów
w sprawie
karania prze-
kroczeń wo-
dnych.
Uchwałą z 10. lutego 1898 przeszedł Wys. Sejm nad tą petycją do porządku dziennego, o czym Wydział krajowy reskryptem z 11. marca 1898 l. 10.768 zawiadomił petycyonujące gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, podając im zarazem motywa uchwały.

Petycje
gmin Ostrów
i Białoboki
przeciw ko-
masacyi grun-
tów rolnych
oraz gminy
Piekary prze-
ciw dzieleniu
gminnych
pastwisk i
lasów.
O tem, że Wys. Sejm petycji tych nie załatwił, zawiadomił Wydział krajowy reskryptem z 8. kwietnia 1898 l. 16.826 rzeczzone gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Łańcucie i Krakowie z tą uwagą, że przez uchwalenie projektów ustaw agrarnych, petycje stały się bezprzedmiotowe.

III. Postęp budowy przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych w r. 1897.

A. Przedsięwzięcia krajowe.

1. Uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Według opracowanego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego wynosiły koszta budowy w r. 1897:

I. Roboty ziemne	17.001	zł. 89	ct.
II. Budowa obiektów	4.292	" 71	"
III. Roboty dodatkowe	348	" 06	"
IV. Wykupno gruntów	9.339	" 93	"
V. Konserwacja	1.029	" 59	"
VI. Zarząd	2.714	" 77	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.583	" 76	"
Razem	36.310	zł. 71	ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 37.986 zł. 11 ct., okazuje się oszczędność w wysokości 1.675 zł. 40 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1897. inżynier adjunkt Maryan Röhrich.

2. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy koszta budowy w roku 1897 przedstawiają się następująco:

I. Roboty ziemne	4.737	zł. 21	ct.
II. Roboty regulacyjne	10.134	" 19	"
III. Budowa obiektów	281	" 88	"
IV. Roboty dodatkowe	1.399	" 42	"
V. Konserwacja	2.814	" 13	"
VI. Koszta zarządu	1.961	" 61	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	898	" 66	"
Razem	22.227	zł. 10	ct.

W obec prelimitowanej kwoty 32.464 zł. 26 ct. okazuje się oszczędność w wysokości 10.237 zł. 16 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadziła sekcja c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich w Przemyśle.

3. Uzupełnienie regulacji potoku Kisieliny.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacji robót, wykonanych w roku 1897 wynosiły koszta budowy jak następuje:

I. Roboty ziemne	19.554	zł. 42	ct.
II. Budowa obiektów	1.630	" 82	"
III. Roboty dodatkowe	209	" 92	"
IV. Wykupno gruntów	8.778	" 71	"
V. Konserwacja	847	" 15	"
VI. Zarząd	3.167	" 34	"
VII. Rozmaite	724	" 49	"
Razem	34.912	zł. 85	ct.

W porównaniu z prelimitowanymi kosztami w kwocie 52.911 zł. 12 ct. okazuje się zaoszczędzenie w wysokości 17.998 zł. 27 ct.

Kierownictwo budowy przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1897, inżynier Tadeusz Gedl.

4. Obwałowanie lewego brzegu Dunajca.

Według opracowanego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego wynosiły koszta budowy za rok 1897:

I. Roboty ziemne	.	.	.	10.111	zł.	12	ct.
II. Obiekty	.	.	.	5.403	"	72	"
III. Roboty dodatkowe	.	.	.	200	"	57	"
IV. Wykupno gruntów	.	.	.	8.193	"	39	"
V. Konserwacja	.	.	.	337	"	75	"
VI. Zarząd	.	.	.	2.156	"	45	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	.	.	1.649	"	56	"
Razem	.	.	.	28.052	zł.	56	ct.

Na te roboty prelinowano w kosztorysie kwotę 29.052 zł. 56 ct., wobec czego okazuje się zaoszczędzenie w sumie 1.014 zł. 61 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie kierował inżynier adjunkt Tadeusz Korasadowicz.

5. Regulacja rzeki Białej z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca.

a) Regulacja rzeki Białej.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacji robót, wykonanych w r. 1897 wynosiły odnośne koszta:

I. Roboty ziemne	.	.	.	1.078	zł.	51	ct.
II. " regulacyjne	.	.	.	33.737	"	93	"
III. Budowa obiektów	.	.	.	595	"	67	"
IV. Roboty dodatkowe	.	.	.	1.827	"	69	"
V. Wykupno gruntów	.	.	.	831	"	72	"
VI. Konserwacja	.	.	.	1.131	"	60	"
VII. Zarząd	.	.	.	3.523	"	25	"
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	.	.	1.904	"	03	"
Razem	.	.	.	44.630	zł.	40	ct.

W porównaniu z prelinarzem kosztorysowym w wysokości 49.902 zł. 88 ct. okazuje się oszczędność w kwocie 5,272 zł. 48 ct.

Kierownictwo budowy przy tem przedsiębiorstwie prowadził inżynier Jan Haponowicz.

b) Obwałowanie prawego brzegu Dunajca.

Sprawdzone w oddziale rachunkowym koszta budowy w roku 1897 wynosiły:

Rubr. IV. Roboty dodatkowe	.	.	.	25	zł.	27	ct.
" V. Wykupno gruntów	.	.	.	2.896	"	16	"
" VI. Konserwacja	.	.	.	606	"	67	"
" VII. Zarząd	.	.	.	221	"	37	"
" VIII. Rozmaite	.	.	.	22	"	80	"
Razem	.	.	.	3.772	zł.	27	ct.

Preliminowane koszta budowy wynoszą kwotę 3.191 zł. 60 ct. wskutek czego okazuje się przekroczenie w wysokości 580 zł. 67 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1897 inżynier Tadeusz Gedl, kierownik regulacji Kisieliny.

c) Zabudowania potoków górskich w dorzeczu Białej.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy wykazu, wynosiły koszta budowy w r. 1897:

I. Roboty ziemne	1.871 zł. 52 ct.
II. Roboty regulacyjne	4.990 " 72 "
III. Budowa obiektów	4.329 " 59 "
IV. Roboty dodatkowe	1.585 " 83 "
V. Wykupno gruntów	— " — "
VI. Konserwacya	203 " 92 "
VII. Zarząd	1.096 " 48 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	— " — "
Zużycie materiałów i narzędzi	294 " 23 "
Razem	14.372 zł. 29 ct.

Budowę prowadziła sekcyja c. k. oddziału leśno - technicznego dla za-
budowania potoków górskich w Przemyśle.

6. Uzupełnienie regulacyi potoku Krzemienicy.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy zestawienia, wyno-
siły kosztu budowy przy tej regulacyi w r. 1897 jak następuje:

I. Wykupno gruntów	2.173 zł. 20 ct.
II. Roboty ziemne	15.218 " 17 "
III. Budowa obiektów	1.323 " 54 "
IV. Roboty dodatkowe	4.627 " 47 "
V. Konserwacya	1.670 " 47 "
VI. Kosztu zarządu	2.688 " 91 "
VII. Nieprzewidziane	518 " 52 "
Razem	28.219 zł. 28 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 39.697 zł.
36 ct., okazuje się przeto zaoszczędzenie w wysokości 11.478 zł. 08 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1897 inżynier
Jan Haładej.

7. Uzupełnienie regulacyi Łęgu.

Kosztu budowy przy tem przedsiębiorstwie za rok 1897 wynosiły we-
dług sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego jak
następuje:

a) na przestrzeni dolnej:

I. Roboty ziemne	944 zł. 47 ct.
II. Budowle regulacyjne	25.224 " 73 "
III. Konserwacye	1.400 " 29 "
IV. Zarząd	2.538 " 03 "
V. Rozmaite i nieprzewidziane	591 " 60 "
Ogółem	30.699 zł. 12 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w sumie 41.980 zł.
02 ct., okazuje się przeto zaoszczędzenie w wysokości 11.280 zł. 90 ct.

b) na przestrzeni górnej:

II. Budowle regulacyjne	4.088 zł. 46 ct.
III. Konserwacya	6.089 " 69 "
IV. Zarząd	71 " 80 "
V. Rozmaite i nieprzewidziane	129 " 01 "
Razem	10.378 zł. 96 ct.

Kosztu preliminarzowane wynoszą kwotę 3.137 zł. 62 ct., wskutek czego oka-
zuje się przekroczenie w sumie 7.241 zł. 34 ct., wywołane potrzebą wyko-
nania większej ilości budowli wodnych, aniżeli to w projekcie przewidywano.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1897. inżynier
Jan Bochniak.

8. Regulacja Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Wynik postępu budowy wraz z zestawieniem kosztów budowy za rok 1897 został przedstawiony w osobnym sprawozdaniu.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadziło w myśl ustawy c. k. Namiestnictwo.

9. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Koszta budowy za rok 1897, według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu przeprowadzonej kaudacyi, wynosiły:

I. Roboty ziemne	5.467 zł. 36 ¹ / ₂ ct.
II. „ regulacyjne	5.432 „ 83 ¹ / ₂ „
III. Budowa obiektów	13.465 „ 28 „
IV. Roboty dodatkowe	1.837 „ 25 „
V. Wykupno gruntów	225 „ 35 „
VI. Konserwacja	— „ — „
VII. Zarząd	4.049 „ 70 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	— „ — „
Razem	30.477 zł. 78 ct.

po potrąceniu remamentu materyałów, narzędzi

i sprzętów w wartości . . . . . 1.409 zł. 72 ct.

wynosiły rzeczywiste koszty budowy . . . . . 29.068 zł. 06 ct.

co w porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w wysokości 25.089 zł. 24 ct., daje przekroczenie w sumie 3.978 zł. 82 ct.

Budowę prowadziły w roku 1897. organa sekcji c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich w Przemyśle.

10. Regulacja Bugu.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego z okresu budowy za rok 1897. przedstawia się wynik pod względem kosztów budowy jak następuje:

I. Roboty ziemne	3.495 zł. 72 ct.
II. „ regulacyjne	580 „ 11 „
III. Budowa obiektów	— „ — „
IV. Wykupno gruntów	116 „ 30 „
V. Utrzymanie w czasie budowy	2.020 „ 43 „
VI. Koszta zarządu	2.096 „ 18 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.857 „ 23 „
Razem	10.165 zł. 97 ct.

W porównaniu z kosztami preliminarzowymi w sumie 4.942 zł. 61 ct., okazuje się przekroczenie w kwocie 5.223 zł. 36 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w drugiej połowie roku 1897 inżynier Maksymilian Czernik.

11. Osuszenie bagien Stojanowskich.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy koszty budowy za rok 1897. przedstawiają się jak następuje:

I. Roboty ziemne	1.630 zł. 22 ct.
II. Budowa obiektów	200 „ 30 „
III. Roboty dodatkowe	464 „ 50 „
IV. Wykupno gruntów	466 „ 41 „
V. Konserwacja	648 „ 40 „
VI. Zarząd	1.695 „ 36 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	6.473 „ 83 „
Razem	11.579 zł. 02 ct.

Kierownictwo budowy przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1897 inżynier Maksymilian Czernik.

12. Zabudowanie potoku Glińsko.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego, wynosiły koszta budowy w r. 1897 jak następuje:

I. Roboty ziemne	.	.	.	.	1.562 zł. 47 ct.
II. „ regulacyjne	.	.	.	.	2.322 „ 19 „
III. Budowa obiektów	.	.	.	.	10.720 „ 23 „
IV. Roboty dodatkowe	.	.	.	.	4.760 „ 59 „
V. Wykupno gruntów	.	.	.	.	126 „ 57 „
VI. Nieprzewidziane	.	.	.	.	1.033 „ 18 „
Razem					20 525 zł. 23 ct.

Preliminowane koszta budowy wynosiły razem kwotę 18.407 zł. 50 ct., wskutek czego okazuje się przekroczenie w wysokości 2.117 zł. 73 ct.

Budowę w r. 1897 prowadziła sekcja c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich w Przemyślu.

13. Regulacja potoku Przegnojówki.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego dla robót, wykonanych w r. 1897 wynosiły odnośne koszta budowy:

I. Roboty ziemne	.	.	.	.	9.887 zł. 24 ct.
II. Obiekty	.	.	.	.	2.693 „ 42 „
III. Roboty dodatkowe	.	.	.	.	222 „ 29 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	.	.	.	.	505 „ 14 „
V. Konserwacja	.	.	.	.	837 „ 99 „
VI. Zarząd	.	.	.	.	2.594 „ 10 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	.	.	.	4.091 „ 86 „
Razem					20.832 zł. 04 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 20.428 zł. 09 ct. okazuje się przekroczenie kosztów o kwotę 403 zł. 95 ct.

Kierownictwo budowy przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1897 inżynier adjunkt Władysław Zgorlakiewicz.

14. Regulacja Złotej Lipy.

Koszta robót, wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1897 wynosiły według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego jak następuje:

I. Roboty ziemne	.	.	.	.	1.230 zł. 73 ct.
II. „ regulacyjne	.	.	.	.	590 „ 85 „
III. Obiekty	.	.	.	.	633 „ 28 „
IV. Wykupno gruntów	.	.	.	.	1.013 „ — „
V. Konserwacja	.	.	.	.	470 „ 57 „
VI. Zarząd	.	.	.	.	1.216 „ 52 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	.	.	.	982 „ 02 „
Razem					6.136 zł. 97 ct.

Preliminowane koszta budowy wynosiły kwotę 7.954 zł. 79 ct., wskutek czego okazuje się zaoszczędzenie w wysokości 1.817 zł. 82 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1897 inżynier Dyonizy Howarth.

B). Przedsiębiorstwa powiatowe.

15. Obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Według przedłożonego przez kierownictwo budowy sprawozdania z budowy za rok 1897. wynosiły koszta w tym okresie jak następuje:

a). przy obwałowaniu Wisły:

I. Roboty ziemne	.	.	.	.	6.320 zł. 54 ct.
III. Obsiew wałów	.	.	.	.	551 " 21 "
IV. Wykupno gruntów i odszkodowanie	.	.	.	.	3.053 " 43 "
V. Konserwacya	.	.	.	.	970 " 81 "
VI. Zarząd	.	.	.	.	971 " 85 "
VII. Nieprzewidziane	.	.	.	.	1.825 " 66 "
Razem					13.693 zł. 50 ct.

b). przy obwałowaniu Sanu:

I. Roboty ziemne	.	.	.	.	5.641 zł. 57 ct.
III. Obsiew wałów	.	.	.	.	364 " 71 "
IV. Wykupno gruntów i odszkodowanie	.	.	.	.	1.703 " 78 "
V. Konserwacya	.	.	.	.	930 " 57 "
VI. Zarząd	.	.	.	.	989 " 64 "
VII. Nieprzewidziane	.	.	.	.	393 " 21 "
Razem					10.023 zł. 48 ct.

Ogółem wynosiły koszta budowy w r. 1897 przy obwałowaniu Wisły i Sanu kwotę 23.716 zł. 98 ct.

Na te roboty preliniowano:

przy obwałowaniu Wisły	9.367 zł. 91 ct.
przy obwałowaniu Sanu	8.887 „ 58 „
Razem	<hr/> 18.255 zł. 49 ct.

Wskutek czego okazuje się ogólne przekroczenie w kwocie 5.461 zł. 49 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1897 inżynier Karol Boziewicz.

IV. Wnioski w sprawie ustawowego zapewnienia przedłużenia obwałowania lewego brzegu Dunajca i konserwacyi Łęgu.

1. Przedłużenie lewego wału Dunajca.

W myśl ustawy z d. 2. września, 1895. Dz. u. kraj. Nr. 69. przeprowadza Wydział krajowy obwałowanie lewego brzegu Dunajca na przestrzeni od Biskupic radłowskich do mostu kolejowego w Bogumiłowicach w drodze przedsiębiorstwa krajowego. Przy wykonaniu tego obwałowania okazało się jednak, że wał ten musi być poprowadzony dalej w górę, gdyż nasyp kolei państwowej nie stanowi zupełnego zamknięcia poprzecznego doliny dla wielkich wód Dunajca, które przedostać się mogą do terenu inundacyjnego, jaki rzeczoną wałem ma być ochroniony, w dwóch miejscach, mianowicie: przez podjazd drogi powiatowej Wojnicz-Radłów na stacji kolejowej w Bogumiłowicach i przez most kolejowy po za tą stacją na potoku odprowadzającym wodę do Wierchosławic. Gdy nadto w r. 1896, gminy Bogumiłowice, Sieciechowice, Mikołajowice i Łukanowice, położone powyżej mostu kolejowego w Bogumiłowicach, wniosły do Wydziału krajowego prośbę o przedłużenie lewego wału Dunajca od tego mostu do ujścia potoku Więckówki w celu zabezpieczenia ich od powtarzających się co kilka lat wylewów Dunajca, polecił Wydział krajowy kierownikowi obwałowania lewego brzegu Dunajca Tadeuszowi Korasadowiczowi opracować projekt techniczny przedłużenia tego wału wraz z regulacją potoków Więckówki i Milówki, które również wielkie szkody wy-

rzadzają, a których wały wsteczne zamkną w zupełności na poprzek całą lewo-brzezną dolinę Dunajca i zapobiegną obejściu wykonanych dotychczas na lewym brzegu tej rzeki obwałowań.

Wymieniony inżynier wywiązał się też ku zadowoleniu Wydziału krajowego ze swego zadania, gdyż nie przerywając wcale budowy, bez żadnej pomocy technicznej wykonał potrzebne pomiary i opracował projekt, który obejmuje przedłużenie lewego wału Dunajca na długości 7.231 metrów, wraz z korekcyą potoku Czerniawy i kanałów osuszających na długości 11.400 metrów, regulacyą z obwałowaniem wstecznem potoku Więckówki na długości 2.561 metrów i regulacyą potoku Milówki od Wielkiej wsi do ujścia do Więckówki na długości 2.270 metrów.

Koszta tych robót łącznej długości 12.062 metrów bez rowów przedstawiają się następująco:

I. Roboty ziemne:

a) lewy wał Dunajca z potokiem Czerniawą i rowami osuszającymi	47.187,47 zł.	
b) Więckówka	12.431,53 "	
c) Milówka	5.142,44 "	64.761 zł. 44 ct.

II. Budowa obiektów:

a) 2 szluzu upustowe, 1 szluz kolmacyjny i 5 przepustów betenowych w lewym wale Dunajca	8.154,72 zł.	
b) 1 szluz, 1 przepust, 4 stopnie, 2 mosty drewniane i 3 zapory na Więckówce	6.995,18 "	
c) 1 przepust, 5 mostów drewnianych i 4 stopnie murowane na Milówce	2.700,23 "	17.850 " 13 "

III. Roboty dodatkowe:

Obsiew wałów, tudzież ubezpieczenia potoków i rowów płotkami i darniami	5.194 " 48 "
---	--------------

IV. Wykupno gruntów i odszkodowania:

(Pod lewy wał Dunajca po 1.000 zł. wa. za 1 ha, pod Milówkę i Więckówkę po 800 zł. wa. za 1 ha, a odszkodowanie za rowy materiałowe po 500 zł. wa. za 1 ha)	23.744 " 73 "
---	---------------

V. Konserwacja w czasie budowy:

6% z Rub. I.	3.885 " 69 "
VI. Zarząd (10% z Rub. I, II, III i V)	9.169 " 17 "

VII. Rozmäte i nieprzewidziane:

6% kosztów właściwej budowy (Rub. I, II, III i V)	5.394 " 36 "
Razem	130.000 " — "

Gdy w obwałowaniu tem interesowanych jest 2.500 morgów bardzo urodzajnych gruntów napływowych, a przytem roboty zaprojektowane są niezbędnem uzupełnieniem wykonanych dotychczas obwałowań na lewym brzegu Dunajca, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przeprowadzenie zaprojektowanych robót w drodze przedsiębiorstwa krajowego i przesłał projekt techniczny odezwą z d. 5. października, rb. l. 59.836, z prośbą o przeprowadzeniu reambulacyi, a następnie przedłożenie c. k. Ministerstwu rolnictwa celem wyjednanania zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego.

Jakkolwiek przedsiębiorstwo to ma na celu nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich i po myśli §. 6. ustawy z d. 30. czerwca, 1884, Dz. u. p. Nr. 116 mogłoby być wykonane wyłącznie kosztem skarbu kraju i państwa, to jednak z uwagi, na znaczny obszar gruntów interesowanych proponujemy w projekcie ustawy, o którego uchwalenie Wysoki Sejm upraszamy, obciążenie stron interesowanych (przymusowej spółki wodnej) 20% datkiem konkurencyjnym, tak iż na kraj i państwowy fundusz melioracyjny przypadłoby do pokrycia po 40%, czyli po 52.000 zł. wa. płatnych po 13.000 zł. wa. w ciągu lat czterech, w których roboty mogą być wykonane.

Pierwszej raty 40% zasiłku krajowego na to przedsiębiorstwo nie wstawiliśmy do preliminarza krajowego na r. 1899, gdyż w razie dojścia do skutku tego przedsiębiorstwa zamierzamy rozpocząć budowę dopiero po zawiązaniu spółki wodnej, jak to już miało miejsce przy obwałowaniu lewego brzegu Wisły od Krakowa do granicy państwa.

Reambulacja projektu przeprowadzoną już została w pierwszej połowie listopada rb.; jeżeli więc c. k. Rząd zgodzi się na wykonanie robót, mogłaby być zawiązaną spółka wodna w r. 1899, tak iż w r. 1900 możliwym byłoby rozpoczęcie budowy.

2. Konserwacja robót regulacyjnych na Łęgu.

W myśl §. 6. ustawy z d. 1. lipca 1886. Dz. u. kraj. Nr. 65, tudzież §. 6. ustawy z d. 7. listopada, 1895. Dz. u. kraj. Nr. 81. ma być utworzony osobny fundusz konserwacyjny dla utrzymania robót regulacyjnych na Łęgu, skoro budowa zostanie ukończoną. Fundusz ten, którym zarządza Wydział krajowy, składać się ma:

1) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacji gruntów, jako kapitału zakładowego:

2) z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;

3) z dochodów uzyskanych, z wydzierżawiania wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania niepokrytych powyższymi dochodami na kraj i strony interesowane (spółkę wodną), tudzież innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacji budowli, mają być wydane w drodze ustawodawstwa krajowego.

Gdy roboty regulacyjne na Łęgu od granicy powiatu Niżańskiego do ujścia do Wisły w myśl powołanych ustaw krajowych kosztem 365.000 zł. wa. w listopadzie rb. zostały ukończone, okazuje się potrzeba rychłego wydania ustawy konserwacyjnej na wzór obowiązującej już ustawy z d. 30. kwietnia, 1895, Dz. u. kraj. Nr. 45. o konserwacji Trześniówki, któraby obok niezbędnych przepisów policyjnych i ograniczeń użytkowania gruntów tak między wałami, jak i wzdłuż wałów ochronnych, unormowała wysokość corocznych kosztów konserwacji i rozkładu tych kosztów na kraj i spółkę wodną.

W tym celu opracował Wydział krajowy projekt ustawy konserwacyjnej dla regulacji Łęgu, przesłał go c. k. Namiestnictwu odezwą z d. 19. października, rb. l. 64.481, a obecnie przedkłada go Wysokiemu Sejmowi do uchwały, z tą uwagą, że postanowienia poszczególne tego projektu są inden-tyczne z przepisami powołanej ustawy o konserwacji robót regulacyjnych na Trześniówce, co się tyczy zaś wysokości corocznych kosztów utrzymania niepokrytych stałymi wpływami proponuje Wydział krajowy na podstawie dotychczasowych przeciętnych wydatków ustanowienie na lat trzy kwoty 1.500 zł. wa., którą pokrywać będą kraj i spółka wodna po połowie. Z tego powodu pozwolił sobie Wydział krajowy wstawić do preliminarza krajowego na rok 1899 dotacją w kwocie 750 zł. wa. na utrzymanie robót regulacyjnych na Łęgu i uprasza o uchwalenie tej dotacji.

Zarazem nadmieniamy, że gdy od r. 1899 nie będzie w pobliżu zajęty budową inżynier krajowy, któryby mógł prowadzić roboty konserwacyjne, okazuje się potrzeba ustanowienia dla konserwacji Łęgu i Trześniówki konduktora melioracyjnego, którego pobory pokrywać będą fundusze konserwacyjne obu tych rzek w połowie w stosunku kosztów na te regulacje wyłożonych, w drugiej zaś połowie w stosunku, do długości rzek i wałów.

V. Uzasadnienie rubryki XIII. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1899.

W rubryce XIII. wydatków na r. 1899 preliminarzu Wydział krajowy 580.827 zł. wa., zatem w porównaniu z kwotą uchwaloną na rok 1898 (519.154 zł. wa.) więcej o 61.673 zł. wa., w porównaniu zaś z kwotą uchwaloną na rok 1897 (580.899 zł. w. a.) mniej o 72 zł. w. a., jak to w wyjaśnieniach do preliminarza szczegółowo wykazano.

Przeważna część wydatków uzasadnioną już została w wyjaśnieniach do preliminarza, wydatek 750 zł. w. a. na konserwację Łęgu uzasadniono w IV. części tego sprawozdania, pozostają zatem do wyjaśnienia wydatki:

1. w poz. 200 wydatek 12.000 zł. w. a. na utrzymanie galic. oddziału państwowego biura hydrograficznego;

2) w poz. 203 wydatek 85.035 zł. w. a. na lokalne regulacje rzek nie spławnych;

3) w poz. 206 wydatek 60.188 zł. w. a. na popieranie mniejszych robót melioracyjnych.

Do poz. 200.

Już po uchwaleniu przez Wydział krajowy preliminarza Rub. XIII, przedłożył nam tutejszy oddział biura hydrograficznego pismem z d. 29. października, rb. l. 1.604 następujący preliminarz wydatków na r. 1899:

I. Wydatki przypadające na państwową dotację hydrograficzną i fundusz krajowy:

1. Uzupełnienie stacyj ombrometrycznych i śniegowych	100 zł.
2. Naprawa i transport przyrządów ombrometrycznych	100 „
3. Renumeryacja obserwatorów ombrometrycznych	5.200 „
4. „ „ wodoskazowych	3.200 „
5. Ryczałty dla obserwatorów na posłańca pocztowego	100 „
6. Płace 2 urzędników kancelaryjnych w XI. klasie rangi	1.560 „
7. Dyurna 6 rysowników (2 po 90 zł., 2 po 60 zł., 2 po 45 zł. miesięcznie), tudzież przepisywanie raportów ombrometrycznych i wodoskazowych (820 zł.)	5.500 „
8. Publikacja tygodniowych map śniegowych	480 „
9. Zakupno druków polskich	500 „
10. Czynsz za najem lokalu	1.200 „
11. Urządzenie, opalanie, oświetlenie i czyszczenie binra	340 „
12. Wynagrodzenie sługi biurowego	360 „
13. Jazdy inspekcyjne	1.200 „
14. Renumeryacja za przesyłki pieniężne	180 „
15. Zakupno dzieł technicznych	180 „
16. Rekwizyta do pisania i rysowania	300 „
17. Przeprowadzenie pomiarów hydrometrycznych	3.000 „
18. Częściowe kosztu wydawnictwa hydrograficznego biura centralnego	3.500 „
suma I.	27.000 „

II. Wydatki przypadające na państwową dotację budowli wodnych i fundusz krajowy:

19. Remuneracja 9 obserwatorów wodoskazowych	246 „
20. Ustawienie limnigrafów	1.000 „
21. Urządzenie nowych i utrzymanie istniejących stacyj wodoskazowych	2.500 „
22. Przybory do pomiarów hydrometrycznych	254 „
suma II.	4.000 „
do tego „ I.	27.000 „
ogółem	31.000 „

z czego przypadałoby na fundusz krajowy 20.500 zł. w. a.

Mimo tak wysokiego preliminarza Wydział krajowy nie proponuje podwyższenia wstawionego na ten cel zasiłku 12.000 zł. w. a., gdyż sądzi, że do wydatków wykazanych w sumie II, do których nie przyczynia się państwowa

dotacya hydrograficzna, nie może być także i fundusz krajowy pociągany, a obok tego w zestawieniu wydatków pod I. znajdują się także pozycye, które pokryć winien wyłącznie skarb państwa, jak np.:

płace 2 urzędników na anipulac.	1.560	"
najem lokalu	1.200	"
urządzenie etc. biura	340	"
sługa biurowy	360	"

razem . 3.460 "

tak iż z sumy pod I. 27.000 "

zostałaby właściwie kwota . 23.540 "

z której winienby fundusz krajowy pokryć połowę tj. niespełna 12.000 zł. w. a.

Wydział krajowy podziela też w zupełności zapatrywanie komisji gospodarstwa krajowego wyrażone w sprawozdaniu z d. 5. lutego, 1898, że z powodu nadzwyczajnego wzrostu wydatków na utrzymanie galic. oddziału państwowego biura hydrograficznego należy ustanowić stałą dotacyę z funduszu krajowego i jako taką stałą dotacyę proponuje Wydział krajowy roczną kwotę maksymalną 12.000 zł. w. a.

Nadesłane nam na skutek tutejszej odezwy z d. 27. kwietnia, 1897 l. 15.539 przez c. k. Namiestnictwo (odezwą z d. 20. maja, 1898 l. 42.549) sprawozdanie z czynności galic. oddziału hydrograficznego za lata 1896 i 1897 wraz z wykazami stacyj ombrometrycznych i wodoskazowych mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w załączeniu. Alegat 6, 6a, 6b.

Alegat
6, 6a, 6b.

Do poz. 203.

Wedle nadesłanego nam odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 10. listopada, 1898 l. 88.840 preliminarza zasiłków krajowych na lokalne regulacye rzek niespławnych, jakie w r. 1899 mają być wykonane, wynosi zapotrzebowanie 117.035 zł. w. a. Z objętych jednak tym preliminarzem zasiłków wyłączył Wydział krajowy kwoty przeznaczone na roboty, których projekty nie zostały dotychczas udzielone Wydziałowi krajowemu, a których wykonanie jest jeszcze wątpliwe, niemniej też dotacyę do dyspozycji Wydziału krajowego; jak bowiem z kilkoletniej praktyki okazuje się, cały szereg lokalnych regulacyj, których projekty nie są jeszcze dojrzałe, wcale nie przychodzi do skutku, mimo że Wysoki Sejm zasiłki potrzebne uchwała, a obok tego Wydział krajowy ma corocznie do dyspozycji na ten cel znaczne kwoty w skutek powziętej na wniosek komisji budżetowej przez Wysoki Sejm uchwały z d. 5. lutego, 1895, którą polecono Wydziałowi krajowemu „zaprowadzić w i e r e m e n t między pozycjami na regulacyę rzek przeznaczonemi a w okresie budżetowym nie dającemi się zużytkować, a funduszem dyspozycyjnym na regulacyę rzek przeznaczonym“. Wyłączenie to dotyczy prelininowanych przez c. k. Namiestnictwo wydatków w poz.:

2. na regulacyę Skawy	4.000	zł.
9. „ Dunajca	4.000	"
20. „ Wisłoka	2.000	"
23. i 24. „ Stryja	5.500	"
25. „ „	4.500	"
27. „ Bystrzycy	2.000	"
29. do dyspozycji Wydziału kraj.	10.000	"
razem	32.000	"

tak iż po potrąceniu tej kwoty pozostaje prelininowany przez Wydział kraj. wydatek w sumie 85.035 zł. w. a., z którego przypada:

a) na regulacyę Skawy	2.758	zł.
b) „ Raby	3.788	"
c) „ Dunajca	31.044	"
d) „ Wisłoki	21.151	"
e) „ Sanu	9.407	"
f) „ Wisłoka	7.293	"
g) „ Wiszni	3.267	"
h) „ Świcy	4.064	"

i) na regulację Stryja	1.763 zł.
k) na premiowania zawikłania odsypisk	500 „

Do poz. 206.

W pozycji tej preliminarzu Wydział krajowy w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 26. listopada, 1889 na podstawie projektów opracowanych przez raj. biuro melioracyjne, zasiłki na popieranie drobnych melioracji w sumie 188 zł. i w tej wysokości oczekiwać należy udziału w odnośnej państwowej dotacji dyspozycyjnej, która w ostatnim roku budżetowym (1898) dosięga już poważnej sumy 350.000 zł. w. a., gdyż c. k. Ministerstwo rolnictwa przyznaje Galicyi z tej dotacji zasiłki tylko na roboty przez kraj subwencyjowane i w wysokości równającej się ściśle subwencji krajowej.

Z uwagi, że zasiłki wstawione w tej pozycji pod l. a—f umotywowane zostały przez Wydział krajowy w poprzednich przedłożeniach melioracyjnych, uzasadnia się wydatki pod lit. g—u. Co do poz. 206 f. zauważamy tylko, że II. rata na lokalną regulację Seretu pod Tudorowem wstawioną został w mniejszej kwocie niż na rok 1898, gdyż c. k. Ministerstwo rolnictwa przyznając reskryptem z d. 15. lipca, rb. 1. 8,522 żądany zasiłek, zredukowało sumę kosztorysową z 15.400 zł. na 11.300.

Do poz. 206 g. Na prośbę włościan w gminach Smigno pow. Tarnowskiego i Korczyna powiatu Krościeńskiego zarządził Wydział krajowy za pośrednictwem ekspozytur biura melioracyjnego w Tarnowie, względnie w Jasle opracowanie projektów technicznych:

1) w gminie Smigno

drenowania 69,5 morgów kosztem	3.400 zł.
nawodnienia i urządzenia stawków	490 „
regulacji potoku Beltak i rowów osuszających długości 4.500 m. kosztem	3.600 „
razem kosztem	7.490 „

2) w gminie Korczyna

drenowanie 57 morgów 1.161 kwadr. sążni kosztem	3.200 zł.
---	-----------

Gdy interesowami włościanie zobowiązali się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów drenowania i nawodnienia, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie zasiłku w wysokości $\frac{1}{3}$ kosztów drenowania i nawodnienia a połowy kosztów rowów osuszających tj. 3.097 zł. w. a. dla gminy Smigno a 1.067 zł. dla gminy Korczyna i odniósł się odezwaniz dnia 15. kwietnia r.b. 1. 20997 (co do gminy Smigna) i z d. 8 października rb. 1. 61471 (co do gminy Korczyny) do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa dalszych zasiłków na te roboty w tejsamej wysokości

W oczekiwaniu, że c. k. Ministerstwo rolnictwa przyzna proponowane zasiłki z dotacji państwowej na drobne melioracje, upraszamy Wysoki Sejm o uchwalenie powyższych subwencji wstawionych do preliminarza krajowego na rok 1899.

Do poz. 206. h. Wykonana przez p. Dra Władysława Riegiera przy pomocy kraju i państwa lokalna regulacja Jasiołki pod Sadkową, Roztokami i Zimnowodą wymaga rychłego uzupełnienia, a mianowicie ubezpieczenia brzegów przekopu poprowadzonego przez grunta włościańskie, których koszt oblicza oddział techniczny c. k. Starostwa w Jasle na 3.673 zł. 7 ct. w. a. Gdy właściciel Zimnowody p. Rieger, jako nieinteresowany bezpośrednio, zobowiązał się pokryć tylko 10% kosztów, a ubodzy włościanie posiadający grunta nad przekopem, które Jasiołka coraz bardziej zrywa, nie są w stanie żadnym datkiem się przyczynić, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie zasiłku w wysokości połowy niepokrytej potrzeby (45%), t. j. w kwocie okrągłej 1.653 zł. w. a. pod warunkiem, jeżeli c. k. Ministerstwo rolnictwa pokryje resztę kosztów w wysokości 45%.

Do poz. 206 i). Wskutek petycji kilku gmin i obszarów dworskich powiatu Sanockiego wniesionej do Wysokiego Sejmu w r. 1889, oraz kilkakrotnych podań gminy Zabłotce popartych przez Wydział powiatowy sanocki, polecił Wydział krajowy sanockiej ekspozyturze biura melioracyjnego opracowanie projektu regulacji potoku Sanoczka, która z powodu oporu innych gmin ograniczoną została do gminy Zabłotiec.

Gdy do kosztów obliczonych na 3.780 zł. w. a., strony interesowane z powodu ubóstwa zobowiązały się przyczynić tylko datkiem 328 zł. w. a. w robociznie i materiałach (wyjednał Wydział krajowy u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłek w wysokości połowy niepokrytych kosztów i uprasza Wysoki Sejm o przyznanie dalszego zasiłku w tej samej wysokości tj. w kwocie 1.726 zł. w. a.

Do poz. 206 k). Na prośbę Wydziału powiatowego w Jarosławiu i właściciela Radowy p. Stanisława hr. Siemieńskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu lokalnej regulacji Lubaczówki poniżej jazu w Radawie na długości 4.650 metrów, której koszt obliczono na 23.800 zł. w. a.

W przypuszczeniu, że strony interesowane i Wydział powiatowy jarosławski, któremu przesłano projekt reskryptem z d. 22. marca br. l. 8399, pokryją $\frac{1}{3}$ część kosztów, a c. k. Ministerstwo rolnictwa przyzna zasiłek $33\frac{1}{3}\%$, wstawił Wydział krajowy do preliminarza na r. 1899 I. ratę $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego (7933 zł. w. a.), w kwocie 2.644 zł. w. a., projektując wykonanie robót w ciągu lat trzech.

Do poz. 206 l). Zachęcona rezultatem osuszenia bagien Łańcucko-Jarosławskich wniosła gmina Wola buchowska w powiecie Jarosławskim prośbę o osuszenie przeszło 71 morgów pastwiska gminnego położonego poza okręgiem konkurencyjnym. Ponieważ do kosztów obliczonych przez kierownika budowy, inż. Jana Haładeja, w kwocie 3.300 zł. w. a. zobowiązała się przyczynić gmina datkiem 700 zł. w. a., powiat Jarosławski zaś zasiłkiem 400 zł. w. a., odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 26. maja, r. b. l. 31.131 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zasiłku $33\frac{1}{3}\%$ w kwocie 1.100 zł. w. a. i uprasza Wysoki Sejm o przyznanie na ten cel dalszego zasiłku w tej samej wysokości. Nadmieniamy przytem, że wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 10. października br. l. 89.786, c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 26. września r. b. l. 16.750 przyznało już na ten cel zasiłek państwowy w kwocie 1.100 zł. w. a.

Do poz. 206 m, n). Na prośbę gmin Cyków, tudzież Siedliska i Medyka powiatu przemyskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektów lokalnej regulacji Popówki w Cykowie, tudzież osuszenia znacznych obszarów bardzo urodzajnych lecz z powodu płaskiego położenia zabagnionych gruntów w Siedliskach i Medyce z odpływem do kanału Bucowskiego wpadającego do Wiszni.

Gdy Wydział powiatowy przemyski zobowiązał się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i wykonać roboty we własnym zarządzie, odniósł się Wydział krajowy odezwami z d. 14. października r. b. l. 63.092 i 63.093 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zasiłków $33\frac{1}{3}\%$ z państwowej dotacji dyspozycyjnej na drobne melioracje i wstawił do preliminarza krajowego na r. 1899 dalsze $33\frac{1}{3}\%$ zasiłki w kwocie 1.100 zł. w. a. na regulację Popówki, a 5.402 zł. w. a. na osuszenie gruntów w Siedliskach i Medyce.

Do poz. 206 o). Na prośbę gminy Hanowce powiatu Rohatyńskiego zarządził Wydział krajowy za pośrednictwem ekspozytury biura melioracyjnego w Stanisławowie opracowanie projektu osuszenia 467 morgów napływowych gruntów nad Dniestrem, którego koszt obliczono na 12.500 zł. w. a.

Odnosny projekt przesłano reskryptem z d. 5 października r. b. l. 57.716 Wydziałowi powiatowemu w Rohatynie celem zażądania od stron interesowanych deklaracji co do pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów, poczem Wydział krajowy poczyni dalsze kroki celem uzyskania $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku państwowego.

W oczekiwaniu, że wykonanie robót w r. 1899 nastąpi, wstawiono do preliminarza $33\frac{1}{3}\%$ zasiłek krajowy w kwocie 4.167 zł. w. a.

Do poz. 206 p). Wedle sporządzonego przez Stanisławowską ekspozyturę biura melioracyjnego projektu, zamierza gmina Karłów powiatu Śniatyńskiego przeprowadzić osuszenie rowami 889 morgów gruntów kosztem 15.700 zł. w. a. Gdy wymieniona gmina uchwala z d. 19. kwietnia r. b. zatwierdzoną przez Wydział powiatowy, zobowiązała się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, roboty wykonane należyście utrzymywać i grunta pod rowy bezpłatnie odstąpić, odnieśliśmy się odezwą z d. 22. czerwca r. b. l. 36.284 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku państwowego, a w przypuszczeniu, że roboty w r. 1899 przyjdą do wykonania, wstawiliśmy do preliminarza $33\frac{1}{3}\%$ zasiłek krajowy w kwocie 5.233 zł. w. a.

Do poz. 206 r). Na skutek wniesionej do Wysokiego Sejmu petycji zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu lokalnej regulacji rzeki Oporu pod Tuchlą, której koszt obliczono na 8.120 zł. w. a.

Gdy Wydział powiatowy w Stryju uchwala z d. 30. lipca r. b. zobowiązał się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, postanowiliśmy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego w kwocie 2.707 zł. w. a. i odnieśliśmy się odezwą z d. 5. grudnia r. b. l. 68.258 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zasiłku z państwowej dotacji na drobne melioracje w tej samej wysokości.

Do poz. 206 s). Na skutek prośby gmin Nowosiółki, Kędzierzawce i Lisko powiatu kamionieckiego wniesionej do Wydziału krajowego w r. 1894, zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu regulacji dolnego biegu potoku Dumnego od Liska do Kędzierzawiec na długości 5.991 metrów.

Koszta tej regulacji, która ma na celu odwodnienie 253 morgów łąk zabagnionych, obliczone zostały przez kierownika regulacji potoku Dumnego inż. Dyonizego Howartha na 27.300 zł. w. a., w czym mieści się kwota 12.000 zł. w. a. jako odszkodowanie za zniesienie młyna w Kędzierzawcach.

Gdy właściciele gruntów interesowanych zawiązali już dla tej regulacji spółkę wodną, która wedle odezwy c. k. Starostwa w Kamionce z d. 7. września rb. l. 22.059 ukonstytuowała się d. 26. lipca rb., a Wysoki Sejm w załatwieniu petycji interesowanych gmin i obszarów dworskich d. 12. lutego 1897 do l. s. 2.150 powziął już uchwałę co do subwencyonowania tego przedsiębiorstwa $33\frac{1}{3}\%$ datkiem kraju, wstawiliśmy dla tej spółki do preliminarza krajowego na rok 1899 zasiłek 9.100 zł. w. a. a niebawem odniesiemy się do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie dalszego zasiłku państwowego w tej samej wysokości.

Do poz. 206 t. Na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk preliminarzuje Wydział krajowy zasiłki w dotychczasowej wysokości tylko dla stacyj w Nowym Targu tudzież w Stojanowie i Wolicy baryłkowej, natomiast na podstawie opinii inżyniera fachowego i instruktora dla tych kultur redukuje dotację dla Oleska i Kontów z 1.000 zł. na 350 zł. w. a., dla Ożomli zaś z 500 na 250 zł. w. a., gdyż w Olesku z powodu zbytelnego sproszkowania torfu uprawa ogrodowa ma być zamienioną w r. 1899 na łąkową, która nie wymaga tak znacznego nakładu, dla Ożomli zaś, gdzie przy pomocy subwencji przeprowadzono już melioracją torfowiska w rozmiarach sięgających poza ramy pola doświadczalnego, subwencye po 250 zł. w. a. ze skarbu państwa i kraju będą zupełnie wystarczające.

Na podstawie opinii delegatów c. k. Ministerstwa rolnictwa pp. c. k. radcy dworu Dra Meisla i c. k. radcy rządowego Władysława Struszkiewicza, którzy przy udziale kraj. inżyniera i instruktora dla kultury torfowisk zwiędzili w czerwcu i lipcu rb. oprócz pól doświadczalnych cały szereg miejscowości nadających się do założenia torfowych pól doświadczalnych, przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 22. sierpnia rb. l. 10.445 subwencye na dalsze pola doświadczalne, mianowicie: w Czernicy i Żukowie po 500 zł. w. a., a w Hnilicach wielkich, Glinianach (nad Przegnojówką) i Ubiniu (nad potokiem Dumnym) po 250 zł. w. a.

Z tego też powodu wstawił Wydział krajowy na doświadczenia w wymienionych 5 miejscowościach do preliminarza kraj. na r. 1899 zasiłki w tych samych kwotach.

Nadmieniamy przytem, że w powołanym reskrypcie zażądało c. k. Ministerstwo rolnictwa założenia dalszych pól doświadczalnych w zachodniej części kraju, mianowicie: w powiatach: rzeszowskim, kolbuszowskim, mieleckim, dąbrowskim, bocheńskim, brzeskim i chrzanowskim, a Wydział krajowy czyniąc zadość temu życzeniu, wezwał reskryptem z d. 20. października rb. l. 62.407 interesowane Wydziały powiatowe do wskazania odpowiednich miejscowości. Na te więc dalsze pola doświadczalne, zarówno jak i na uprawę torfowisk włościańskich w Żukowiej, której subwencyonowanie c. k. Ministerstwo rolnictwa przyrzekło, niemniej też na założone już w jesieni rb. pole doświadczalne w Dublanach preliminaruje Wydział krajowy ryczałt w kwocie 1.000 zł.

Do poz. 206 u. Jako dotację dyspozycyjną na subwencyonowanie drobnych melioracyj, głównie drenowań włościańskich, preliminaruje Wydział krajowy kwotę 5.000 zł. w. a., jak na rok 1898.

VI. Czynność biura melioracyjnego od dnia 1. lipca 1897 do 30. czerwca 1898.

Z powodu przyjęcia 2 nowych sił technicznych i powrotu jednego technika komasacyjnego z praktyki w Austrii dolnej, czynnych było w roku 1898 w biurze melioracyjnem 39 techników. Z tych prowadziło dwóch (dyrektor i jeden nadinżynier), referat, oraz zajmowało się przeprowadzeniem inspekcji i kolaudacyj, 2 techników przeprowadzało zdjęcia dla robót publicznych 3 zajmowało się opracowaniem projektów robót publicznych, 10 techników prowadziło budowę przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych, 4 zajmowało się zdjęciami i projektowaniem tak zwanych drobnych melioracyj przez kraj i państwo subwencyonowanych (przeważnie melioracyj gminnych i włościańskich), 18 zaś wyłącznie projektowaniem i wykonaniem melioracyj prywatnych, których znaczna ilość musiała być odłożoną do r. 1899.

Czynności biura przy zdjęciach, projektowaniu i wykonaniu robót tu dzież przy badaniach wstępnych i komisjach przedstawiają się następnie:

A) Wykonano, rozpoczęto lub kontynuowano zdjęcia niwellacyjne i pomiary hydrotechniczne w miejscowościach i na obszarach poniżej wyszczególnionych:

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
	a) Ustawowe przedsiębior- stwa melioracyjne:						
1	Wydział krajowy, regulacja do- pływów Styru	51,3	5.600	—	—	—	
2	Wydział krajowy, regulacja Drwinki	19,0	600	—	—	—	
3	Wydział krajowy, regulacja po- toku Strumień	9,0	—	—	—	—	
4	Wydział krajowy wały Drwinki	6,0	—	—	—	—	
5	Wydział krajowy prawy wał Wisły na ujściu Raby do Nie- połomic	25,2	—	—	—	—	
6	Wydział krajowy zdjęcie sytua- cyi Raby	4,0	—	—	—	—	
7	Wydział krajowy regulacja Wi- słoka w Besku	10,0	—	—	—	—	
8	Wydział krajowy obwałowanie Wisły między Podgórzem i Niepołomicami	—	—	—	—	—	zdjęcia uzupełniające
	b) Subwencyonowane roboty melioracyjne:						
9	Michał Gontkiewicz i Franciszek Branicki, Tonie	—	—	—	3	—	
10	Grunta włościańskie w Rudawie	—	—	—	143	—	
11	Michał Madej w Radwanowicach	—	—	—	8,5	—	
12	Grunta włościańskie w Śmignie	4,5	—	—	78	—	
13	Gminy Czarna, Krzywa, Boreczek i Wolica piaskowa	12,0	850	—	—	—	
14	Gmina Białobrzegi, regulacja Wisłoka	1,5	—	—	—	—	
15	Józef Byk w Lubli	—	—	—	14	—	
16	Grunta włościańskie w Korczy- nie	—	—	—	74	—	
17	Franciszek Dubiel w Twierdzy .	—	—	—	10	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacya wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
18	Piotr Cyran w Twierdzy	—	—	—	7	—	
19	Zdzisław Madejski w Jabłonicy ruskiej zdjęcie potoku Dy- dnianka	2,0	—	—	—	—	
20	Grunta włościańskie w Szebniach	—	—	—	95	—	
21	w Roztokach	—	—	—	36	—	
22	Józef Tomasik w Czeluśnicy . .	—	—	—	14	—	
23	Gmina Basznia dolna	4,5	—	—	—	—	
24	Gmina Basznia górna, potok Smo- linka	3,0	—	—	—	—	
25	Regulacya potoku Mlecзки . .	7,1	900	—	—	—	
26	Jasienicy	16,0	2.500	—	—	—	
27	Gmina Suchorzów w pow. Tar- nobrzeskim	—	—	73	—	—	
28	Gmina Radomyśl nad Sanem w pow. Tarnobrzeskim	—	—	184	—	—	
29	Gminy Bałuczyn, Kutkorz, Ru- siłów i Ostrów , ...	6,4	800	—	—	—	
30	Gminy Liszki, Cholerzyn, Mora- wica i Mników	—	—	—	—	900	
31	Gmina Olszyny	2,0	—	—	—	60	
32	Gmina miasta Tarnowa	2,0	—	—	—	—	
33	Spółka wodna dla regulacji Ża- bnicy, potok Beltak	1,0	—	—	—	—	
34	Gminy Jabłonówka i Pobuzany, rów odpływowy	4,68	—	—	—	—	
35	Gmina Zadwórze, rów osuszający	3,3	—	—	—	—	
36	Regulacya potoków Sołotwy i Rokitny	28,0	—	—	—	—	
37	Gmina Piaski w powiecie Ru- deckim	—	—	200	—	—	
38	Gmina Żurawno w powiecie Ży- daczkowskim	—	—	260	—	—	
39	Gmina Mielnicz w powiecie Ży- daczkowskim	—	—	150	—	—	
40	Gminy Rymanów, Łądzin i Klim- kówka	7,0	—	—	—	—	
41	Gmina Budomierz w powiecie Jaworowskim	1,6	—	60	—	—	
42	Gminy Iwanowce, Turady, Cucu- łowce, Pczany i Wolica hni- zdyczowska	30,0	2.700	—	—	—	
43	Gminy Demenka leśna i poddnie- strzańska, Derzów i Cuculo- wce powiatu Żydaczowskiego	15,0	—	—	—	—	
44	Antoni Zwierzyński w Nadybach	—	—	—	3	—	
45	Jan Iwanczyszak w Biskowicach	—	—	—	7	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	drenc- wanie	nawod- nienie	
				w m o r g a c h			
46	Regulacja potoku Osy	6,0	—	—	—	—	uzupełnienie
47	Gmina Trześń w powiecie Tar- nobrzeskim	2,56	—	—	—	—	
48	Gmina Sokolniki w powiecie Tar- nobrzeskim wałek	0,6	—	—	—	—	
c) Melioracje prywatne.							
α) Osuszenia i nawodnienia.							
49	Henryk Dolański w Grębowie	5,16	—	—	—	—	stawy
50	Karol Czech de Lindenwald w Bie- rzanowie	—	—	—	24	—	
51	Adryan br. Larysz w Czajkach	—	—	—	109,5	—	
52	Zdzisław Dunin Brzeziński w Osie- czanach	—	—	—	125	—	
53	Zdzisław Dunin Brzeziński w Ła- zanach	—	—	—	140	—	
54	Herman Czech de Lindenwald w Kobiernicach	—	—	—	43	—	
55	Franciszek Łubieński w Stry- szowie	—	—	—	122	—	
56	Wincenty Schmidt w Borku szla- checkim	—	—	180	94	—	
57	Zygmunt Mars w Limanowej	—	—	—	73	—	
58	Lucyana Hallerowa w Polance- Haller	—	—	—	158	—	
59	Olga Hallerowa w Jurczycach	—	—	—	34	—	
60	Konstanty Wiszniewski we Wrzą- sowicach	—	—	—	189	30	
61	Fundacya Hallerowska, Dwory	—	—	—	66	130	
62	Dr. Jan Sterkowicz w Radoczy	—	—	—	230	—	
63	Stefan Konopka, Głogoczów	—	—	—	100	—	
64	Dr. Witold Milieski w Piekarach	—	—	—	35	—	
65	August hr. Potocki w Palczow- wicach	—	—	—	66	—	
66	Stefan hr. Bobrowski w Andry- chowie	—	—	—	233	—	
67	Władysław ks. Lubomirski w Ale- ksandrowicach	—	—	—	120	—	
68	Bogusław Bzowski w Łososinie górnej	—	—	—	15	—	
69	Feliks Sandoz w Soboniewicach	—	—	—	118	—	
70	Stanisław Konopka w Mogilanach	—	—	—	100	—	
71	Stanisław Wasilewski w Pstrą- gowy	—	—	—	30	—	
72	Stanisław Wasilewski w Marku- szowy	—	—	—	—	10	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
73	Józef Michałowski w Iwierzycach	—	—	—	24	—	
74	Roman Jordan w Roztoce . . .	0,5	—	—	—	—	
75	Gustaw Nowotny i włościanie w Złoty	2,0	—	—	—	40	
76	Jan Götz w Okocimie i Porębie	—	—	—	66,5	—	
77	Józef Męciński w Łukowy . .	—	—	—	12	—	
78	Henryk Schwarz w Staszówce .	1,2	—	—	100	15	
79	Adam Jordan w Więckowicach i Jan hr. Stadnicki w Wielkiej wsi	1,6	—	—	—	—	
80	JE. Eustachy książę Sanguszko w Świerczkowie	—	—	411	411	—	
81	JE. Eustachy książę Sanguszko w Rzędzinie	—	—	—	28	—	
82	JE. Adam Jędrzejowicz w Zgło- bniu	—	—	—	28	—	
83	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz w Janowicach	—	—	—	4	—	
84	Witold Rogoyski w Strusinie (Tarnów)	—	—	—	3	—	
85	Mieczysław hr. Rey w Przecławiu	—	—	—	200	—	
86	Władysław Rozwadowski w Sie- dliskach	—	—	—	80	—	
87	Tadeusz hr. Łubieński w Zassowie	—	—	—	230	—	
88	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu	1,4	—	—	78	—	
89	" " w Szklarach	—	—	—	70	—	
90	" " w Dynowie .	—	—	—	68	—	
91	Andrzej ks. Lubomirski w Kosinie	0,65	—	—	66	—	
92	" " " w Gaci .	0,70	—	—	65	—	
93	Roman hr. Potocki w Krasnej .	—	—	—	85	—	
94	Waleryan Stawiarski w Chlebnej	—	—	—	46	—	
95	Konstanty Pawlikowski w Babicy	—	—	—	140	—	
96	Jan Pogonowski w Łopuszce małej	—	—	—	30	—	
97	Władysław Rigier w Zimnowodzie	—	—	—	20	—	
98	" " w Warzycach	—	—	—	18	—	
99	August Gorayski w Bierówce .	1,4	—	30	—	—	
100	Stefan Janko w Hoszanach . .	—	—	—	120	—	
101	Onufry Horodyński w Romanówce	—	—	120	100	—	
102	Paweł książę Sapieha w Racie .	—	—	105	—	—	
103	Stanisław Niezabitowski w Bu- tynach	3,5	—	—	60	—	
104	Stanisław Brykczyński w Dydia- tyczach	—	—	—	50	—	
105	Stefan Sękowski w Rzykach . .	—	—	—	80	—	
106	Roman Treter w Podlipcach . .	—	—	—	80	—	
107	Franciszek Czosnowski w Ro- goźnie	—	—	—	30	—	
108	JE. Kazimierz hr. Badeni w Busku	—	—	—	85	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
109	Gmina miasta Rzeszowa (koszary kawaleryi)	—	—	—	15	—	
110	Władysław Kopecki w Morawsku	—	—	—	178	—	
111	Michał Czajkowski w Żyrawie	—	—	—	28	—	
112	Bolesław Pilatowski i spółka w Dubiu	—	—	—	30	—	
113	Bolesław Orzechowicz w Kalnikowie	—	—	—	200	80	
114	Franciszek Jędrzejowicz w Żurawcach	—	—	—	50	—	
115	Stanisław Jędrzejowicz w Cewkowie	—	—	—	250	—	
116	Ludwik br. Wattman w Niemstowie	—	—	—	180	—	
117	Bronisław Skibniewski w Balicach	—	—	—	140	—	
118	Szkoła rolnicza w Dublanach	—	—	—	10	—	
119	Ludomił Morawski w Kłonicach	—	—	—	400	—	
120	Marya hr. Gołuchowska w Baszni	—	—	—	360	—	
121	" " " w Niwkach	—	—	—	50	—	
122	Stanisław Homolacz w Bezbrudach	—	—	—	6	—	
123	Józef Myszkowski w Stubnie	—	—	600	240	—	
124	Józefa Wiszniewska w Ostrowie	—	—	—	555	—	
125	Dr. Maryan Lisowiecki w Chłopicach	—	—	—	35	—	
126	Aleksander Pragłowski w Komarowicach	—	—	—	35	—	
127	Kazimierz Jachimowski w Markowcach	—	—	—	70	—	
128	Józef hr. Potocki w Rymanowie	—	—	—	60	5	
129	Stanisław Wysocki w Jasienicy	—	—	—	35	12	
130	Kazimierz Wiktor w Zarszynie	3,0	—	—	—	10	
131	Kazimierz Wiktor w Długiem	—	—	—	45	—	
132	Władysław Tchórznicki w Nadybach	—	—	—	15	—	
133	Władysław Tchórznicki w Wojutyczach	—	—	—	13	—	
134	Stanisław Grodzicki w Bziance	—	—	—	22	—	
135	Adam Wiktor w Załużu	—	—	—	20	8	
136	Antoni Nowak w Markowcach	—	—	—	3	—	
137	Dr. Władysław Kraiński w Jabłonce	—	—	—	18	—	
138	Dr. Wincenty Kraiński w Leszczowatem	—	—	—	24	—	
139	Adam hr. Gołuchowski w Baszni	—	—	—	52	—	
140	Jan Breuer w Suchowoli	—	—	—	40	—	
141	Stanisław Ostaszewski w Klimkówce	—	—	—	20	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
				w m o r g a c h			
142	Franciszek Rozwadowski w Doł- potowie	—	—	—	186	—	pole doświad- czalne. pole doświad- czalne
143	Zygmunt Regenstreit w Strupkowie	—	—	—	60	—	
144	Zygmunt Jaroszyński w Błudni- kach	—	—	—	40	—	
145	JE. Stanisław hr. Badeni w Zu- brzcu	—	—	—	82	—	
146	Marmorosz i Kohn w Kamion- kach wielkich	—	—	—	200	—	
147	Zdzisław Ładomirski w Kossówce	—	—	—	35	—	
148	Mieczysław Brykczyński w Pa- cykowie	—	—	—	75	—	
149	Włodzimierz Gniewosz w Potoku Złotym	—	—	—	60	—	
150	Ludwik Horodyski w Zielonym kącie	—	—	200	—	—	
151	Franciszek Miliński w Medowej .	—	—	60	—	—	
152	Napoleon Gołaszewski w Tousto- babach	—	—	—	50	—	
β) Kultura torfowisk.							
153	Julian ks. Puzyna w Narolu . .	—	—	100	—	—	
154	Józef Żukiewicz w Steniatynie .	—	—	60	—	—	
155	Józef Żukiewicz w Rojatinie . .	—	—	70	—	—	
156	Gmina Uhnów	—	—	700	—	—	
157	Aniela Hubicka w Ożydowie . .	—	—	100	—	—	
158	Władysław Gniewosz w Kontach	—	—	350	—	—	
159	Franciszek Czosnowski w Rogo- źnie	—	—	100	—	—	
160	Oskar Schnell w Skniłowie . .	—	—	100	—	—	
161	Gmina Chwatów w powiecie Zło- czowskim	—	—	10	—	—	
162	Ks. Michał Sochacki w Stojanowie	—	—	5	—	—	
163	Michał Danyluk w Wolicy bary- łowej	—	—	5	—	—	
	Ogółem .	306,35	13.950	4.233	9.181,5	1.300	
	Z robót powyższych przypada :						
1	Na ekspozyturę Krakowską 9— 11 i 50—70)	—	—	180	2.349	160	
2	Na ekspozyturę Tarnowską (12— 13 i 71—87)	21,8	850	411	1.294,5	65	
3	Na ekspozyturę Jasielską (14— 22 i 88—99)	7,65	—	30	936	—	
4	Na biuro centralne (1—8, 23— 49, 100—141 i 153—163) .	276,9	13.100	3.352	3.814,0	1.075	
5	Na ekspozyturę Stanisławowską (142—152)	—	—	260	788,0	—	

B) Wypracowano projekty i kosztorysy dla stron w miejscowościach następujących:

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA	
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie		
								w
	a) Ustawowe przedsiębiorstwa melioracyjne.							
1	Wydział krajowy, regulacja Peł- twi	61,35	—	—	—	—		
	Wydział krajowy z dopływami	34,952	—	—	—	—		
	Wydział krajowy z rowami osu- szającymi	299,669	6.615	—	—	—		
	Wydział krajowy rowami na- wodniającymi	57,201	—	—	—	6.354		
2	Wydział krajowy obwałowanie Wi- sły w pow. Dąbrowskim	—	—	—	—	—		kontynuo- wano
3	Wydział krajowy regulacja do- pływów Styru	—	—	—	—	—		rozpoczęto
4	Wydział krajowy obwałowanie lewego brzegu Dunajca powy- żej Bogumiłowic, wały	7,2	2.500	—	—	—		
	Wydział krajowy regulacja Więc- kówki	2,6	—	—	—	—		
	Wydział krajowy regulacja Mi- łówki	2,3	—	—	—	—		
5	Wydział krajowy regulacja po- toku Drwinki	—	—	—	—	—		rozpoczęto
6	Wydział krajowy regulacja Usz- wicy z dopływami wraz z obwa- łowaniem Wisły i Raby	—	—	—	—	—		kontynuo- wano
7	Wydział krajowy obwałowanie Wisły między Podgórzem i Niepołomicami	—	—	—	—	—		uzupełniono
	b) subweneyonowane roboty melioracyjne.							
8	Michał Gontkiewicz i Franciszek Branicki w Toniach	—	—	—	2,6	—		
9	Włościanie w Śmignie	4,5	—	—	78	15,2		
10	Lokalna regulacja Popradu i Mu- szynki pod Muszyną	2,5	—	—	—	—		
11	Uzupełnienie regulacji Jasiołki pod Szebniami	3,0	—	—	—	—		
12	Ubezpieczenie brzegów Wisłoka pod Białobrzegami	1,2	—	—	—	—		

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
13	Piotr Cyran w Twierdzy	—	—	—	6	—	
14	Franciszek Dubiel w Twierdzy .	—	—	—	7	—	
15	Józef Byk w Lubli	—	—	3	14,5	—	
16	Józef Tomasik w Czełuśnicy . .	—	—	—	12	—	
17	Drenowanie gruntów włościań- skich w Korczyni	—	—	—	62	—	
18	Drenowanie gruntów włościań- skich w Szebniach	—	—	—	88	—	
19	Drenowanie gruntów włościań- skich w Roztokach	0,7	—	—	34	—	
20	Regulacja i częściowe obwało- wanie Dydnianki w Jabłonicy ruskiej	2,0	120	—	—	—	
21	Gmina Suchorzów w powiecie Tarnobrzescim	—	—	73	—	—	
22	Gminy Bałuczyn, Kutkorz, Rusi- łów i Ostrów	6,4	800	—	—	—	
23	Gmina miasta Tarnowa	2,0	—	—	—	—	
24	Spółka wodna dla regulacji Ża- bnicy, potok Bełtak	1,0	—	—	—	—	
25	Regulacja Seretu pod Tudoro- wem	2,17	—	—	—	—	
26	Gmina Zadwórze, rów osuszający	3,3	—	—	—	—	
27	Gminy Jabłonówka i Pobużany, rów odpływowy	4,68	—	—	—	—	
28	Gmina Leżachów w powiecie Ja- rosławskim	—	—	814	—	—	
29	Regulacja Oporu pod Tuchlą .	3,0	—	—	—	—	
30	Regulacja Lubaczówki między Radawą a Czerwoną wolą .	8,6	—	—	—	—	
31	Gmina Hruszów, odwodnienie pas- twisk	—	—	160	—	—	
32	Gmina Budomierz odwodnienie pastwisk	—	—	80	—	—	
33	Regulacja potoku Popówki w Cy- kowie	3,0	—	—	—	—	
34	Regulacja potoku Siwki pod Ka- łuszem	0,5	—	—	—	—	
35	Antoni Zwierzyński w Nadybach	—	—	—	3	—	
36	Jan Iwanczyszak w Biskowicach	—	—	—	7	—	
37	Gmina Sokolniki w pow. Tarno- brzeskim, wałek	0,6	—	—	—	—	
38	Gmina Karłów w pow. Śniatyn- skim	—	—	889	—	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
c) Melioracje prywatne.							
α) Osuszenia i nawodnienia.							
39	Henryk Dolański w Grębowie .	5,16	—	—	—	—	stawy
40	Dr. Witold Milieski w Piekarach	—	—	—	32,4	—	
41	Jerzy Piwocki w Starej wsi gór- nej	—	—	2	65,5	8,25	
42	Czesław Górkiwicz w Lgocie .	—	—	—	118	—	
43	Czesław Górkiwicz w Witano- wicach	—	—	—	143	—	stawy
44	Aleksander Lgocki w Łopusznej	—	—	—	79	—	
45	Dr. Jan Sterkowicz w Radoczy	—	—	—	60,5	—	
46	Dr. Jan Zduń w Skawie . . .	—	—	—	184	—	
47	Stefan Konopka w Głogoczowie	—	—	—	66	—	
48	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Ja- strzębi	—	—	—	165	—	
49	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Izde- bniku	—	—	—	15	—	
50	Konstanty Wiszniewski we Wrzą- sowicach	—	—	—	21	—	
51	Wincenty Schmidt w Borku szla- checkim	—	—	143	72	—	
52	Fundacya Wallerowska we Dwo- rach	—	—	4	66	78	
53	Edmund Jastrzębski w Woli Dem- bińskiej	—	—	—	116	—	stawy
54	Zdzisław Dunin Brzeziński w O- sieczanach	—	—	—	63	—	
55	Zygmunt Mars w Limanowy . .	—	—	—	36	—	
56	Bogusław Bzowski w Łososinie górnej	—	—	—	15	—	
57	Herman Czecz de Lindenwald w Kobiernicach	—	—	—	43	—	
58	Stanisław Dunin w Głębowicach	—	—	—	168	—	
59	Oskar Rudziński w Osieku . .	—	—	—	108,5	—	
60	Dr. Stanisław Larysz Niedzielski w Zabawie	—	—	—	11	—	
61	Karol Czecz de Lindenwald w Bie- rzanowie	—	—	—	24	—	
62	Adryan br. Larysz w Czajkach	—	—	—	3,5	—	
63	Józef Górkiwicz, w Toporzysku	—	—	4	224	—	stawy
64	August hr. Potocki w Przecisz- owie	—	—	115	—	—	
65	Władysław ks. Lubomirski w Ale- ksandrowicach	—	—	—	120	—	
66	Stanisław Wasilewski w Pstrągo- wej	—	—	—	30	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
67	Stanisław Wasilewski w Marku- szowy	—	—	—	—	10	} z tego 22 szkic 16 szkic
68	Roman Jordan w Roztoce . . .	0,5	—	—	—	—	
69	Józef Męciński w Łukowy . . .	—	—	—	12	—	
70	Henryk Schwarz w Staszówce .	1,0	—	—	15	15	
71	Adam Jordan w Więckowicach i Jan hr. Stadnicki w wielkiej wsi	1,6	—	—	—	—	
72	JE. Adam Jędrzejowicz w Zgło- bniu	—	—	—	28	—	
73	Władysław Zaklika w Łękach dolnych	1,2	—	—	18,3	18,3	
74	Ludwika hr. Bobrowska w Bogo- niowicach	—	—	—	32,7	1,7	
75	Józef Michałowski w Iwierzycach	—	—	—	23,7	—	
76	Adolf Lgocki w Tymowy . . .	—	—	—	256	—	
77	Jan Götz w Okocimie i Porębie	—	—	—	66,5	—	
78	Henryka Trzeciecka w Wielopolu moszczeńskim	—	—	—	—	95,2	
79	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Świerczkowie	—	—	411	411	—	
80	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Rzędzinie	—	—	—	28	—	
81	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz w Janowicach	—	—	—	4	—	
82	Witold Rogoyski w Strusinie .	—	—	—	3	—	
83	Tadeusz hr. Łubieński w Zasso- wie	—	—	—	3	—	
84	Waleryan Stawiarski w Chlebnej	—	—	—	45	—	
85	Waleryan Stawiarski w Chor- kówce	—	—	45	—	—	
86	Andrzej ks. Lubomirski w Ko- sinie	—	—	—	65	—	
87	Andrzej ks. Lubomirski w Gaci	—	—	—	66	—	
88	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu	0,7	—	—	56	—	
89	Zdzisław Skrzyński w Szklarach	—	—	—	59	—	
90	Konstanty Pawlikowski w Babicy	1,0	—	—	140	—	
91	Spadkobiercy ś. p. Jana Pogo- nowskiego w Łopuszce	—	—	—	32	—	
92	Władysław Rieger w Zimnowo- dzie	—	—	—	20	—	szkic
93	Władysław Rieger w Warzycach	0,6	—	—	6	—	szkic
94	August Gorayski w Bierówce .	1,4	—	30	—	—	szkic
95	Roman hr. Potocki w Krasnem .	—	—	—	25	—	szkic
96	Stanisław Brykczyński w Dydia- tyczach	—	—	—	50	—	
97	Stefan Sękowski w Rzyskach .	—	—	—	42,6	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
				w	m o r g a c h		
98	Roman Treter w Podlipcach . .	—	—	—	52,4	—	
99	Stanisław Myszkowski w Hruszo- wicach	—	—	—	195,6	—	
100	Franciszek hr. Czosnowski w Ro- goźnie	—	—	—	27,8	—	
101	Miasto Rzeszów	—	—	—	15	—	
102	Władysław Kopecki w Morawsku	—	—	—	178	—	
103	Stanisław Niezabitowski w Bu- tynach	—	—	—	60	—	
104	Michał Czajkowski w Żyrawie .	—	—	—	28	—	
105	Bolesław Pilatowski i spółka w Dubiu	—	—	—	30	—	
106	Jan Vivien w Sassowie	—	—	—	—	40	
107	Elżbieta br. de Veaux w Chodo- rowie	—	—	—	50	—	
108	Franciszek Jędrzejowicz w Żu- rawcach	—	—	—	40	—	
109	Stanisław Jędrzejowicz w Cew- kowie	—	—	—	250	—	
110	Ludwik br. Wattmann w Niem- stowie	—	—	—	180	—	
111	Bolesław Orzechowicz w Kalni- kowie	—	—	—	100	—	
112	Stanisław Homolacz w Bezbru- dach	—	—	—	6	—	
113	Józef Myszkowski w Stubnie . .	—	—	—	240	—	
114	Józefa Wiśniewska w Ostrowie .	—	—	—	555	—	
115	Kazimierz Jachimowski w Mar- kowcach	—	—	—	70	—	
116	Kazimierz Jachimowski w Du- dyńcach	—	—	—	12	—	
117	Józef hr. Potocki w Rymanowie	—	—	—	72	60	
118	Stanisław Wysocki w Jasienicy .	—	—	—	33	13	
119	Marya hr. Dzieduszycka w Ja- sionowie	—	—	—	53	—	
120	Kazimierz Wiktor w Zarszynie .	—	—	—	20	10	
121	Kazimierz Wiktor w Długiem . .	—	—	—	65	—	
122	Władysław Tchórznicki w Na- dybach	—	—	—	33	—	
123	Stanisław Grodzicki w Bziance .	—	—	—	20	—	
124	Adam Wiktor w Załużu	—	—	—	22	8	
125	Dr. Władysław Kraiński w Ja- błonce	—	—	—	33	—	
126	Dr. Wincenty Kraiński w Lesz- czowatem	—	—	—	65	—	
127	Andrzej ks. Lubomirski w Gorli- czynie	—	—	—	64	46	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
				w m o r g a c h			
128	Adam hr. Gołuchowski w Baszni	—	—	—	52	—	
129	Jan Breuer w Suchejwoli	—	—	—	40	—	
130	Zygmunt Jaroszyński w Błudni- kach	—	—	—	40	—	
131	JE. Stanisław hr. Badeni w Zu- brzcu	—	—	—	82	—	
132	Zygmunt Regenstreif w Strupko- wie	—	—	—	62	—	
133	Karol Mencil w Pawęczu	—	—	—	205	—	
134	Edwin br. Hohendorff w Byszo- wie	—	—	—	24	—	
135	Dr. Stanisław Bieliński w Wierz- chni polnej	—	—	—	169	—	
136	Zdzisław Ładomirski w Kossówce	—	—	—	35	—	
137	Włodzimierz Gniewosz w Potoku złotym	—	—	—	53	—	
138	Mieczysław Brykczyński w Pacy- kowie	—	—	—	55	—	
139	Franciszek Rozwadowski w Doł- potowie	—	—	—	160	—	
140	Marmorosz i Kohn w Kamion- kach wielkich	—	—	—	193	—	
141	Ludwik Horodyski w Zielonym kacie	—	—	200	—	—	
β) <i>Kultura torfowisk.</i>							
142	Wacław hr. Baworowski w Koł- towie	—	—	291,13	—	—	
143	Eleonora Martynowiczowa w Po- rudnie	—	—	145,32	—	—	
144	Aniela Hubicka w Ozydowie . .	—	—	76,00	—	—	
145	Władysław Gniewosz w Karo- łówce	—	—	72,42	—	—	
146	Władysław Gniewosz w Kontach	—	—	350,70	—	—	
147	Julian ks. Puzyna w Narolu . .	—	—	86,85	—	—	
148	JE. Stanisław hr. Badeni w Pe- ratynie	—	—	371,72	—	—	
149	Józef Żukiewicz w Rojatynie . .	—	—	70,00	—	—	
150	Gmina i obszar dworski Uhnów	—	—	800,00	—	—	
151	Stacya doświadczalna dla kultury torfowisk	—	—	—	—	—	
152	Stacya doświadczalna dla kultury w Chwatowie	—	—	10,00	—	—	
153	Stacya doświadczalna dla kultury w Stojanowie i Wolicy bary- łowej	—	—	10,00	—	—	
Ogółem .		527,582	10.035	5.257,14	7.611,1	6.772,65	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości - w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
	Z powyższych robót przypada:						
1	Na ekspozyturę krakowską (8 i 40—65)	—	—	268	2.022	86,25	
2	Na ekspozyturę tarnowską (9 i 66—83)	8,8	—	411	1.009,2	155,4	
3	Na ekspozyturę jasielską (10—20 84—95)	13,1	120	78	737,5	—	
4	Na biuro centralne (1—7, 21—37, 39, 96—129 i 142—152)	505,682	9.915	3.411,14	2.764,4	6.531	
5	Na ekspozyturę Stanisławowską (38 i 130—141)	—	—	1.089	1.078	—	

C) Nadzorowano lub prowadzono roboty:

a) przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych:

1. przy obwałowaniu prawego brzegu Wisły między Podgórzem i Niepołomicami (kierownictwo i kontrola);
2. przy uzupełnieniu regulacji Kisieliny (kierownictwo i kontrola);
3. przy obwałowaniu lewego brzegu Dunajca (kierownictwo i kontrola);
4. przy regulacji Białej i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca (kierownictwo i kontrola);
5. przy obwałowaniu Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim (kierownictwo i kontrola);
6. przy uzupełnieniu regulacji Krzemienicy (kierownictwo i kontrola);
7. przy obwałowaniu Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim (kierownictwo i kontrola);
8. przy uzupełnieniu regulacji Łęgu (kierownictwo i kontrola);
9. przy regulacji rzeki Bugu (kierownictwo i kontrola);
10. przy regulacji Przegnojówki (kierownictwo i kontrola);
11. przy osuszeniu bagien Stojanowskich (kierownictwo i kontrola);
12. przy regulacji środkowej sekcji Gniłej Lipy (kierownictwo i kontrola);
13. przy regulacji Złotej Lipy (kierownictwo i kontrola);
14. przy konserwacji robót regulacyjnych na Nowym Brniu (kierownictwo);
15. przy konserwacji robót regulacyjnych na Krzemienicy (kierownictwo);
16. przy konserwacji robót regulacyjnych w Trześniówce (kierownictwo);
17. przy konserwacji robót regulacyjnych na potoku Dumnym (kierownictwo);
18. przy konserwacji robót na górnej sekcji Gniłej Lipy (kierownictwo);

b) przy subwencyonowanych robotach melioracyjnych:

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
19	Jan Skwara w Targowiskach . .	0,65	—	—	26	—	dokończono kontynno- wano dokończenie
20	Antoni Kustroń w Krościenku . .	—	—	—	9	—	
21	August Gorayski, regulacja Sze- bniarki	1,6	—	—	—	—	
22	Regulacja Jasiołki pod Szebniami i Dobrucową	3,0	—	—	—	—	„
23	Gmina Onyszek ad Staresioło II. w pow. Cieszanowskim	5,0	—	—	—	—	
24	Gmina Martynów stary w pow. Rohatyńskim	5,92	—	—	—	—	
25	Gmina Dublany, Sieciechów, Grzy- bowice i Grzęda, kanał Jary- czowski z rowami bocznymi . .	12,508	—	—	—	—	„
26	Gmina Zadwórze, rów „na Ło- zach“	0,5	—	—	—	—	
27	Wiktor Stecyszyn w Wojutyczach	—	—	—	11	—	
28	Gmina Książ w powiecie Śnia- tyńskim	—	—	270	—	—	„
29	Włoszanie Knispel w Kolińcach	—	—	—	9	—	
c) Melioracje prywatne.							
α) Osuszenia i nawodnienia.							
30	Henryk Dolański w Grębowie . .	5,158	—	—	—	—	„
31	Dr. Klemens Rutowski w Łącku górnej	—	—	—	41	—	
32	Karol Czech de Lindenwald w Bie- rzanowie	—	—	—	27	—	
33	Karol Czech de Lindenwald w Pła- szowie	—	—	—	31	—	„
34	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Izde- bniku	—	—	—	81	—	
35	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Ja- strzębi	—	—	—	8	—	
36	Dr. Witold Milieski w Piekarach	—	—	—	28	—	„
37	Jan Götz w Okocimie	—	—	—	51	—	
38	Zdzisław Dunin Brzeziński w O- sieczanach	—	—	—	40	—	
39	Dr. Jan Zduń w Rabie wyżnej . .	—	—	—	24	—	„
40	Oskar Rudziński w Osieku	—	—	—	144,5	—	
41	Łucyan Wrotnowski w Łękach . .	—	—	—	5	—	
42	Konstanty Wiszniewski w Wrzą- sowicach	—	—	—	21	—	„
43	Stanisław Dunin w Głębowicach	—	—	—	18	—	
44	Dr. Stanisław Larysz Niedzielski w Zabawie	—	—	—	16	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko storny w miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
45	Klasztor pp. Norbertanek w Cza- tkowicach	—	—	—	35	—	
46	Andrzej Wysocki w Lenczach	—	—	—	8	—	
47	Zofia Popiel w Ruszczy	—	—	—	38	—	
48	August hr. Potocki w Przeci- szowy	—	—	—	—	44	stawy
49	August hr. Potocki w Lackowy	—	—	—	—	2	stawy zimowe
50	Lucyna Hallerowa, Polanka-Hal- ler	—	—	5	46	—	
51	Fundacya Hallerowska, Dwory	—	—	4	43	14	stawy
52	Stefan Konopka w Głogoczowie	—	—	—	15	—	
53	Wincenty Schmidt w Krzywaczce	—	—	—	6	—	
54	Bogusław Bzowski w Łososinie górnej	—	—	—	9	—	
55	Rz. kat. probostwo w Osieku	—	—	—	6	—	
56	Stanisław Wasilewski w Pstrą- gowy	—	—	—	30	—	
57	Stanisław Wasilewski w Marku- szowy	—	—	—	—	10	
58	Henryk Schwarz w Staszkówce	—	—	—	39	15	
59	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Rzędzinie	—	—	—	46	—	
60	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Krzyżu	—	—	—	20	—	
61	Stanisław Dąbski w Rudny	—	—	—	25	—	
62	Aleksander Dąbski w Nosówce	—	—	—	6	—	
63	Dr. Adam Jordan w Więckowi- cach	—	—	—	35	—	
64	Dr. Adam Jordan w Więckowi- cach i Jan hr. Stadnicki w Wiel- kiejwsi	1,6	—	—	—	—	
65	Roman Jordan w Roztoce	0,5	—	—	—	—	
66	JE. Adam Jędrzejowicz w Zgło- bniu	—	—	—	20	—	
67	Dr. Mikołaj hr. Rey w Przybo- rowiu	—	—	—	14	—	
68	Dr. Mikołaj hr. Rey w Chotowy	—	—	—	12	—	
69	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz w Janowicach	—	—	—	4	—	
70	Stefan Sękowski w Rzyskach	—	—	—	25	—	
71	Zdzisław hr. Tarnowski w Wy- mysłowie	2,9	—	—	20	—	
72	Władysław Rozwadowski w Sie- dliskach	—	—	—	14	—	
73	Władysław Rozwadowski w Tu- chowiu	—	—	—	—	10	
74	Dr. Władysław Zaklika w Łę- kach dolnych	—	—	—	28	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
75	Tadeusz hr. Łubieński w Zasso- wie	—	—	—	3	—	
76	Andrzej ks. Lubomirski w Gaci	0,6	—	—	70	—	
77	Andrzej ks. Lubomirski w Ko- sinie	0,8	—	—	100	—	
78	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu	1,2	—	—	85	—	
79	Zdzisław Skrzyński w Szklarach	—	—	—	16	—	
80	Roman hr. Potocki w Krasnem	0,3	—	—	25	—	
81	August Gorayski w Moderówce	—	—	—	—	70	
82	August Gorayski w Bierówce	1,4	—	30	—	—	
83	Władysław Rieger w Zimnowo- dzie	—	—	—	20	—	
84	Władysław Rieger w Warzycach	0,6	—	—	6	—	
85	Waleryan Stawiarski w Chlebnej	—	—	—	25	—	
86	Waleryan Stawiarski w Chorkówce	—	—	45	—	—	
87	Zakład obłąkanych w Kulparko- wie	—	—	—	3	—	
88	Władysław Kopecki w Morawsku	—	—	—	40	—	
89	Seweryn br. Brunicki w Duba- nowicach	—	—	—	67	—	
90	Antoni Jaksa Chamiec w Sko- wiatynie	1,2	—	—	—	—	
91	JE. Kazimierz hr. Badeni w Po- bużanach i Jabłonówce	3,5	—	—	—	—	
92	JE. Kazimierz hr. Badeni w Po- bużanach	—	—	—	104	—	
93	JE. Kazimierz hr. Badeni w Ku- pczu	1,0	—	—	—	—	
94	JE. Kazimierz hr. Badeni w Ada- mach	3,5	—	—	—	—	
95	Stanisław Brykczyński w Dydia- tyczach	—	—	—	50	—	
96	Teodozy Polański w Rudnikach	2,0	—	—	—	—	
97	Stefan Sękowski w Rzyskach	—	—	—	28	—	
98	Emil Olszewski w Dubiu	—	—	—	75	—	
99	Stanisław Pawlikowski w Bere- żnicy królewskiej	2,5	—	—	—	—	
100	Bolesław Orzechowicz w Kalni- kowie	—	—	—	100	—	
101	Dr. Henryk Kolischer w Czerla- nach	—	—	—	76	—	
102	Dr. Henryk Kolischer w Bratko- wicach	—	—	—	32	40	
103	Elżbieta br. de Veaux w Sadkach	—	—	—	100	—	
104	Józef Giżowski w Podwysokiem	—	—	—	120	—	
105	Franciszek hr. Czosnowski w O- żomli	—	—	—	20	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
106	Ludomił Morawski w Kłonicach	—	—	—	26	—	stawy rybne
107	Ludwik br. Wattmann w Niem- stowie	—	—	—	66	—	
108	Stanisław Jędrzejowicz w Cewko- wie	—	—	—	76	—	
109	Jan Gnoiński w Cieszanowie	—	—	—	7	—	
110	Marya hr. Gołuchowska w Ba- szni	—	—	—	40	—	
111	Franciszek Jędrzejowicz w Żu- rawcach	—	—	—	40	—	
112	Adam hr. Gołuchowski w Husia- tynie	2,8	—	—	—	—	
113	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy	—	—	—	30	—	
114	Józef hr. Potocki w Rymanowie	—	—	—	58	40	
115	Stanisław Wysocki w Jasiemicy	—	—	—	35	—	
116	Kazimierz Wiktor w Zarszynie	3,6	—	—	10	—	
117	Kazimierz Wiktor w Długiem	—	—	—	39	—	
118	Władysław Tchórznicki w Nady- bach	3,0	—	—	2	—	
119	Władysław Tchórznicki w Wo- jutyczach	—	—	—	36	—	
120	Stanisław Grodzicki w Bziance	—	—	—	7	—	
121	Adam Wiktor w Załużu	—	—	—	10	25	
122	Dr. Władysław Kraiński w Ja- błonce	—	—	—	18	—	
123	Dr. Wincenty Kraiński w Lesz- czowatem	—	—	—	45	—	
124	Stanisław Ostaszewski w Klim- kówce	—	—	—	—	33	
125	Józef hr. Czosnowski w Rogoźnie	—	—	—	50	—	
126	Mikołaj Podlewski w Czernicy	—	—	—	30	—	
127	Mieczysław Brykczyński w Pa- cykowie	—	—	—	20	—	
128	Franciszek Rozwadowski w Doł- potowie	—	—	—	76	—	
129	Marmorosz i Kohn w Kamion- kach wielkich	—	—	—	134	—	
130	Zygmunt Jaroszyński w Błudni- kach	—	—	—	66	—	
131	Dr. Stanisław Bieliński w Wierzch- ni polnej	—	—	—	80	—	
132	Eugeniusz Krzysztofowicz w Za- łużu	—	—	—	29	—	
133	Adam hr. Gołuchowski w Kier- niczkach	—	—	—	25	—	
134	JE. Stanisław hr. Badeni w Zu- brzu	—	—	—	31	—	

Liczba porządkowa	Nazwisko strony w miejscowości	Regulacja wód		Melioracje prywatne			UWAGA
		na długości w kilome- trach	na obsza- rze w morgach	osu- szenie rowami	dreno- wanie	nawod- nienie	
135	Zdzisław Ładomirski w Kossówce	—	—	—	20	—	
136	Włościanie w Czarnołożcach	—	—	—	8	—	
137	Jan Kleski w Werbiażu	—	—	—	35	—	
138	Napoleon Gołaszewski w Tousto- babach	—	—	—	20	—	
139	Włodzimierz Gniewosz w Poto- toku Złotym	—	—	—	25	—	
140	Jan Burzyński w Uhrynowie gór- nym	—	—	—	18	—	
	β) kultura torfowisk:						
141	Ks. Michał Sochacki w Stojano- wie	—	—	5	—	—	
142	Michał Danyluk w Wolicy ba- ryłowej	—	—	5	—	—	
143	Aniela Hubicka w Ożydowie	—	—	78	—	—	
144	Julian ks. Puzyna w Ożomli	—	—	40	—	—	
145	JE. Stanisław hr. Badeni w Pe- ratynie	—	—	30	—	—	
146	Eleonora Martynowiczowa w Po- rudnie	—	—	140	—	—	
147	Gmina Chwatów w powiecie Zło- czowskim	—	—	10	—	—	
	Ogółem	66,736	—	662	3.511,5	303	
	Z powyższych robót przypada:						
1	Na ekspozyturę krakowską (31 do 55)	—	—	9	741,5	60	
2	Na ekspozyturę Tarnowską (56 do 75)	5,0	—	—	341	35	
3	Na ekspozyturę Jasielską (19 do 22 i 76 do 86)	10,15	—	75	382	70	
4	Na biuro centralne (1 — 18, 23 do 27, 30, 87—126 i 141—147)	51,586	—	308	1451	138	
5	Na ekspozyturę Stanisławowską 28—29 i 127—140)	—	—	270	596	—	

Uwaga: Wykazem powyższym nie są objęte drenowania wykonane przez Poznańską spółkę melioracyjną na podstawie projektów kraj. biura melioracyjnego.

D) Wykonano badania wstępne lub brano udział w czynnościach komisyjnych jak niżej:

1. Skontrolowano drenowanie na obszarze 30 morgów w Przecławiu.
  2. Zbadano i sporządzono kosztorys przebudowania budynku szkoły ogrodniczej w Tarnowie.
  3. Udzielono informacji w sprawie drenowania w Stobierni i Trzebośni, majątku Jana hr. Zamoyskiego w Sokołowie.
  4. Udzielono fachowej porady w sprawie rozprowadzenia wody we folwarku Siemiechowie.
  5. Odrenowano dom w Tarnowie.
  6. Brano udział w komisji dla urządzenia młynówki i budowy jazu w Rzepieniku biskupim.
  7. Brano udział w komisji dla budowy jazu i doprowadzenia wody dla nawodnienia łąk w Zabawie.
  8. Udzielono licznych informacji w sprawie drenowania włościanom i większym właścicielom.
  9. Przeprowadzano badanie w sprawie regulacji Wisłoki pod Dębowcem i Niegłowicami.
  10. Przeprowadzono niwelację dla przeprowadzenia wodociągu dla Żmigrodu, tudzież badano wydatności źródeł i zarządzono odnośnie dalsze pomiary.
  11. Przeprowadzono kollaudację i zestawienie kosztów drenowania gruntów Jana Skwary w Targowiskach.
  12. Brano udział w komisji polityczno-technicznej w sprawie udzielania koncesji na przeprowadzenie regulacji Szebnianki i nawodnienia łąk w Moderówce.
  13. Sporządzono kataster konkurencyjny dla spółki wodnej przy obwałowaniu lewego brzegu Wisły w powiecie krakowskim.
  14. Przeprowadzono badania dla regulacji potoku Ryjak w pow. Rzeszowskim.
  15. Przeprowadzono kollaudację obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, osuszenia bagien Łańcucko-Jarosławskich, częściowej regulacji rzeki Czeczwy pod Strutynem wyżnym i regulacji potoku Dumnego.
  16. Brano udział w komisji dla oznaczenia okręgu konkurencyjnego do regulacji rzeki Bugu.
  17. Udzielono informacji w sprawie osuszenia łąk w Oparach, majątku fundacji hr. Skarbka.
  18. Zarządzono potrzebne roboty konserwacyjne dla wykonanych melioracji w Jaćmierzu.
  19. Zbadano sprawę melioracji gruntów w Felsztynie.
  20. Udzielono fachowej porady w sprawie odrenowania budynków gospodarskich w Bziance, tudzież dworu w Markowcach.
  21. Zbadano stan wykonanych dawniej melioracji w Gorliczynie.
  22. Interweniowano przy komisji dla regulacji Sanoczka w Zabłotcach, Strogowie i Dąbrówce ruskiej, tudzież
  23. w sprawie rekonstrukcji mostu rządowego dla regulacji potoku Morwawy w Rymanowie.
  24. Brano udział w trzykrotnej inspekcji stacyi doświadczalnych dla kultury torfowisk.
  25. Udzielono fachowej porady w sprawie eksploatacji pokładów torfu w Milatynie.
- Czynności i badania, wykazane pod 1—8 przeprowadziła ekspozytura Tarnowska, pod 9—12, ekspozytura Jasielska zaś pod 13—25 biuro centralne.
- Oprócz czynności wykazanych pod A, B, C i D. prowadziło biuro melioracyjne, referat spraw wodnych i melioracyjnych, tudzież komasacji gruntów.

Czynności referenta fachowego dla spraw rybactwa przy projektowaniu i wykonaniu stawów rybnych, niemniej też udzielaniu fachowej porady przedstawia następujący wykaz:

Czynności referenta fachowego dla spraw rybactwa.

Lp.	Powiat	Miejscowość	Imię i nazwisko właściciela	w y k o n a n o		
				zdjęcia terenu pod stawy morgów	wytycze- nie budo- wy stawu o prze- strzeni morgów	urządze- nie gospo- darstwa na stawie o prze- strzeni
1	Bóbrka	Bryńce	Stanisław Zwolski . .	10. ₀	3. ₀	—
2		Strzałki	Mar. Małachowska .	15. ₀	—	5. ₀
3	Cieszanów	Nowe sioło	Jan Gnoiński	—	20. ₀	—
4	Drohobycz	Opary	Fund. hr. St. Skarbka	—	—	30. ₀
5	"	"	Tow. Gospodarcze . .	projekt zakładu chowu ryb		
6	Husiatyn	Thustefkie	Leon Ilorodyski . . .	—	1/2	36
7	Kałuż	Seredne	Witold Postruski . .	8	—	—
8	Kamionka str.	Milatyń	Tadeusz Bochdan . .	60	zbadać czy można stawy założyć	
9	Przemyśl	Mielniów	Miecz. Paszkudzki . .	6	6	—
10	Sambar	Czyszki	Maryan hr. Łoś . . .	10	10	—
11		Nadyby	Wład. Tchórznicki . .	30	10	—
12	Śniatyn	Zalucze	Dr. Mik. Krzysztofowicz	2	2	—
13		Rudniki	St. Moysa	zbadać czy można stawy zał.		
14	Mościska	Krysowice	St. hr. Stadnicki . . .	100	"	"
15	Rawa ru- ska	Huta ziel.	Fr. Bielski	5	—	6
16	Tarnów	Więckowice	Dr. Adam Jordan . .	30	zbadać czy można stawy założyć	
				276	51 1/2	77

Oprócz tego wykonał referent dla spraw rybactwa 2 zdjęcia pod drenowanie (40 morgów w Błudnikach i 36 morgów w Więckowicach), oraz wytyczenia drenowania 40 morgów w Błudnikach.

Wreszcie odbył wymieniony referent w lutym r. b. kilka wykładów o gospodarstwie stawowym w Zatorze dla 2 stypendystów krajowych i 3 stypendystów c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, którzy się kształcą na fachowych dozorców stawowych, po ukończeniu zaś wykładów wziął udział w wycieczce naukowej z tymi stypendystami do zakładów chowu pstrąga w Suchy i Dubiu celem teoretycznego i praktycznego obznajomienia ich z tym działem gospodarstwa rybnego.

Nadmieniamy przytem, że dwaj stypendyści krajowi (Kruk i Turski) ukończyli w lipcu r. b. dziesięciomiesięczny kurs nauki praktycznej na dozorców stawowych w Zatorze.

Zmiany
w personalu
biura melio-
racyjnego.

W częściowem uzupełnieniu etatu biura melioracyjnego, uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 10. lutego 1898 zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 1. marca 1898 l. 12720

a) starszymi inżynierami:

inżynierów I. klasy Jana Blautha i Stanisława Szczepanowskiego;

b) inżynierami I. klasy:

inżynierów II. klasy: Józefa Gryzieckiego i Jana Bochniaka;
zaś dekretem z 4. marca 1898 l. 13786 zamianował:

c) inżynierami II. klasy:

inżynierów adjunktów: Juliana Misiakiewicza i Konstantego Wiśniewskiego.

d) inżynierami adjunktami:

inżynierów asystentów: Stefana Stobieckiego, Józefa Górskiego i Myksymiliana Hubera, wreszcie dekretem z d. 17. grudnia 1897 l. 78747 zamianował:

e) elewem technicznym:

ukończonego słuchacza Wydziału inżynierii: Karola Lipsza.

Ponadto zamianował Wydział krajowy dekretem z 22. marca 1898, l. 18061, w myśl tej samej uchwały Wysokiego Sejmu, asystentem komasacyjnym w biurze melioracyjnem dotychczasowego elewa kamasacyjnego: Józefa Gumowskiego i przydzielił go ekspozyturze w Tarnowie.

Petycja Antoniny Schneiderowej o wyznaczenie pensyi za czas umysłowej choroby męża b. dyetaryusza technicznego w biurze melioracyjnem i Zofii Biegońskiej żony emerytowanego umysłowo chorego inżyniera adj. biura melioracyjnego o dodatek na utrzymanie dzieci.

Przyznany jednorazowy dar z łaski dla pierwszej w kwocie 200 zł. dla drugiej w kwocie 100 zł. został petentkom wypłaconym.

Służba dozorców melioracyjnych.

Stosownie do instrukcji służbowej z 30. stycznia 1894 stabilizował Wydział krajowy na posadzie dozorców melioracyjnych następujących prowizorycznie do służby przyjętych: Kornela Abrahamowicza, Franciszka Hausnera, Stanisława Miękuszewskiego, Józefa Chciuka, Antoniego Ledwinę, Stanisława Uścińskiego i Maryana Konstantynowicza.

Starszym dozorcem zamianował Wydział krajowy Józefa Szlązaka.

Trzech dozorców: mianowicie starszego dozorcę Jana Szczerbę oraz dozorców Edwarda Bieleckiego i Józefa Rusińskiego zwolnił Wydział krajowy na ich żądanie ze służby krajowej, dwóch ostatnich jednak z obowiązkiem zwrotu do funduszu krajowego stypendyum, jakie w czasie pobierania nauk na trzyletnim kursie dozorców melioracyjnych z funduszu krajowego pobierali.

Obecnie pozostaje w służbie krajowej 5 starszych dozorców i 17 dozorców, z których 1 przydzielonym jest c. k. kierownictwu regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Zmiana instrukcji służbowej dla kraj. dozorców melioracyjnych.

§. 2. uchwalonej przez Wysoki Sejm d. 30. stycznia, 1894. instrukcji służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych normuje należytość za podróż koniami w wysokości 6.6 centów w. a. od jednego kilometra, wysokość zaś dyet za czas zajęcia przy robotach w polu na 50 ct. w. a.

Jak z praktyki okazuje się, unormowania należytość na podróż 6.6 ct. nie pokrywa nigdy rzeczywistych wydatków na podwozy, w skutek czego dozorczy narażeni są na straty przy podróżach, a również i dyety w kwocie 50 ct. w. a. nie wystarczają na pokrycie kosztów utrzymania i mieszkania, na jaki to cel są one przeznaczone.

Z tego powodu blisko połowa dozorców, którzy ukończyli z dobrym skutkiem pierwsze dwa trzyletnie kursa, opuściła już służbę krajową, przyjmując posady konduktorów drogowych przy Radach powiatowych, — a nawet sami właściciele gruntów, którzy podejmują roboty melioracyjne i opłacają wymienione należytości dozorców, niejednokrotnie zwracali poufnie uwagę Wydziału krajowego na potrzebę podwyższenia dyet i kilometrowego.

Gdy podwyższenie tych należytości nie obciąża funduszu emerytalnego lecz właścicieli gruntów i fundusze tych publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, przy których dozorczy są zajęci, przeto pozostawiając płace w dotych-

czasowej wysokości, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na podwyższenie należytości za podróż kołmi z 6.6 na 10 ct. w. a., dyet zaś z 50 na 75 ct. w. a. dziennie i uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie zmiany §. 2. instrukcyi w tym kierunku.

Przy tej sposobności pozwala sobie Wydział krajowy przedłożyć także wniosek co do ustanowienia dyet dla konduktorów melioracyjnych, których instrukcyja z r. 1894 nie przewidywała, gdyż wówczas nie istnieli tacy funkcyonaryusze, a których unormowanie obecnie okazuje się potrzebne, ponieważ z rokiem 1899. ustanowiony będzie pierwszy krajowy konduktor melioracyjny dla konserwacyi robót regulacyjnych na Łęgu i Trześniówce, jak to już w IV. części tego sprawozdania nadmieniliśmy.

Dyety pobierałby miał konduktor melioracyjny, jak to się samo przez się rozumie, tylko na czas zajęcia przy robotach, położonych po za perymetrem melioracyjnym przydzielonym mu do konserwacyi, mianowicie bądź to przy robotach prywatnych, bądź też publicznych lub subwencyonowanych.

Dyety dla konduktora melioracyjnego proponuje tedy Wydział krajowy unormować w kwocie 1 zł. 50 ct w. a. dziennie.

VII. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego.

Wedle rozporządzenia Cesarskiego z d. 15. lipca 1897. Dz. u. p. nr. 169, tudzież preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1898 (aleg. 194 do stenogr. protokołów Izby posłów XIV. sesya 1898) przyznane zostały dalsze zasiłki z tego funduszu dla następujących przedsiębiorstw melioracyjnych:

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszt całego przedsiębiorstwa	Zasiłek z funduszu melioracyjnego	
		zł. w. a.	%	zł. w. a.
	A) w r. 1897. (kredyt dodatkowy).			
	a) w Dalmacyi:			
1	uzupełnienie regulacyi Kerki*)	?	?	17.500
	b) w Tyrolu:			
2	Zabudowanie potoku Bretterwand*)	?	?	?
3	„ „ Fendelserwildbach	70.000	40	28.000
	c) na Bukowinie:			
4	Regulacya Mołdawy	964.021	50	482.010½
	d) w Czechach:			
5	Uzupełnienie regulacyi pot. Silberbach	12.000	30	3.600
	e) w Karyntyi:			
6	Zabudowanie potoku Doberbach	15.000	50	7.500
	Do przeniesienia	1,061.021	—	538.610½

*) Dat dotyczących kosztów robót i procentowego udziału państwa nie podano.

L. p.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszt całego przedsiębiorstwa	Zasilek z funduszu melioracyjnego	
		zł. w. a.	%	zł. w. a.
	Z przeniesienia . . .	1,061.021	—	538.610 ¹ / ₂
	B) w r. 1898).			
	a) w Solnogradzie:			
7	Zabudowanie potoku Stubache	15.000	40	6.000
8	„ „ Gaisbach**)	25.000	50	12.500
	b) w Anstryi dolnej:			
9	Regulacja dotoku Perschlingbach	560.000	40	224.000
10	Zabudowanie potoku Natsbach**)	36.900	50	18.450
11	„ „ Kötthaler Ortsgraben**)	21.000	50	10.500
12	Regulacja pot. Kugelzipf- i Schuhfleckgraben	15.000	30	4.500
	c) w Tyrolu:			
13	Ubezpieczenie pr. brzegu Drawy w Dölsach	62.240	30	18.672
14	Zabudowanie pot. Hahnebaum-Muhre**)	25.000	50	12.500
	d) w Czechach:			
15	Regulacja rzeki Wolinki	87.000	30	26.100
16	Zabudowanie źródlowisk rzeki Łaby	272.000	50	136.000
17	Regulacja rzeki Cidlina w Jiczynie	132.000	30	39.600
	„ „ i na Melioracye	52.000	20	10.400
	e) w Styryi:			
18	Zabudowanie dalszego biegu pot. Lichtmessbach**)	39.800 ¹ / ₂	50	19.900 ¹ / ₄
	f) w Karyntyi:			
19	Zabudowanie pot. Tisäcker - Wildbach	18.000	50	9.000
	g) w Galicyi:			
20	Regulacja rzeki Łomnicy	2,388.500	20	477.700
21	„ „ Soły	1,790 000	20	358.000
22	Zabudowanie pot. Bystry w Zakopanem	120.000	50	66.000
	razem	6,720.461 ¹ / ₂	—	1,982.432 ³ / ₄
	do r. 1897 włącznie	27,951.781	—	10,433.606 ¹ / ₂
	Ogółem	34,672.242¹/₂	—	12,416.039¹/₄
	Z tego wynosi koszt przedsiębiorstw galic. (wobec 8,816.827 zł. w. a. w roku 1897), zapewniony zaś udział tych przedsiębiorstw w państwowym funduszu meliora-			13,115.327

**) Projekty ustaw przy wniesieniu preliminarza pod d. 28. marca 1898 l. 5.570 nie były jeszcze przez Sejmy uchwalone.

cyjnym 3,968.679 zł. w. a. (w obec 3,072.979 zł. w. a. w r. 1897), bez uwzględnienia pożyczek udzielonych z tego funduszu i kosztów utrzymania oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 6. grudnia 1898 l. 72.115 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych, Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na regulację rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rub. XIII. poz. 203 wydatków na rok 1899 następujące zasiłki:

a) na regulacją Skawy:		
między Wadowicami a Witanowicami, III. rata	2.758 zł.	
b) na regulacją Raby:		
pod Winiarami i Niezdowem, II. rata	3.788 „	
c) na regulacją Dunajca:		
1. pod Maszkowicami i Jazowskiem	6.719 zł.	
2. od Gołkowic do ujścia Popradu, II. rata	9.047 „	
3. pod Strugami ad Chełmiec	1.186 „	
4. pod Drużkowem i Filipowicami, II. rata	7.045 „	
5. między Zawodziem a Zgłobicami II. rata	7.047 „	31.044 „
d) na regulacją Wisłoki:		
1. pod Dęborzynem, III. rata (ostatnia)	750 zł.	
2. „ Brzyskami	1.308 „	
3. „ Skurową	1.827 „	
4. „ Brzeźnicą, Bobrową i Wolą bobrowską, IV. rata (ostatnia)	3.720 „	
5. od Dąbia do Tuszymy i od Rzemienia do Rzysk, I. rata	13.546 „	21.151 „
e) na regulacją Sanu:		
1. pod Nozdrzecem i Dąbrówką starzeńską, III. rata (ostatnia)	4.012 zł.	
2. „ Korytnikami i Krasiecznym, III. rata (ostatnia)	5.395 „	9.407 „
f) na regulacją Wisłoka:		
1. od Babic do Zarzecza, IV. rata	4.793 zł.	
2. pod Trzebownikiem i Łukawcem, III. rata	2.500 „	7.293 „
g) na regulację Wiszni:		
pod Nienowicami i Michałówką, III. rata		3.267 „
h) na regulacją Świcy:		
1. pod Sokołowem i Łanami sokołowskimi, V. rata	2.500 zł.	
2. „ Hoszowem	1.564 „	4.064 „
i) na regulacją Stryja:		
pod Kawczym kątem		1.763 „
k) na premiowania zawikłania odsypisk		500 „
Ogółem		85.035 zł.

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada, 1889 w rub. XIII. poz. 206. wydatków na rok 1899 następujące zasiłki:

a) na regulację Prutu pod Śniatynem	— zł.
b) na konserwację robót przy osuszeniu bagien Rudnickich (zasiłek do r. 1908)	1.400 „

c) na regulację Lubaczówki pod Monasterzem II. rata (ostatnia)	2.207 zł.
d) na osuszenie pastwisk gminnych w Suchej woli i Starem Siole, II. rata (ostatnia)	2.850 "
e) na osuszenie gruntów w gminie Zadwórze II. rata (ostatnia)	3.200 "
f) na regulację Seretu pod Tudorowem, II. rata (ost.)	1.285 "
g) na drenowanie gruntów włościańskich:	
1. w Smignie (pow. Tarnów)	3.097 zł.
2. w Korczynie (pow. Krosno)	1.067 "
h) na regulację Jasiółki pod Sądkową, Roztokami, i Zimnowodą	4.164 "
i) na regulację Sanoczka w Zabłotcach	1.653 "
k) na regulację Lubaczówki pod Radawą, I rata	1.726 "
l) na osuszenie pastwiska gminnego w Woli buchowskiej	2.644 "
m) na regulację potoku Popówki w gminie Cyków	1.100 "
n) na osuszenie gruntów w gminach Siedliska i Medyka	1.000 "
o) na osuszenie gruntów w gminie Hanowcach	5.402 "
p) " " " Karłowice (pow. Śniatyn)	4.167 "
r) na regulację Oporu pod Tuchlą	5.233 "
s) spółce wodnej dla regulacji potoku Dumnego od Lipska do Kędzierzawiec	2.707 "
t) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:	9.100 "
1. w Nowym Targu	500 zł.
2. w Olesku i Kontach	300 "
3. w Stojanowie i Wolicy baryłowej	500 "
4. w Ożomli	250 "
5. w Hnilicach wielkich	250 "
6. w Ubinie	250 "
7. w Glinianach	250 "
8. w Czernicy	500 "
9. w Żukowie	500 "
10. w innych miejscowościach	1.000 "
11. połowa wynagrodzenia instruktora dla kultury torfowisk	1.000 "
u) do dyspozycji Wydziału krajowego	5.300 "
Ogółem	5.000 "
	60.188 zł.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby z początkiem roku 1.900 utworzył ekspozyturę krajowego biura melioracyjnego w Jarosławiu.

V. §. 1. uchwalonej przez Sejm dnia 30. stycznia, 1894 instrukcji służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych zostaje uchylony w dotychczasowem brzmieniu i opiewać ma, jak następuje:

„Do wykonania i bezpośredniego dozoru robót w §. 1. wyszczególnionych ustanawia się następujące kategorie dozorców:

1. konduktorów melioracyjnych do konserwacji robót publicznych;
2. starszych dozorców — i
3. dozorców melioracyjnych do wykonania i dozoru tak melioracyjnych jak i prywatnych.

O przyjęciu dozorców, które jest zależnem od ukończenia kursu praktycznego przy biurze melioracyjnem i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego, tudzież o liczbie dozorców stanowi Wydział krajowy. Rangę starszego dozorczy otrzymać może dozorca odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkuletniej praktyce, miejsce zaś konduktora starszy dozorca, który nadto obeznanym jest z manipulacją kancelaryjną i prowadzeniem rachunków.

Pobory dozorców melioracyjnych wynosić mają:

1. konduktora melioracyjnego:

a) płaca roczna	600 zł.
b) dodatek roczny na mieszkanie	100 „
c) ryczałt roczny na objazdy	100 „
d) trzy pięciolecia po 50 zł.	

2. starszego dozorecy melioracyjnego:

płaca roczna	540 zł.
------------------------	---------

3. dozorecy melioracyjnego:

płaca roczna	360 zł.
------------------------	---------

W czasie zajęcia w polu otrzymują dozorecy i starsi dozorecy, którzy ukończyli trzyletni kurs praktyczny, oprócz zwrotu kosztów podróży, mianowicie należitości trzeciej klasy za podróż koleją a 10 centów w. a. od jednego kilometra za podróż końmi wynagrodzenie dzienne (dyety) w kwocie 75 centów w. a., lub w miejsce tego wynagrodzenia mieszkanie i utrzymanie.

Uczniowie krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych, otrzymują za czas zajęcia przy robotach w polu oprócz dyet w wysokości 50 centów w. a. i zwrotu kosztów podróży płacę miesięczną w kwocie 15 zł. w. a. (50 centów w. a. dziennie).

Dyety konduktorów melioracyjnych za czas ich zajęcia poza przydzielonym perymetrem melioracyjnym ustanawia się na 1 zł. 50 ct. w. a. dziennie.

Pobory konduktorów melioracyjnych (płacę, dodatek na mieszkanie i ryczałt na objazdy) pokrywają fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, płace zaś wynagrodzenia dzienne (dyety) i kosztą podróży dozorców i starszych dozorców, zarówno jak i uczniów, odnośne fundusze budowy, względnie właściciele gruntu podejmujący roboty melioracyjne.

Dozorecy przydzieleni ekspozytorom do wykonywania melioracji prywatnych otrzymują płacę za czas, w którym nie są zajęci w polu, z funduszu krajowego (dotacji ekspozytur na utrzymanie dozorców drenarskich).

W razie powołania do służby wojskowej nie otrzymują dozorecy żadnego wynagrodzenia z funduszu krajowego.

Wypłata poborów dozorców za czas ćwiczeń wojskowych i wojny zależną będzie od każdorazowej decyzji Wydziału krajowego“.

Aleg. 8 i 9.

VI. Sejm uchwala załączone $\frac{1}{2}$ projekty ustaw:

1. o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od ujścia potoku Więckówki do mostu w Bogumiłowicach;

2. o konserwacji robót regulacyjnych na rzece Łęgu.

VII. Sejm przyznaje na rok 1899 dotacyą na konserwacyę robót regulacyjnych na rzece Łęgu w kwocie 750 zł. w. a.

VIII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot, preliminowanych w rubr. XIII, dziale B, na rok 1899 do końca lutego 1901, a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów, dnia 6. grudnia 1898.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca

Stanisław Bryczyński w. r.

Zastępca Członka Wydziału krajowego.

Od pis

pisma Wydziału krajowego z dnia 19. kwietnia 1898
l. 14.554 do Jego Ekscelencyi Pana Ministra Dra Adama
Jędrzejowicza.

Ekscelencyo!

W załączeniu sprawozdania z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej w zakresie budownictwa wodnego zwróciła Komisya gospodarstwa krajowego uwagę, że uchwalane przez Wys. Sejm od roku 1896. projekty ustaw mające na celu podjęcie najważniejszych przedsięwzięć melioracyjnych w kraju, nie uzyskały dotychczas Najwyższej sankcyi.

Z tego powodu uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 10. lutego, 1898. na wniosek wymienionej Komisyi, tudzież posła Skałkowskiego, między innemi następujące rezolucye:

Sejm wzywa c. k. Rząd. ażeby:

1. uchwalone przez Sejm projekty ustaw mających na celu podjęcie publicznych robót melioracyjnych z możliwym pośpiechem przedkładał do Najwyższej Sankcyi, a przynajmniej o powodach zwłoki Wydział krajowy zawiadamiał,

2. polecił władzom administracyjnym pierwszej instancyi bezzwłoczne zawiązywanie przymusowych spółek wodnych dla ustawowych przedsięwzięć melioracyjnych, oraz spieszne przeprowadzanie badań technicznych projektów melioracyjnych.

3. przystąpił bezzwłocznie do załatwienia sprawy regulacyi górnego Dniestru a mianowicie, aby przedłożył do Najwyższej sankcyi uchwaloną dnia 9. lutego 1897 ustawę krajową, lub o zachodzących przeszkodach zawiadomił jak najrychlej Wydział krajowy.

Do tych przedsięwzięć melioracyjnych, przedstawiających donioślejsze znaczenie dla kraju należą:

- 1). regulacya górnego Dniestru z dopływami;
- 2). uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim;
- 3). uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia z dopływami.

ad 1). Regulacya górnego Dniestru z dopływami, która ma na celu odwodnienie i ochronę od wylewów 51525 morgów gruntów w 40 gminach katastralnych powiatów: Samborskiego, Rudeckiego, Drohobyckiego i Żydaczowskiego, należy bezsprzecznie do pierwszorzędných dzieł melioracyjnych i cywilizacyjnych nie tylko w kraju i państwie, lecz w całej Europie. Gdy bowiem rząd rosyjski przeprowadził już odwodnienie czterech milionów morgów bagien Pińskich kosztem stu dwudziestu milionów rubli, bagna nad-dniestrzańskie będąc nieużytkiem dla celów kultury, a źródłem zaraźliwych chorób dla ludzi i bydła, stanowią obecnie unikat na całym obszarze dawnej Rzeczypospolitej i w całej Europie.

To też Wysoki Sejm poruszywszy tę sprawę rezolucją z dnia 7. kwietnia 1876. nie przestał się nią prawie corocznie zajmować, aż po upływie lat przeszło 20. na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1897. uchwalił projekt ustawy ogłaszającej tę regulację za przedsiębiorstwo krajowe, które na podstawie projektu technicznego kraj. biura melioracyjnego ma być przeprowadzone tak w interesie spławu jak i kultury krajowej w ciągu lat dwudziestu kosztem 4,600 000 zł. w. a. przy 40% zasiłkach kraju i państwowej dotacji budowli wodnych administrowanej przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, a 20% datku państwowego funduszu melioracyjnego. Uznając nagłość i ważność tej regulacji wstawił Wys. Sejm do budżetu na r. 1897. tytułem I. raty 40% zasiłku krajowego na rozpoczęcie robót kwotę 20.000 zł. w. a.; choć jednak projekt techniczny w r. 1896 przez osobnego delegata technicznego Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych został na miejscu zbadany a następnie przez ministeryalny departament wodny zrewidowany, nie ma widoków podjęcia robót nawet w r. 1898, gdyż sprawa zalega w Wys. c. k. Ministerstwie rolnictwa.

O ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych podniosło dotacją nadzwyczajną na regulację Dniestru w preliminarzu swego etatu na r. 1898 właśnie w tym celu, aby z tej dotacji wypłacić swój 40% dodatek na regulację górnego Dniestru w wysokości zasiłku krajowego uchwalonego w kwocie 20.000 zł. w. a. i w ten sposób umożliwić w roku bieżącym rozpoczęcie robót; — jak długo jednak Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, które początkowo tę sprawę przychylnie traktowało a nawet reskryptem z d. 26. sierpnia 1881. l. 3840 zasiłek 6.000 zł. w. a. na przeprowadzenie studyów przyznało, nie wstawi do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1898. I. raty 20% zasiłku z tego funduszu w kwocie 10.000 zł. w. a., uchwalony przez Wys. Sejm projekt ustawy nie może być przedłożony do Najwyższej sankcyi, ani też roboty mimo dobrej intencji Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nie mogą być w roku bieżącym podjęte.

Celem umożliwienia podjęcia robót przy tem przedsiębiorstwie, okazuje się zatem nieodzownem wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa dodatkowego wstawienia I. raty 20% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 10.000 zł. w. a. do preliminarza tego funduszu na r. 1898, ewentualnie zaś, gdyby ustawa finansowa w drodze konstytucyjnej nie przyszła do skutku, o uwzględnienie tego zasiłku w rozporządzeniu Cesarskiem, jakie w miejsce ustawy finansowej na podstawie §. 14. ustawy zasadniczej z d. 21 grudnia 1867. Dz. u. p. Nr. 141. będzie wydane.

ad 2.) Na posiedzeniu z d. 30. stycznia 1897. uchwalił Wys. Sejm projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Wisłoki, które ma na celu ochronę od zalewu 40.730 morgów urodzajnej ziemi napływowej, oraz odwodnienie 28.447 morgów podmokłych sapowatych gruntów, razem więc meliorację 69.177 morgów.

Projekt techniczny, który został zreambulowany przez c. k. Namiestnictwo w roku 1895, preliminarzu kosztu na 897.400 zł. w. a., z których po 40% wedle powyższego projektu ustawy, pokryćby miały fundusze krajowy i państwowy melioracyjny, 20% zaś powiat Mielecki.

W przypuszczeniu, że c. k. Ministerstwo rolnictwa w uznaniu wielkiej doniosłości tego przedsiębiorstwa, zgodnie z projektem ustawy, wstawi zasiłek państwowy najpóźniej do preliminarza państwowego na r. 1897, uchwalił Wys. Sejm ze względu na przewidziany ośmioletni okres budowy I. ratę datku krajowego 44.870 zł. w. a. w budżecie r. 1897.

Tymczasem dopiero po upływie blisko 2 lat od przedłożenia Rządowi projektu technicznego zażądało c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 16. maja 1897. l. 10823. podwyższenia niwelety wałów na podstawie powziętej w międzyczasie przez komisję międzynarodową dla regulacji Wisły uchwały, przyrzekając wstawienie I. raty datku państwowego i to zaledwie w kwocie 10.000 zł. w. a. do preliminarza na rok 1898; — a gdy Wydział krajowy wykazał, że to podwyższenie niwelety wymagałoby zwiększenia nakładu o 121.900 zł. w. a., zgodziło się to Ministerstwo reskryptem z dnia 2. lutego 1898. l. 1007. na projektowaną pierwotnie niweletę wałów, odroczyło jednak wstawienie I. raty 40% zasiłku państwowego w tej samej zredukowanej kwocie 10.000 zł. w. a. o dalszy jeden rok, t. j. do preliminarza na r. 1899. i to pod warunkiem, jeżeli zgodnie z wnioskiem c. k. Rządu Rada państwa podniesie roczną dotację państwowego funduszu melioracyjnego do jednego miliona zł. w. a., motywując

tę zwłokę zbyt wielkiem obciążeniem funduszu melioracyjnego na przedsiębiorstwa galicyjskie.

Gdy termin rozpoczęcia robót ustanowiony na r. 1897. w pierwotnym projekcie ustawy z r. 1896. w skutek powyższej zwłoki nie mógł już być dotrzymanym, uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z d. 22. lutego 1898. nowy projekt ustawy, w którym wyeliminowano ten termin, a zarazem na ustne sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego polecił Wydziałowi krajowemu, — „ażeby dołożył wszelkich starań, celem uzyskania na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckiem od c. k. Rządu datków konkurencyjnych w takiej wysokości, iżby przedsiębiorstwo to w myśl uchwalonego przez Sejm projektu ustawy z dnia 30. stycznia 1896. wykonane być mogło w ciągu lat ośmiu“.

Ze względu na wielki niedostatek panujący między ludnością powiatu Mieleckiego, która właśnie z powodu braku objętych projektem kanałów i rowów poniosła w roku ubiegłym skutkiem wylewu dzikich wód szkodę w plonach oszacowaną na 610.409 zł. w. a., zarządził Wydział krajowy z upoważnienia c. k. Ministerstwa rolnictwa rozpoczęcie robót koło rowów osuszających na rachunek uchwalonej przez Wys. Sejm I. raty datku krajowego, a również odniósł się odezwą z d. 11. marca 1898. l. 14553, do c. k. Prezydium Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa przychylniej odpowiedzi w tej sprawie po myśli przytoczonej rezolucji Sejmowej, przyczem wykazał bezzasadność zarzutu, jakoby państwowy fundusz melioracyjny w galicyjskich przedsiębiorstwach był za nadto zaangażowanym.

Gdy bowiem Galicya, tak pod względem obszaru, jak i ludności przedstawia przeszło 26% państwa, a obszar ról i łąk, które wymagają przedewszystkiem melioracji, wynosi 3,950.001 hektarów na 13,686.644 $\frac{1}{2}$ ha w państwie, czyli 28.8%, to udział Galicyi w państwowym funduszu melioracyjnym w roku 1897. przedstawia 190.856 zł. 83 ct. w obec całego wydatku, który wynosił wedle uchwalonego przez Radę państwa preli-

Nr. 169.	101.700 „ — „
Razem	926.556 zł. 79 ct.
czyli zaledwie	20.6%.

Ponieważ wszelkie rzeczowe przedstawienia w ostatnich dwóch latach (1897 i 1898) nie znajdują uwzględnienia u c. k. Ministerstwa rolnictwa, a nawet, jak w obecnym wypadku okazuje się, dane przyrzeczenie nie bywa dotrzymywane, zatem załatwienia tej sprawy po myśli przytoczonej uchwały Sejmowej oczekiwać można tylko przy usilnem poparciu ze strony Waszej Ekscelencji i Reprezentacji kraju w Radzie państwa.

ad 3). Uchwalony przez Wys. Sejm d. 5. lutego 1897. projekt ustawy o uzupełnieniu regulacji Nowego Brnia z dopływami w powiecie Dąbrowskim, ma na celu wykończenie robót preliminarzowych pierwotnie na podstawie projektu rządowego na 460.000 zł. w celu osuszenia i ochrony od zalewu 31.814 morgów gruntów. Koszta tego uzupełnienia robót mają wynosić 319.500 zł. w. a., z czego przypada na wykończenie robót objętych pierwotnym projektem 224.803 zł. w. a. 9. ct., na roboty zaś dodatkowe niezbędne dla osiągnięcia celu regulacji, t. j. uregulowanie dopływów i wykonanie głównych rowów osuszających 94.696 zł. 91 ct. w. a.

Roboty te są tem naglejsze, ile że wykonane już budowle bez wykończenia całości na szkody są narażone, a adiacenci na przestrzeni nieobwałowanej jeszcze, większym zalewom podlegają. Choć jednak projekt przesłany c. k. Rządowi w jesieni roku 1896. przez technika państwowego został zreambulowany, c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 29. września 1897. l. 7497. zwróciło cały operat, celem przeprowadzenia ponownej reambulacji części projektu dotyczącej robót dodatkowych, przeciw którym Wydział spółki składający się przypadkowo z właścicieli nieinteresowanych w tych robotach wystąpił, przytaczając za powód okoliczność, że technik państwowy pierwszą reambulację przeprowadzał w późnej jesieni, t. j. w porze najmniej stosownej dla skonstataowania potrzeby robót dodatkowych.

Zachodzi więc i przy tem przedsiębiorstwie obawa, że wykończenie robót mimo ich nagłości, na nieokreślony czas zostanie odroczone.

Przedstawiwszy stan rzeczy przy tych trzech ważnych przedsiębiorstwach, których zrealizowanie doznaje zwłoki z powodu mniej przychylnego obecnie stanowiska c. k. Minister-

stwa rolnictwa, Wydział krajowy ma zaszczyt jak najusilniej upraszać Waszą Ekszelencyę, jako zastępcę interesów i potrzeb kraju w Radzie korony, o łaskawe wyjednanie u Wys. c. k. Rządu, ażeby:

1) I. rata 20% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego na regulację górnego Dniestru z dopływami, w kwocie 10.000 zł. w. a. znalazła uwzględnienie w ustawie finansowej na r. 1898., która bądź to w drodze konstytucyjnej, bądź też w drodze Cesarskiego rozporządzenia wydana zostanie;

2) pierwsze raty zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego tak na obwałowanie Wisły i Wisłoki, jak i na uzupełnienie regulacji Nowego Brnia z dopływami wstawione zostały do preliminarza tego funduszu na r. 1899.

Wydział krajowy tem śmieiej pozwala sobie przedstawić tę prośbę, ile że projekty ustaw dla wszystkich powyższych trzech przedsiębiorstw zostały już przez Sejm galicyjski uchwalone, co jest niezbędnym warunkiem subwencyonowania z państwowego funduszu melioracyjnego, a to stosownie do przepisu §. 4. państwowej ustawy melioracyjnej z d. 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116, podczas gdy c. k. Ministerstwo Rolnictwa uwzględniło w preliminarzach państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1897 i 1898. cały szereg przedsiębiorstw melioracyjnych w innych krajach koronnych, dla których Sejmy specjalnych projektów ustaw wcale jeszcze nie uchwałyły, mianowicie:

a) w preliminarzu na r. 1897:

- 1) uzupełnienie zabudowań dopływów rzeki Pitten w Austrii dolnej;
- 2) zabudowanie potoku Zöbernbach w Austrii dolnej;
- 3) wykończenie regulacji Taji (kosztem 367.000 zł. w. a.) na Morawie,
- 4) zabudowanie potoków Oselitzen i Vorderbergerbach w Karyntyi;

b) w preliminarzu na r. 1898:

- 5) zabudowanie potoku Natschbach w Austrii dolnej;
- 6) zabudowanie jaru Köttlach (Köttlacher Ortsgraben) w Austrii dolnej.
- 7) zabudowanie dolnego biegu potoku Lichtmessbach w Styryi;
- 8) zabudowanie debry Hahnebaum (Hahnebaum Muhre) w Tyrolu;
- 9) zabudowanie potoku Gaisbach w Solnogradzie;

Obok subwencyonowania tutejszo krajowych przedsiębiorstw z państwowego funduszu melioracyjnego, pozwalamy sobie zwrócić łaskawą uwagę Waszej Ekszelency na potrzebę popierania kultury krajowej w Galicyi, w dziale tak zwanych drobnych melioracyj z wstawianej corocznie do budżetu państwowego (etat Ministerstwa rolnictwa, tytuł 3. kultura krajowa, §. 1. subwencye, poz. 6. melioracye) dotacyi do dyspozycyi c. k. Ministerstwa rolnictwa, które to dotacya wynosiła w r. 1896. 260.000 zł. w. a., w r. 1897: 300.000 zł. w. a., a w preliminarzu na rok 1898. podniesioną została do sumy zł. w. a., tak, iż dosięgła prawie połowy rocznej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego.

Z dotacyi tej utrzymuje c. k. Ministerstwo rolnictwa wyłącznie kosztem państwa rządowe biuro melioracyjne na Wybrzeżu i w Dalmacyi, oraz przeprowadza inicjowane przez siebie osuszenia i nawodnienia, regulacye rzek i potoków, zabudowania potoków górskich i budowę wodociągów dla gmin przeważnie w krajach alpejskich, gdzie odnośne fundusze krajowe i strony interesowane prawie wcale do pokrycia kosztów robót się nie przyczyniają.

Jeżeli dla krajów alpejskich c. k. Ministerstwo rolnictwa uważa te roboty za potrzebne i pożyteczne, to tem większe one mają znaczenie dla naszego wyłącznie rolniczego kraju, gdzie częstokroć wykonanie melioracyj prywatnych z powodu trudności odpływu zależnem jest od przeprowadzenia podobnych zbiorowych robót melioracyjnych.

Chociaż jednak w myśl uchwały sejmowej z dnia 26. listopada 1889 fundusz krajowy przyczynia się do tego rodzaju zbiorowych melioracyj drobnymi datkami w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów a również strony interesowane najczęściej datek w tej samej wysokości składają, co się nie praktykuje w innych krajach koronnych, — to mimo tej ofiarności Sejmu powiodło się Wydziałowi krajowemu w roku 1896 wedle sprawozdania komisji budżetowej Izby posłów Rady państwa uzyskać u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłki z dotacyi wzmiankowanej zaledwie w wysokości około 5% (w kwocie 12.974 zł. 13 ct. na sumę 234.750 zł. 53 ct. w. a. subwencyj przyznanych), a w roku 1898, kiedy ta dotacya preliniowana jest w kwocie 350.000 zł. w. a., c. k. Ministerstwo rolnictwa pierwszy tegoroczny wniosek subwencyjny Wydziału krajowego, mianowicie sprawę przyznania zasiłku na osuszenie pastwisk gminnych w Suchowoli i Staremsiole (powiat Cieszanów) w kwocie 50.70 zł. w. a. płatnego w 2 ratach rocznych 1898 i 1899 w ten sposób za-

łatwiło, iż zasiłek przyznany został w 3 ratach rocznych po 1.900 zł. w. a., z których pierwsza ma być płatną dopiero w roku przyszedłym 1899, z czego wnosićby należało, że kraj wyłącznie rolniczy od korzystania z jednej z największych dotacyi rolniczych na cały rok 1898 został przez c. k. Ministerstwo rolnictwa wykluczony, mimo że właśnie w budżecie r. 1898 Sejm galicyjski w obec finansowego położenia kraju wcale pokazał dotację w kwocie 63.797 zł. na ten cel uchwalił.

Jeżeli się zważy, że Galicya posiada wedle rocznika statystycznego c. k. Ministerstwa rolnictwa z roku 1896 3,803.543 hektarów pod kulturą rolną (35,8% całej powierzchni 10,619.872 ha gruntów ornych w państwie), które to grunta orne mimo przeciętnej dobrej jakości gleby z powodów klimatycznych pod względem produkcji zbóż nie dorównują Austrii dolnej i Czechom i dopiero przez podejmowane obecnie na większą skalę drenowanie zależne po większej części, jak wyżej wskazano, od utworzenia odpływu przez wykonanie zbiorowych drobnych melioracyj, do równej produktywności mogą być doprowadzone, jest jasnem, do jakiego stopnia kraj przez wyłączenie go od korzystania z dotacyi państwowej na drobne melioracje może być skrzywdzonym.

Gdy bowiem przeciętny urodzaj z hektara w latach 1886 do 1895 wynosił w czterech głównych produktach zbożowych:

w Austrii dolnej:

pszenicy	14,1 q.
żyta	12,8 „
jęczmienia	13,2 „
owsa	10,8 „

a w Czechach:

pszenicy	14,0 q.
żyta	11,6 „
jęczmienia	13,9 „
owsa	10,5 „

to w Galicyi wydatek z hektara przedstawia w tym 10-letnim okresie:

1) pszenicy	8,8 q.
2) żyta	7,5 „
3) jęczmienia	7,6 „
4) owsa	5,9 „

czyli mniej

ad 1) od 5,2 do 5,3 q. czyli	60%
„ 2) „ 4,1 „ 5,3 „ „	70%
„ 3) „ 5,6 „ 6,3 „ „	83%
„ 4) „ 4,6 „ 4,9 „ „	83%

Gdy wedle wykazu c. k. Ministerstwa rolnictwa wartość produkcji zbożowej wynosiła w roku 1896 w Galicyi:

1) pszenicy	23.028 milionów zł.
2) żyta	29.437 „ „
3) jęczmienia	12.882 „ „
4) owsa	24.316 „ „
razem	89.663 milionów zł.

a urodzaj w roku 1896 przeważnie lepszy był od przeciętnego z ostatniego dziesięciolecia, przyjmując wynik większego okręgu lwowskiego Towarzystwa gospodarskiego o

ad 1) 10,1 — 8,8 = + 1,3 q. czyli	+ 15%
„ 2) 8,8 — 7,5 = + 1,3 „ „	+ 17%
„ 3) 7,2 — 7,6 = — 0,4 „ „	— 5%
„ 4) 6,1 — 5,9 = + 0,2 „ „	+ 3%

okazuje się nadwyżka wartości produkcji rocznej czterech tylko głównych zbóż, jaka w Galicyi przez wykonanie melioracyi może być osiągnięta

ad 1) w pszenicy	60 — 15 = 45%	czyli 10 362 milionów zł.
„ 2) „ życie	70 — 17 = 53%	„ 15.602 „ „
„ 3) „ jęczmieniu	83 + 5 = 88%	„ 11.336 „ „
„ 4) „ owsie	83 — 3 = 80%	„ 19.453 „ „
razem		56.753 milionów zł.

t. j. przez wykonanie melioracyi można w Galicyi podnieść produkcję czterech tylko głównych zbóż rocznie o 57 milionów zł. w. a. okrągiło, co prawdopodobnie w żadnym innym kraju koronnym nie może być osiągnięte.

Wreszcie pozwalamy sobie zwrócić łaskawą uwagę Waszej Eksceleacyi na uchwalony dnia 17. lutego r. b. przez Sejm galicyjski projekt ustawy o regulacyi rzeki Pełtwi z dopływami, który obok 30% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego przewiduje udzielenie dalszego zasiłku w tej samej wysokości z państwowego funduszu inwestycyjnego.

Projekt ten po przeprowadzeniu reambulacyi na miejscu w ciągu lata będzie prawdopodobnie w jesieni roku bieżącego przedmiotem obrad między interesowanemi Ministerstwami.

Ze względu na doniosłość tej regulacyi dla stolicy kraju mamy zaszczyt upraszać Waszą Ekscelencyę o łaskawe zaopiekowanie się tem ważnem przedsięwzięciem, dołączając % odnośne sprawozdanie Sejmowej komisji gospodarstwa krajowego, które uzasadnia żądanie udzielenia zasiłku z państwowego funduszu inwestycyjnego.

Racz przyjąć Ekscelencyo przy tej sposobności zapewnienie naszego wysokiego poważania.

Lwów dnia 21. maja 1898.

Alegat 2. do sprawozdania Wydz. kraj. l. 72.115/98.

Opis

pisma c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych L. 4.709
do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Mit Beziehung auf die Berichte vom 2. Mai 1896 Zl. 2173/pr. vom 9. Februar 1897 Zl. 5989 und vom 3. April 1897 Zl. 1981/pr. betreffend die Erhöhung der ausserordentlichen Dniester Dotation, beziehungsweise die mit 4.600.000 Gulden veranschlagte Regulierung des oberen Dniester von Kornalowice bis Rozwadów, des Strwiąż-Flusses von Biskowice bis zur Mündung und der Mündungsstrecken der Wereszyca und Tyśmienica wird der k. k. Statthalterei im Einvernehmen mit den k. k. Ministerien für Ackerbau und Finanzen Nachstehendes eröffnet:

Da die Nothwendigkeit und besondere Wichtigkeit des gegenständlichen, die Schiff- und bezw. Flossbarmachung der erwähnten Flussstrecken mitbezielenden Regulierungs-unternehmens dargethan erscheint und auch gegen den Inhalt sowie die Textirung des vom galiz. Landtage am 9. Februar 1897 beschlossenen Gesetzentwurfes nichts einzuwenden ist, wären die k. k. Ministerien des Innern und des Ackerbaues bereit, einen 40% igen Beitrag im Maximalbetrage per 1.840.000 fl. in der Voraussetzung der verfassungsmässigen Genehmigung einer entsprechenden Erhöhung der ausserordentlichen Dniester-Dotation der künftigen Jahre und beziehungsweise einen 20% igen Beitrag im Maximalbetrage von 920.000 fl. in der Voraussetzung der verfassungsmässigen

Genehmigung der Erhöhung des Meliorationsfondes auf eine Million Gulden jährlich gegen dem zuzusichern, dass:

1) das Project in der weiter angegebenen Weise abgeändert und demgemäss der Kostenüberschlag unter Festhaltung des Gesamtkostenbetrages per 4,600.000 fl. umgerechnet werde;

2) Die Bauzeit mit Rücksicht sowohl auf die zur völligen Sicherstellung der Vorfluth für die Dniesterstrecke Kornalowice-Rozwadów jedenfalls noch erwünschte weitere Ausbildung der in Regulirung begriffenen Dniester-Strecke Rozwadów-Żurawno als auch mit Rücksicht auf die unbedingt gebotene Beschaffung der Vorfluth für die Strwiąż-Correction durch die vorherige Regulirung der Dniester-Strecke von der Mündung des Strwiąż bis Rozwadów, sowie aus budgetären Gründen von 20. auf 28. Jahre verlängert werde;

3) Die im innigen Zusammenhange mit der Regulirung des oberen Dniester-Laufes stehende Trockenlegung und Colmation der Dniester Sümpfe unterhalb Sambor bald in Angriff genommen werde, da diese Colmation nach erfolgter Regulirung der in Rede stehenden Fluss-Strecken und der hiedurch bedingten Senkung des Grund-Wasserspiegels im Moore wesentlich erschwert, vertheuert und hinsichtlich ihrer Zweckmässigkeit überhaupt in Frage gestellt werden würde, ja selbst eine Deteriorirung der am Dniester-Flusse gelegenen Wiesencomplexe nach sich ziehen könnte;

4) Im Zuge der Stryjer Reichsstrasse an deren Kreuzung mit der abzuändernden Regulirungstrasse des Dniester-Flusses bei Rozwadów eine Brücke auf Kosten des Regulirungsfondes hergestellt werde, zu welchem Zwecke das von der Bauleitung nach den diesfalls bestehenden Normen anzufertigende Project seinerzeit im Wege der k. k. Statthalterei zur h. o. Genehmigung vorzulegen wäre:

5) bei der Herstellung der in die 3. Kategorie einzureihenden Holzbrücken am Dniester und Strwiąż die Tragbalken der Objecte von 10,0 m. Spannweite nicht wie dies im technischen Berichte irrthümlich heisst: aus zwei Hölzern zu 26/23 cm. sondern laut Plan, aus solchen zu 27/22 cm. Stärke zu einem Balken von 47 cm. Höhe bei 7 cm. Zahntiefe verbunden, ferner die Querträger bei den Objecten von 15,0 m. Spannweite als verzahnte Balken bestehend aus zwei Hölzern von 32/24 cm. Stärke mit 7 cm. Zahntiefe ausgeführt (im Plan sind irrthümlich 2 Hölzer zu 24/24 cm. angegeben), weiters die Schrauben in der im Plane mit rother Farbe angedeuteten Weise vermehrt und angebracht und die aus einfachen Bohlenwänden bestehenden Landjoche bei einer 3,5 m. übersteigenden Höhe mittels Zangen und kurzer Piloten bandwärts verankert werden; die Fahrbahnhöhe sämtlicher Brücken wäre derart anzuordnen, dass die Unterkante der Tragekonstruction mindestens 50 cm. über dem Höchstwasserpiegel zu liegen komme.

Mit Rücksicht auf die ad 3. gemachte Bedingung ist der Landesausschuss darüber zu befragen, ob das bezügliche Project sich bereits in Ausarbeitung befindet und in welcher Weise das bezügliche Unternehmen sichergestellt werden soll; über das Ergebniss ist ehestens anher zu berichten.

Da für dieses Unternehmen bereits bei der Zusammenstellung der ausserordentlichen Dniester-Dotation für das Jahr 1898 vorgedacht wurde, wird die Erwirkung der Allerhöchsten Sanction für der in Rede stehenden Gesetzentwurf keinem Anstande begegnen.

Die Präliminirung der ersten Rate des Meliorationsfondsbeitrages kann jedoch frühestens erst pro 1900 erfolgen.

Wie der k. k. Statthalterei aus dem h. o. Erlasse vom 19. October 1896 Zl. 34.016 bekannt ist, wurde über Ansuchen des Landesausschusses die Ueberprüfung des Projectes durch den h. o. Oberingenieur Friedrich Blum mit dem Bemerken angeordnet, dass das Ministerium des Innern seine Schlussfassung hinsichtlich der eventuellen Subventionirung dieses Unternehmens aus dem Staatsschatze, sich bis zur Vorlage des Projectes und des bezüglichen Gutachtens bzw. Reiseberichtes vorbehält. Da nun zwischen dem Inhalte dieses in Abschrift mitfolgenden Reiseberichtes und den Anschauungen des Projectsverfassers in mehrfacher Richtung, namentlich hinsichtlich der Tracenentwicklung der Gefällsausgleichcurve, der Minimaradien der Trace, der Normalbreiten der Mittelhochwasserprofile, der Durchstichsanlagen, der Baumethode und der Bautypen, dann der Anlage der Brücken sammt Zufahrtswegen und der Treppelwege, der Baggerungen und Grunswellen, endlich hinsichtlich des Bauprogrammes wesentliche Differenzen obwal-

ten, und übrigens auch die hydrographischen Grundlagen des Projectes laut der abschriftlich mitfolgenden Aeusserung des h. o. hydrographischen Central-Bureaus einer Richtigstellung bedürfen, die endgiltige Feststellung der gedachten Projectsänderungen, jedoch bei dem grossen Umfange und der Vielseitigkeit des Projectes auf schriftlichem Wege kaum zum Ziele führen würde, werden die bezüglichlichen Anträge in analoger Weise, wie dies hinsichtlich der Regulirung der Flüsse: Soła und Łomnica der Fall war, seitens der technischen Vertreter des Ministeriums des Innern, der k. k. Statthalterei und Landesauschusses protocolarisch festzustellen sein.

Bei dem Umstande, als eine örtliche Besichtigung des Dniester-Flusses zu diesem Zwecke dermalen nicht mehr nothwendig erscheint wird die Berathung im hie-rämtlichen Departament 14'a womöglich im November l. J. zu erfolgen haben.

Die k. k. Statthalterei wird daher beauftragt sich diesbezüglich mit dem Landesauschusse unverzüglich ins Einvernehmen zu setzen und den Tag des Zusammen-trittes der gedachten Conferenz unter Angabe der Namen des d. ä. Deligirten und jenes des Landesauschusses ehestens anher in Vorschlag zu bringen, um die baldige Inan-griffnahme der vorläufig auf Rechnung der Beitragstangenten des h. o. Etats und des Landes zu führenden Regulierung zur ermöglichen.

Die Beilagen der Berichte vom 2. Mai 1896 Zl. 2.173 pr. und vom 9. Februar 1897 Zl. 5989, werden der k. k. Statthalterei mit Ausnahme der deutschen Ueber-setzungen mit dem Beifügen zurückgestellt, dass die den Gesetzentwurf betreffenden Beilagen des Berichtes vom 3. April 1897 Zl. 1981/pr. zurückbehalten werden.

Wien am 8. October 1897. Thun m. p.

Alegat 3. do sprawozd. Wydziału kraj. l. 72.115/98.

O d e z w a.

Przyjmując z wdzięcznością do wiadomości zakomunikowaną nam szacowną odezwą z d. 22. października 1898 L. 93.643 decyzyą Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i rolnictwa w sprawie subwencyonowania regulacyi górnego Dniestru z dopływami 40% zasiłkiem z nadzwyczajnej dotacyi państwowej na budowę wodne i 20% zasiłkiem z państwowego funduszu melioracyjnego, niemniej też zapowiedź, że wyjednanie Najwyższej sankcyi dla uchwalonego przez Wys. Sejm dnia 9. lutego 1897 projektu ustawy mającego za przedmiot tę regulacyę, nie będzie podlegać kwestyi, po-zwalamy sobie co do warunków, pod jakimi powyższe zasiłki państwowe zostały przy-rzeczzone, oznajmić Świątnemu c. k. Namiestnictwu, co następuje:

1. Co się tyczy przerachowania kosztorysu przy zatrzymaniu sumy kosztorysowej 4,600.000 zł. w. a. żądanie to opiera się na odnośnym ustępie sprawozda-nia delegata ministeryalnego c. k. nadiżyniera p. Fryderyka Bluma, wedle którego, jak to już w sprawozdaniu technicznem do projektu podniesiono w rubryce II. kosztorysu (roboty regulacyjne) możliwem jest zaoszczędzenie 25% preliminarza kosztorysowego, jeżeli kierownictwo budowy nie będzie wykonywać budowli regulacyjnych na istnieją-cych obecnie głębokościach, lecz wyczeka spłyenia łóżyska o 0,5 m. materyałem nie-sionym przez wodę, z przekopów samoczynnych.

Takiego spłyenia oczekiwać mianowicie można na przestrzeni Dniestru od Roz-wadowa do ujścia Strwiąża, która okazuje znaczne głębokości (przeciętnie od 2,60 do 2,10 m.), trudno zaś liczyć na spłyenie na Strwiążu i Dniestrze powyżej ujścia Strwiąża, gdzie przeciętna głębokość jest mniejsza i wynosi od 1,5 do 1,0 metra.

Otóż redukcję kosztów budowli regulacyjnych na Dniestrze między Rozwadowem

a ujęciem Strwiąża przeprowadzono już w obliczeniach kosztorysowych (wykaz budowy regulacyjnych, Nr. tabeli 22), co przeoczono w sprawozdaniu delegata ministeryalnego, a mianowicie z obliczonych dla tej przestrzeni

kosztów	2,644.865 zł. 46 ct.
strącono 25%	661.216 „ 36 „
i wstawiono	1,983.649 „ 10 „
z kosztami zaś budowy regula- cyjnych powyżej Strwiąża	134.798 „ 51 „
razem	2,118.447 „ 61 „

jako kosztu budowy regulacyjnych na Dniestrze do Rub. II. poz. 15. sumarycznego wymiaru i kosztorysu.

W obec tego okazuje się niemożliwem wskazane w sprawozdaniu delegata ministeryalnego przerachowywanie kosztorysu i ponowne zmniejszanie o dalszych 25% kosztów kosztów robót regulacyjnych, chyba jedynie powiększenie rubryki kosztów zarządu przy równoczesnem zmniejszeniu rubryki wydatków rozmaitych i nieprzewidzianych, gdyby czas budowy z proponowanych 20 na 28 lat miał być przedłużonym, oraz zamiast trzech, czterech techników miało być przeznaczonych do budowy, w którym to wypadku rubryka wydatków rozmaitych i nieprzewidzianych zredukowałaby się do zera.

Zresztą preliminowany w sprawozdaniu delegata ministeryalnego wydatek na bagrowanie, w kwocie 300.000 zł. w. a. okaże się prawdopodobnie zbyt znaczny, gdyż przestrzenie rzek objęte projektem regulacyjnym przeważnie nie toczą żwiru, z wyjątkiem Dniestru od mostu w Hordyni do Kornalowie na długości 3,5 km. i Strwiąża od młynówki Samborskiej do Biskowic 6,5 km. razem na długości 10 km. (w obec 86,288 km. rzek projektem objętych); co się zaś tyczy zakupu remorkera parowego, dla transportu materiałów, to kosztu te znajdują pokrycie w odnośnych rubrykach kosztorysowych (robót regulacyjnych i budowy obiektów (w skutek zaoszczędzenia w wydatkach na transport.

2) Co się tyczy przedłużenia czasu budowy z 20. na 28. lat pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że ze względów technicznych takie przedłużenie okresu budowy, które spowoduje powiększenie nieproduktywnych kosztów zarządu przynajmniej o 80.000 zł. wa. (w projekcie bowiem przyjęto kosztu zarządu na rok w kwocie okrągłej 10.000 zł. wa.) nie jest koniecznem; zanim bowiem przekopy samoczynne, których wykonanie na całej przestrzeni w celu zamulenia odciętych licznych starych łożysk jest wskazane, zrealizują się, regulacja przylegającej bezpośrednio dolnej przestrzeni między Rozwadomem a Żurawnem będzie już wykonaną (w myśl ustawy z dnia 1. maja 1893 dz. u. kr. Nr. 33. z rokiem 1907).

Proponowana przez Wydział krajowy przy 20 letnim okresie budowy kwota, jaka byłaby corocznie do przebudowania, wynosi 230.000 zł. wa., podczas gdy przy podobnych regulacjach w innych krajach koronnych, których doniosłość dla dobra publicznego z regulacją górnego Dniestru nawet w porównanie iść nie może, kwoty te były znacznie wyższe mianowicie:

a) przy regulacji wód w Tyrolu, których kosztu w sumie 9,323.200 zł. wa. w myśl ustawy z dnia 13. marca 1883 dz. u. kr. Nr. 31. pokryte zostały datkiem państwa w kwocie 6,800.000 zł. i datkiem kraju 2,523.000 zł. wa. przy sześciu letnim okresie budowy 1,553.866 zł. wa.;

b) przy regulacji Drawy w Karyntyi, której kosztu w sumie 2,500.000 zł. w myśl ustawy z d. 27. kwietnia 1834 dz. u. p. Nr. 68 częściowo (60%) pokryte zostały przez skarb państwa, przy dziesięciu letnim okresie budowy 250.000 zł. wa.;

c) przy uzupełnieniu regulacji Adygi w myśl ustawy z dnia 11. września 1886 dz. u. p. Nr. 142 kosztem 10,852.000 zł. wa., z czego skarb państwa pokrywa 6,400.000 zł. przy dziesięciu letnim okresie budowy 1,085.200 zł. wa.

Jezeli więc w latach, kiedy stan finansów państwa był mniej pomyślnym, Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i rolnictwa starały się tego rodzaju roboty publiczne w krajach alpejskich w tak stosunkowo krótkich terminach przeprowadzić, to tem mniej powinna regulacja górnego Dniestru, raz już postanowiona, być rozciągana na tak długi okres czasu, którego końca dzisiejsza generacja już by się nie doczekała.

Gdy zaś od postępu robót przy tej regulacji zależnem jest zrealizowanie całego szeregu przedsięwzięć melioracyjnych (regulacja Zubrzanki, Szerzarka, potoku Kożusznego, Wereszycy i Błóżewki na brzegu lewym, a regulacja Brydnicy, Kłodnicy, Letnianki,

Tyśmienicy i Bystrzycy na brzegu prawym), niemniej też nawodnienie ogromnych obszarów łąk nadbrzeżnych mamy zaszczyt upraszać jak najusilniej Świątne c. k. Namiestnictwo o wyjednanie u Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i rolnictwa zatwierdzenia dwudziestoletniego okresu budowy, którą Wydział krajowy li tylko ze względu na niepomysłny stan finansów kraju na tak długi szereg lat rozkłada, a która w innych częściach państwa bez wątpienia najwyżej na dziesięć lat byłaby rozłożoną.

3. Zapatrywania co do ścisłej łączności kolmatacyi bagien nad Dniestrzańskich z projektem regulacyi górnego Dniestru pod tym mianowicie względem, jakoby kolmatacyja przed regulacją winna być wykonaną, nie podziela Wydział kraj., tak bowiem wedle opinii komisji hydro-technicznej lwowskiego towarzystwa politechnicznego z r. 1879, jak i opinii komisji złożonej z delegatów Administracyi państwa i Wydziału krajowego z r. 1891 obydwie te roboty stanowią dwa odrębne przedsiębiorstwa, z których jedno tj. regulacyja górnego Dniestru ma na celu ochronę od zalewu i odwodnienie 51.525 morgów (w tem około 40.000 morgów już namulonych) gruntów, drugie zaś tj. kolmatacyja, utworzenie gruntów produktywnych z 11.870 morgów torfiastych bagien. Jeżeli zaś obie komisye zalecają jak najrychlejsze podjęcie kolmatacyi bagien, to głównie z tego powodu, że utworzenie warstwy mineralnej ziemi na torfach wymagać będzie długiego czasu. Dla umożliwienia kolmatacyi zaleciła też całkiem słusznie komisya z r. 1891 założenie 2 szluz do piętrzenia wody, jednej poniżej ujścia Strwiąża, drugiej zaś na przekopie Hordyńsko-Dołobowskim, gdyż brzegi Dniestru na tej przestrzeni wznoszą się 7,5 do 3,3 m. nad małą wodę, o naturalnej zatem kolmatacyi bagien rozlewającą się po obu brzegach wielką wodą nie może być mowy, co widocznem jest zresztą z dotychczasowego namulenia bagien sięgającego przeciętnie tylko jeden kilometr po prawym brzegu Dniestru między kanałem Hordyńsko-Dołobowskim a Tyśmienicą.

Natomiast rozpoczęcie kolmatowania bagien o tyle spowoduje przyspieszenie regulacyi Strwiąża, że przekopy samoczynne Strwiąża w cofce szluzy mającej się zbudować na Dniestrze tuż poniżej ujścia Strwiąża muszą być wykonane przed podjęciem kolmatacyi, gdyż do namulenia używaną być może woda tylko przy wyższych stanach wody, przy jakich właśnie samoczynne przekopy się realizują.

Również nie podziela Wydział krajowy zapatrywania, jakoby regulacyja Dniestru a ztąd powstałe obniżenie zwierciadła wody zaskórnej, miały utrudnić, lub w ogóle zakwestyonować kolmatacyę, gdyż jak wiadomo, torfy posiadają wielką siłę retencyjną względem wody, tak iż przy kulturach torfowych okazuje się potrzebnem kopanie rowów równoległych w odległości 25 do 50 metrów, a bagna torfiaste przeznaczone do kolmatacyi znajdują się dopiero w odległości kilometra od prawego brzegu Dniestru.

Co się tyczy wreszcie zrealizowania projektu kolmatacyi rzeczonych 11.870 morgów bagien nadmieniamy, że zdjęcia szczegółowe zostały już przeprowadzone i część rysunkowa projektu wygotowana, pozostają zaś do opracowania szczegółowe kosztorysy i sprawozdanie techniczne, tak iż w ciągu r. 1899 może być przeprowadzoną reambulacyja projektu, a po zatwierdzeniu przez Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa projekt ustawy oparty na postanowieniach ustawy z dnia 30. czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116. przedłożony Wys. Sejmowi na sesyi r. 1899—1900.

4) Kwestya budowy mostu na Dniestrze w trakcie gościńca państwowego prowadzącego ze Lwowa do Stryja poruszoną została widocznie wnioskiem delegata ministeryalnego na wykonanie przekopu Dniestru powyżej mostu kolejowego w Rozwadowie, który to przekop nie był przewidziany w projekcie służącym za podstawę regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, ani też dotychczas nie został przez c. k. kierownictwo regulacyi tej przestrzeni zaprojektowany. Przekop ten powodujący budowę nowego mostu zastąpiłby przy zastosowaniu łuku o promieniu 600 metrów pierwotną trasę

a) projektu Rozwadow-Żurawno na długości	570 m.
b) projektu górnego Dniestru powyżej Rozwadowa	350 „
razem	920 m.

Gdy przekop ten poprawia znacznie trasę Dniestru, zwłaszcza między mostem drogowym i kolejowym na przestrzeni Rozwadow-Żurawno zostającej pod zarządem Świątne c. k. Namiestnictwa, Wydział krajowy w zasadzie zgadza się na jego wykonanie i rozłożenie kosztów na oba fundusze regulacyjne górnego Dniestru i przestrzeni Rozwadow-Żurawno w stosunku wykazanej powyżej długości 35 i 57.

Ponieważ jednak wykonanie tego przekopu, które ze względu na głównie interesowaną przestrzeń Rozwadów-Żurawno należeć będzie do c. k. kierownictwa regulacji tej przestrzeni, nie jest sprawą nagłą, a rozpoczęcie regulacji górnego Dniestru zamiast od km. 0,0 do km. 0,350 nie będzie przedstawiać żadnych trudności, zatem zarządzenie tego przekopu może być łatwo odroczonem do czasu, kiedy Światne c. k. Namiestnictwo przystąpi do budowy nowego mostu na Dniestrze w Rozwadowie w trakcie gościńca państwowego Lwów-Stryj na rachunek dotacji drogowej etatu Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, zwłaszcza że nie byłoby słusznem pociąganie państwowego funduszu melioracyjnego i funduszu krajowego, które do obu funduszy regulacyjnych 60% datkami konkurują do kosztów budowy tego obiektu.

5. Co się tyczy wymiarów belek i podciągów przy mostach, które odpowiednio zostały obliczone, lecz mylnie wpisane. rozumie się samo przez się, że obiekty te zgodnie z obliczeniem statystycznym zostaną wykonane. Również zastosuje się Wydział krajowy przy budowie mostów do wymagań ministeryalnego departamentu drogowego.

6) Jakkolwiek projekt regulacji górnego Dniestru opracowany został przez kraj. biuro melioracyjne na tych samych zasadach co projekt regulacji Biały, który przez ministeryalny departament wodny w opinii z dnia 1-go grudnia 1890 l. 22.866 uznany został za zupełnie odpowiedni, to jednak spotkał on się tak ze strony c. k. centralnego biura hydrograficznego, jak i delegata ministeryalnego z licznymi zarzutami i propozycjami zmian, które choć ostateczne wyniki obliczeń projektu u tych organów państwowych nieznaczne okazują różnice, w interesie przedsiębiorstwa dadzą się rychło usunąć względnie załatwić tylko na konferencji ustnej, jaką Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 8-go października r. b. l. 4.709 zarządziło.

Składając za to zarządzenie temu Wys. c. k. Ministerstwu nasze żywe podziękowanie, mamy zaszczyt oznajmić Świątnemu c. k. Namiestnictwu, że na tę konferencję deleguje Wydział krajowy dyrektora kraj. biura melioracyjnego p. Andrzeja Kędziora.

Pozostawiając wymienionemu delegatowi wyjaśnienie szczegółów technicznych, pozwalamy sobie tu przedłożyć co do kwestyj podniesionych w opinii centralnego biura hydrograficznego i w sprawozdaniu delegata ministeryalnego następujące ogólnej natury uwagi:

a) Obserwacje o brometryczne i wodoskazowe zużytkowano do projektu z całego szeregu lat, jaki był do dyspozycji; wedle prawideł bowiem nauki meteorologii i klimatologii tem pewniejszą jest podstawa do wnioskowania o przeciętnych opadach atmosferycznych, a tem samem o stanach wód, które caeteris paribus przedstawiają funkcję opadów atmosferycznych, im dłuższy szereg obserwacji (kilkanaście lat) wzięto w rachubę. Dlatego nie jest właściwą propozycja c. k. centralnego biura hydrograficznego brania w rachubę obserwacji wodoskazowych z okresu lat pięciu, lub siedmiu, chyba z konieczności a z uszczerbkiem dokładności w tych wypadkach, gdzie rzeka znajduje się w stadyum regulacji a profil podłużny skutkiem tego podlega ciągłym zmianom) gdyż okres taki przypaść może albo na lata posuszne, albo na lata mokre, skutkiem czego podstawa hydratechniczna projektu może być całkiem mylną. Ztąd też obliczona przez biuro hydrograficzne średnia woda normalna z pięcioletnich obserwacji nie zgadza się z obliczeniami projektu, a wyśrodkowana z siedmioletnich obserwacji (1889—1895) ta sama charakterystyczna woda tylko dlatego okazuje przybliżoną zgodność z projektem, ponieważ w tym okresie suche lata z mokreymi się mieniały.

Zarzut biura hydrograficznego, jakoby pomiary ilości wody z r. 1880 i 1881 przy wyższych stanach nie mogły być zużytkowane dla celów projektu (paraboli przepływu) łącznie z pomiarami z r. 1895, byłby tylko wówczas uzasadnionym, gdyby od r. 1881 do r. 1895 zaszły znaczniejsze zmiany w profilach podłużnym i poprzecznych rzeki, gdzie są umieszczone wodoskazy.

Tymczasem tak z niwelacji zwierciadła wody przeprowadzonej w latach 1881 i 1895, zarówno jak i z trwałych stanów wód okazuje się, że Dniestr objęty projektem, na którym od r. 1819 żadnych robót regulacyjnych nie przedsiębrano, między r. 1880—1 a 1895 prawie wcale nie zmienił profilu podłużnego zwierciadła wody, z czego wnosić należy, że i profile poprzeczne, gdzie są obserwowane stany wody pod mostami w Kornalowicach, Kołodrubach i Rozwadowie nie mogły uleść znaczniejszej zmianie. Stany te na wodoskazach w Kornalowicach, Kołodrubach i Rozwadowie przedstawiały się we wrześniu 1882 i w kwietniu 1894 następująco

R o k	Kornalowice	Kołodruby	Rozwadów
1882	— 0,28	+ 0,10	+ 0,00
1894	— 0,30	+ 0,11	+ 0,30

Na wodoskazach więc krajowych w Kornalowicach i Kołodrubach wynosi różnica między r. 1882 a 1894 zaledwie 1—2 centymetrów, na wodoskazie zaś rządowym w Rozwadowie różnica 0,3 m. tem się tłómaczy, iż w r. 1885 na 1886 podniesiono wodoskaz o 0,387 m. (jak to niwelacją skonstatowano) w skutek czego od r. 1886 wszystkie odczyty na wołoskazie Rozwadowskim pokazują stan o 0,387 m. niższy, aniżeli przed r. 1886.

Wprowadziwszy tę korekturę, otrzyma się trwały stan wody na starym wodoskazie Rozwadowskim w r.

1882 + 0.00

1894 + 0,087

z czego okazuje się, że od r. 1882 do 1894 trwały stan wody w porównaniu z takimże stanem w Kołodrubach i Kornalowicach podniósł się tylko o 0.087 m.

Gdyby jednak nawet w profilach Dniestru między r. 1881 a 1895 zaszła była zmiana większa od powyżej wykazanej, dopuszczalnym byłoby użytkowanie pomiaru ilości wody przy wyższych stanach wód z r. 1880 i 1881 do parabol przepływu, gdyż nieznaczna zmiana dna w profilu wodoskazowym mało wpływa na obliczenie ilości wielkiej wody, którą się zazwyczaj nawet przy pomiarach w przybliżeniu otrzymuje, a powtórne ordynaty najważniejszych dla projektu ilości średniej wody normalnej leżą tak blisko ordynat pomiarów z r. 1895 w paraboli przepływu, że pewien błąd w ilości wielkiej wody nie alteruje obliczenia wód niskich i średnich zbliżonych do wody mierzonej.

Z tego powodu konkluzye zawarte w sprawozdaniu delegata ministeryalnego a oparte na opinii biura hydrograficznego, jakoby pomiary hydrometryczne biura melioracyjnego i przeprowadzone na ich podstawie obliczenia ilości wody nie mogły być użytkowane do ustanowienia normalnych przekrojów poprzecznych, muszą być uważane za daleko idące, tem bardziej, że studia i daty, na jakich oparto takie same obliczenia dla regulującej się obecnie od r. 1894 pod zarządem Świetnego c. k. Namiestnictwa przestrzeni Rozwadów-Żurawno, nie są więcej dokładne, ani wyczerpujące.

b) Dla obliczenia normalnych przekrojów poprzecznych przyjęto w projekcie wyrównanie spadów według linii parabolicznych, których stopień odpowiada istniejącym, a znajdującym się w stanie równowagi profilom podłużnym, nie reflektowano zaś na obliczenie pogłębienia według wzorów Hochenburgera, gdyż wzory te nie są jeszcze doświadczeniem, a mianowicie profilami podłużnymi całych rzek lub ich dłuższych przestrzeni stwierdzone i opierają się na krótkich stosunkowo obserwacjach (od r. 1876 do r. 1882) i to nieznacznych przestrzeni rzeki Mury i Anizy, których charakter podobnym jest wprawdzie do krótkiej stosunkowo przestrzeni Dniestru objętej projektem powyżej mostu w Hordyni i Strwiąża powyżej młynówki Samborskiej, zupełnie jednak odmienny od obu tych rzek poniżej wskazanych punktów.

Oprócz tego niema jeszcze dostatecznych doświadczeń, przy jakim powiększeniu spadów, jakim materyale stanowiącym łożysko i jakiej chyżości wody następuje w ogóle pogłębienie, zależne jak wiadomo, nie tylko od skrócenia biegu rzek, lecz także od skoncentrowanej wody budowlami regulacyjnymi i grubości warstwy wielkiej wody.

W sprawozdaniu delegata ministeryalnego zaakceptowano wprawdzie dla wyrównania spadów parabole projektu (3° stopnia dla Dniestru powyżej ujścia Strwiąża, a 2° stopnia dla Strwiąża i Dniestru dolnego), obliczono jednak zarazem na podstawie podanego w projekcie obniżenia dna tej rzeki wskutek przekopu Hordyńsko-Dołobowskiego pogłębienie Dniestru i Strwiąża na całej przestrzeni, jakie ma być wywołane projektowaniem skróceniem obu tych rzek, tudzież proponowaniem usunięciem progu skalistego w Brzezynie (na przestrzeni Rozwadów-Żurawno).

Pogłębienie to wynosić ma: w Brzezynie 1,850 m., w Rozwadowie 1,960 m., przy

ujściu Tyśmienicy 1,198 m, przy ujściu Strwiąża 2,347 m., pod mostem w Kornalowicach 1,483 m.

Otóż co do tego przypuszczalnego pogłębienia, zarówno jak i wypośrodkowania spólczynnika pogłębienia nasuwają się następujące poważne wątpliwości:

1) przy obliczeniu spólczynnika pogłębienia uwzględniono tylko przekop Hordyńsko-Dołobowski, a przeoczono zniesienie młyna w Podolcach (w km. 70 planu krzywej wyrównania istniejącego brzegu), które zwiększyło spad Dniestru o 2,871 m. i przyczyniło się również do obniżenia dna w Kornalowicach;

2) rozsądzenie dna skalistego Dniestru w Brzezinie na głębokość 1,850 m. nieprzewidziane w projekcie i kosztorysie regulacji Dniestru od Rozwadowa do Żurawna niezadecydowane dotychczas przez władze interesowane a zależne od wysokości kosztów, nie jest pożądane w interesie kultury krajowej, gdyż mała woda Dniestru od Rozwadowa do Brzeziny znajduje się już dziś od 3,37 m. w Nadiatyczach a 3,70 m. w Krupsku i Kijowcu do 4,50 względnie 6,25 m. w Brzezinie pod sąsiednim terenem, dalsze zaś obniżenie wody spowodowałoby deteryorację gospodarstw, bo zamianę rentownych łąk i pastwisk na grunta orne, które nad Dniestrem dają o połowę mniejszy dochód;

3) przewidziane przez delegata ministeryalnego pogłębienie przy ujściu Strwiąża o 2,347 metrów wcale nie nastąpi, gdyż dla kolmatacyi bagien naddniestrzańskich ma być w tym punkcie zbudowaną szluzą kamienna uwidocznioma w km. 43,885 profilu podłużnego Dniestru;

4) z powodu pod 3) podanego nie nastąpi też pogłębienie Dniestru w Kornalowicach i Strwiąża w Biskowicach w rozmiarach spodziewanych przez delegata ministeryalnego, zwłaszcza że projektowany spad na obu tych rzekach jest mniejszy od spadu dzisiejszego na przestrzeniach położonych bezpośrednio powyżej Kornalowic i Biskowic (Spad istniejący Dniestru między Kornalowicami a Radłowicami wynosi mianowicie $1,048\frac{0}{00}$ na długości 17,8 kilom., spad zaś Strwiąża między Biskowicami a Chyrowem $1,414\frac{0}{00}$).

W każdym zaś wypadku, czy spodziewane pogłębienie nastąpi lub nie, może być wziętą za podstawę do obliczenia przekrojów normalnych tylko krzywa wyrównania spadu przewidziana w projekcie, wedle której po zrealizowaniu przekopów profil podłużny się ułoży a pod wpływem której normalne przekroje rzek będą się wykształcać.

c) Trasa Dniestru uznaną została przez delegata ministeryalnego za odpowiednią, mimo to jednak zalecono zmniejszenie projektowanych minimalnych promieni z 500. metrów na 450 do 350. m. (między Rozwadowem a Strwiążem); trasa natomiast Strwiąża winna być wedle opinii tego delegata przedłużoną, a obok tego minimalne promienie między ujściem a Błóżewką z projektowanych 300. m na 350. m. powiększone.

Otóż pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że jeżeli Dniestr poniżej ujścia Strwiąża ma stanowić część drogi wodnej, łączącej morze Czarne z Wisłą, na co delegat ministeryalny przy ustanawianiu szerokości przekrojów dla średnicy wody normalnej kładzie nacisk, w takim razie minimalny promień winien być nie zmniejszony na 450 do 350 m., lecz powiększonym do 600. m.

Co się tyczy zaś żadanego przedłużenia trasy Strwiąża, to żądanie to stoi w sprzeczności z równoczesną propozycją na powiększenie promienia krzywizn, im większy bowiem w trasie promień łuku, tem bardziej się trasa skraca, a nie przedłuża.

d) Szerokość przekrojów poprzecznych dla średniej wody normalnej uznał delegat ministeryalny za wąską, a przyjęty w projekcie stosunek głębokości do szerokości 1 : 10 lub 1 : 12 na Dniestrze powyżej Wereszycy i dopływach za daleko idący, zalecając rozszerzenie tych przekrojów w stosunku 1 : 20, a podając za powód przy Dniestrze poniżej Strwiąża konieczność rozszerzenia dna dla przyszłej drogi wodnej (na 18 m.), przy innych zaś rzekach. że stosunek głębokości do szerokości 1 : 10 jest niedopuszczalny.

Zarazem nadmieniał w sprawozdaniu delegat ministeryalny, że w razie potrzeby powiększenia głębokości dla spławu zwięzienia normalnej szerokości może później nastąpić.

Co się tyczy tej najważniejszej kwestyi technicznej pozwalamy sobie nadmienić, że już dzisiaj w regularnych profilach poprzecznych powyższy stosunek jest korzystniejszy od proponowanego przez delegata ministeryalnego, bo wynosi na Dniestrze od Strwiąża do Tyśmienicy 1 : 12, a od Tyśmienicy do Szerzka 1 : 15, na Strwiążu zaś od młynówki Samborskiej do Błóżewki 1 : 15, a od Błóżewki do ujścia 1 : 12. Gdy zaś stosunek ten po regulacji okazuje się na wszystkich rzekach korzystniejszym (t. j. że głą-

bokość powiększa się przy równoczesnem zmniejszeniu szerokości) przyjmuje się w projektach regulacyjnych większą głębokość względną dla rzeki zregulowanej, niż ta głębokość wynosiła na rzece w stanie dzikim, jak to też Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa na wniosek krajowego biura melioracyjnego zaaprobowany przez ministeryalny departament wodny w reskrypcie z dnia 10. marca 1896 l. 22.745 zadecydowało co do regulacji Białej, gdzie szerokość normalną zwężono w stosunku głębokości 1 : 15, podczas gdy ten stosunek przed regulacją wynosił 1 : 25.

Dlatego też stosunek głębokości do szerokości, jaki przyjęto w projekcie, jest uzasadniony, a stosunek 1 : 10 uznany przez delegata ministeryalnego za niedopuszczalny, zastosowany został przy regulacji środkowej i dolnej Izary, gdzie wedle sprawozdania bawarskiego urzędu technicznego osiągnięto najlepsze rezultaty.

W każdym razie Wydział krajowy ze względów finansowych oświadczyć się musi przeciw takiej regulacji, przy którejby ustanowiono trasę za szeroką a później dopiero w miarę potrzeby nowym nakładem ją zwężano, oraz uprasza, ażeby przy oznaczeniu normalnych przekrojów poprzecznych Dniestru poniżej Strwiąża uwzględniono spław dla transportu siana, jakie we wielkich ilościach produkowane nad Dniestrem po przeprowadzeniu kolmatacy i nawodnienia, a jakie transportowane będzie przeważnie z wodą w dół na Podole i Pokucie dla wypasu wołów przy istniejących tam licznych gorzelniach. Tej potrzebie uczyni zadość profil normalny, który dozwoli holować pod górę galary remorkerowi zanurzającemu się na 0,5 m. przy najniższej wodzie normalnej. Ponieważ zaś głębokość wody dla ruchu statku musi być 0,2 m. większa od głębokości zanurzenia, zatem głębokość najniższej wody normalnej pożądaną jest na 0,7 m., a gdy wedle wodoskazu w Kołodrubach średnia woda normalna wyższą jest od najniższej normalnej o 0,32 m., zatem pożądaną jest głębokość dla potrzeb ekonomicznych kraju 1,02 m. (czyli 1,5 m. maksymalnej głębokości w przekroju parabolicznym) przy średniej wodzie normalnej, jak to właśnie przyjęto w projekcie.

Nadmieniamy przytem, że w generalnym projekcie kanałów spławnych na wschód od Krakowa, który się obecnie znajduje w rękach Wydziału krajowego, biuro hydrotechniczne Wys. c. k. Ministerstwa handlu reflektuje na zużytkowanie Dniestru jako drogi wodnej dopiero od Petryłowa, względnie od Halicza w dół, gdyż Dniestr powyżej jako nieuregulowany nie może być kanalizowany, a przytem biuro to chce mieć drogę wodną niezależną od wpływu wysokich stanów wody. Wymiary kanałów spławnych galicyjskich zastosowano do kanalizacji Odry między Kosel a Wrocławiem tudzież do kanału łączącego Odrę ze Sprewą, którego dno rozszerza się z 14 na 17 m. Szerokość więc dna kanałów galicyjskich wynosić ma 17 m. przy skarpach w ziemi 1 : 1½, głębokość wody 2 m., szerokość szluz komorowych 8,6 m. ich długość użytkowa 58 m., tak ażeby łodzie 8 m. szerokie o pojemności 600 do 700 ton, zanurzające się na 1,8 m. mogły kursować, minimalny zaś promień w łukach wynosi 600 metrów.

Wysokość koron budowli regulacyjnych unormowano w projekcie, podobnie jak przy wszystkich dotychczasowych robotach regulacyjnych, według stanu średniej wody normalnej, która wedle znanej rozprawy c. k. radcy ministeryalnego p. Romualda Iszkowskiego w dłuższym okresie czasu najdłużej w roku się powtarzała.

Delegat natomiast ministeryalny zaleca przyjąć za podstawę do unormowania wysokości tych budowli najczęściej powtarzający się stan w tak zwanym okresie spławu (od 1. marca do końca listopada) z lat trzech dla wodoskazu w Rozwadowie i Kornalowicach, a lat pięciu dla wodoskazu w Kołodrubach, który to stan wynosi dla wszystkich 3 wodoskazów 0,35 m. pod zerem.

Otóż pominąwszy niepewność ustanawiania norm z tak krótkiego okresu czasu dla całej na długi szereg lat rozłożonej regulacji, okazuje się niemożliwem przyjęcie tej podstawy, ze samych względów praktycznych. Jak bowiem z rocznika hydrograficznego 1895 wynika, w ciągu lat pięciu 1891—1895 trwał ten stan — 0,35 m. lub niższy na wodoskazie w Kołodrubach, przy którym budowle regulacyjne miałyby być wykonywane (zestawienia 5-letniego dla 2 innych wodoskazów tam nie zamieszczono) ogółem 293,4 dni, czyli przeciętnie 58,7 do roku, a z potrąceniem ⅓ na święta i przeszkody z powodu deszczu zaledwie 39 dni do roku. Jeszcze gorzej przedstawia się ta norma w latach mokrych, jak w r. 1897, w którym stan — 0,35 na wodoskazie w Kołodrubach trwał tylko jeden dzień we wrześniu, a niższego stanu wcale w tym roku nie było, z czego jest widocznem, że w latach mokrych prowadzenie robót regulacyjnych musiałoby być całkiem zastanowione, a w ogóle do jednego lub dwóch miesięcy w roku ograniczone.

Załączniki powołanej na wstępie szacownej odezwy zwracamy z tem nadmienieniem, że tak dla tamtejszego departamentu wodnego, który nie skończył jeszcze tego-rocznych kolaudacyj jak i dla biura melioracyjnego, które jest obecnie zajęte przygotowaniem sprawozdań dla Wysokiego Sejmu, najodpowiedniejszy byłby termin konferencji po 15-ym grudnia r. b.

Lwów dnia 18. listopada 1898.

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 72.115/98

Abschrift.

Ackerbauministerium Zl. 20.588/3615. An die k. k.
Statthaltereı in Lemberg.

Mit Beziehung auf den Bericht vom 28. April d. J. Zl. 2.900/Präs., womit der vom galizischen Landtage beschlossene Gesetzentwurf, betreffend die Regulirung des Peltewflusses vorgelegt wurde, wird behufs Verständigung des Landesausschusses Nachstehendes bemerkt. Die Betheiligung des staatlichen Miliorationsfondes an diesem Unternehmen wird — abgesehen von der Verfügbarkeit der zur Bestreitung des sehr beträchtlichen Beitrages (865.500 fl.) erforderlichen Mittel — von der Prüfung des bisher nicht zur Kenntnis des Ackerbau-Ministeriums gelangten Projectes abhängen. Hinsichtlich des neben dem Meliorationsfondsbeitrage in Aussicht genommenen Beitrages, „des staatlichen Investitionsfondes“ wurde das Einvernehmen mit dem k. k. Finanzministerium gepflogen, welches hierüber Nachstehendes bemerkt hat. Vor allem müsse die Textirung des Gesetzentwurfes insoferne als eine ungenaue bezeichnet werden, als es einen staatlichen „Investitionsfond“ im technischen Sinne des Wortes nicht gebe, da die Emmission der auf Grund des Gesetzes vom 26. Jänner 1897 R.-G.-Bl. Nr. 33 eruirten Investitionsrente nur den budgetären Bedeckungsmodus für bestimmte Kategorien von Staatsausgaben bilde. Die betreffende Bestimmung des Gesetzentwurfes, deren Formulirung demnach offenbar auf einer missverständlichen Auffassung zu beruhen scheine, könne daher wohl nur so verstanden werden, dass für das Unternehmen eine specielle, über die durch das Gesetz vom 30. Juni 1884 R.-G.-Bl. Nr. 116 festgesetzten Grenzen hinausgehende Betheiligung des Staatsschatzes angestrebt wurde. Demgegenüber müsse das Finanzministerium seinen Standpunkt dahin präcisiren, dass von dem bereits wiederholt betonten Principe, wonach die Durchführung von Regulirungsprojecten nur in der im Gesetze vom 30. Juni 1884 R.-G.-Bl. Nr. 116 vorgesehenen Weise, ohne Inanspruchnahme specieller staatlicher Kredite erfolgen soll, keinesfalls abgegangen werden könne. Es könnte daher, ausser dem eventuellen Beitrage des Meliorationsfondes eine staatliche Beitragsleistung zu den Kosten der Peltew-Regulirung nur dann und nur insoweit in Erwägung gezogen werden, als etwa einzelne Zweige der Staatsverwaltung an der Ausführung der betreffenden Arbeiten materiell interessirt sein sollten und demnach zur Leistung von Interessentenbeiträgen, unter Theilnahme an der zu bildenden Wassergenossenschaft heranzuziehen wären. Die in den Vorlagen als angebliche Präcedenzfälle für eine über die Rahmen des Meliorationsfondsgesetzes hinausgehende Unterstützung dieser Regulirung angeführten Unternehmungen könnten mit dem vorliegenden Projekte schon deshalb nicht in Analogie gebracht werden, weil es sich bei ersteren nicht um eine einfache Flussregulirung handelte, welche vollständig in den durch

das Meliorationsgesetz vom 30. Juni 1884 Nr. 116 R.-G.-Bl. geschaffenen Rahmen fällt, sondern um einen Complex von hievon wesentlich verschiedenen Anlagen, denen mit Rücksicht auf ihren ganz speciellen Charakter eine ausnahmsweise Behandlung zu Theil wurde, wobei der Umstand, dass sich in diesem Komplexe von miteinander im engen Nexus stehenden Anlagen auch die Regulirung eines oder des anderen Wasserlaufes vorfand, nicht Anlass geben könne, und dürfe, nunmehr allgemein für jede derartige Unternehmung eine besondere Behandlung zu beanspruchen. Die Beilagen des d. ä. Berichtes folgen mit dem Beifügen zurück, dass nachdem das dem Unternehmen zu Grunde zu liegende Projekt dem Acherbau-Ministerium noch nicht bekannt und daher auch die endgiltige Schlussfassung bezüglich einer Unterstützung des Unternehmens aus dem Meliorationsfonde noch nicht möglich ist, von der Erstattung eines allerunterthänigsten Vortrages über den Gesetzentwurf einstweilen Abstand genommen und den weiteren Mittheilungen des Landesausschusses entgegengesehen wird.

Wien, am 28. October 1898.

Alegat 5. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 72.115/98.

Odpis

odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 2. lipca 1898 L. 55.632
w sprawie odsypisk na rzekach.

Na szanowną odezwę z 24. lutego 1898 l. 4929 w sprawie uchwały sejmowej z 21. stycznia 1898 co do odsprzedaży odsypisk powstałych wskutek budowli wodnych regulacyjnych po myśli §. 47. ustawy wodnej właścicielom sąsiednich gruntów, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt oznajmić na podstawie opinii swego departamentu budownictwa wodnego, co następuje:

Odsypiska powstałe w obrębie regulacyjnym wskutek budowli wodnych przeprowadzonych funduszem państwowym bywają na mocy §. 47 ustawy wodnej zajmowane na rzecz tego funduszu, zaś powstałe wskutek budowli wodnych wykonywanych przy udziale funduszu krajowego i konkurencji prywatnej lub tylko jednego z nich zostają w miarę udziału w kosztach budowy między kontrybuentów rozdzielone.

Na poszczególne żądanie stron, jeżeli można się spodziewać takiego użytkowania, któreby przyczyniło się do lepszego zabezpieczenia i umocnienia brzegów, bywają często odstępowane odsypiska za zapłatę wartości ich, jeżeli jednak takiego użytkowania nie można się spodziewać lub też jeżeli się przypuszcza, że po odstąpieniu odsypisk użytkowanie takie dałoby się osiągnąć tylko z wielkimi zachodami i trudami, natenczas fundusz budowli wodnych zatrzymuje odsypiska we własnym zarządzie, starając się rozmaitymi sposobami, jak sadzeniem wikla, namulnikami i innemi pomniejszych pomocniczymi budowlami o jak najszybsze załadowanie.

Początkowo konieczne potrzebne zawiklenie odsypisk, szczególnie na górskich rzekach, prowadzących grube szutry, jest kosztowne i musi być często kilkakrotnie powtarzane, zanim się da osiągnąć porost.

Nie ulega wątpliwości, że w licznych wypadkach nie możnaby stron spowodować do takiego kosztownego zawiklania, szczególnie włościan, wskutek braku u nich odpowiednich funduszy, zwłaszcza jeśli odcięte budowlami regulacyjnymi przestrzenie byłego

koryta rzeki obejmują znaczniejsze obszary, podówczas bowiem rozchodzi się nietylko o zabezpieczenie brzegów, lecz przede wszystkim o niedopuszczanie w przyszłości tworzenia się poza tamami nowego koryta, a który to cel może być osiągniętym dopiero po zupełnem uzyskaniu zamulania i obsadzania odciętych części dawniejszego koryta rzecznej.

Temi zasadami kieruje się c. k. Namiestnictwo przy odsprzedawaniu odsypisk powstałych wskutek budowli wodnych regulacyjnych.

Gdyby jednak od zasad tych w niektórych wypadkach chciano odstąpić, to można by odsypiska stronom odsprzedawać jedynie z warunkiem, że musiałyby starać się i zaprowadzić na nich zawiklenia i takowe do pewnego czasu na nich utrzymywać pod rygorem §. 34 regulaminu policyi rzecznej z r. 1842 Zb. u. prow. Nr. 35 zaś w razie okazania się terenu (odmulisk) ze względu na koryto dla przepływu wyższych wód, że musiałyby bez pretensyi zawiklenia wykarczować na wezwanie właściwej władzy administracyjnej.

Wymagałoby to jednak znacznego nadzoru, której to czynności państwowe organa techniczne nie mogłyby podołać bez dotkiliwego uszczerbku w swych dotychczasowych zajęciach.

Alegat 6. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 72.115/98.

Odpis

sprawozdania c. k. krajowego Oddziału hydrograficznego z czynności uskutecznianych w latach 1896 i 1897 wykazujące zarazem funkcyonujące w r. 1897 stacye ombrometryczne i wodoskazowe, tudzież wydatki poniesione na służbę hydrograficzną w latach 1896 i 1897 odnośnie do rozp. Wys. c. k. Namiestnictwa z 28. lutego 1898 l. 107.539.

A) Czynność w roku 1896.

C. k. krajowy oddział hydrograficzny ograniczył swą czynność w roku sprawozdawczym do założenia nowych stacyi ombrometrycznych, śniegowskazowych i wodoskazowych w kraju, prowadzenia zarządu nad stacyami, pouczenia obserwatorów względem należytego pełnienia poruczonych im funkcyj, wydawania tygodniowych map wysokości warstwy śniegowej w zimie 1896/97, sprawdzania raportów ze stacyi hydrograficznych dorzeczna Wisły, Styru i Dniestru w Galicyi i na Szlązku, przedkładania odpisów owych c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu, w końcu przygotowania materiału do rocznika hydrograficznego 1895.

1. Wykonywanie obserwacji ombrometrycznych.

Spostrzeżenia te wykonywało w Galicyi z końcem roku 1895 stacyi	.	.	.	143
W roku sprawozdawczym założono nowych stacyi ombr.	.	.	.	266
Razem	.	.	.	409

Na odnośne dorzecza przypada:

1. Wisła	.	.	.	.	237 stacyi
2. Styr	.	.	.	.	5 "
3. Dniestr	.	.	.	.	143 "
4. Prut	.	.	.	.	24 "
					<hr/>
					409 stacyi
z tych były czynne	.	.	.	.	363 "
zatem nie funkcjonowało	.	.	.	.	46 "

Powód niefunkcjonowania 46 stacyi należy przypisać tej okoliczności, iż wielu obserwatorów po założeniu stacyi zmieniło swoją siedzibę a na ich miejsce pomimo usilnych starań nie można było posyskać innych obserwatorów; następnie w licznych wypadkach obserwatorowie zaprzestali nadal wykonywać obserwacje, żądając zbyt wygórowanego wynagrodzenia za swe czynności.

Raporta nadsyłane ze stacyi dorzecza Wisły (także 9 położone na Szląsku) następnie Dniestru i Styru zostały c. k. krajowym Oddziale hydrograficznym badane i uzupełnione przez obliczenie miesięcznych sum średniej temperatury dziennej jakoteż ilości dni opadu a odpisy ich przedkładane co miesiąc c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu.

Dla wszystkich stacyi ombrometrycznych założono księgę przeglądową, która obejmuje geograficzną długość i szerokość, jakoteż wysokość nad poziomem morza każdej stacyi i nazwisko obserwatora. Do tej księgi założono alfabetyczny spis stacyi, w której prowadzi się ewidencję nadesłanych raportów.

Następnie sporządzono osobną księgę obserwatorów, zawierającą nazwiska i stanowiska obserwatorów wedle stacyi, w której uwidoczniono zmiany obserwatorów i przyznane im remuneratione i założono dziennik wydatków funduszu hydrograficznego.

2. Wykonywanie obserwacji wodoskazowych.

Spostrzeżenia wodoskazowe wykonywało z końcem roku 1895	.	.	.	102 stacyi
W roku sprawozdawczym utworzono nowych	.	.	.	6 "
a mają się jeszcze utworzyć	.	.	.	92 "

Utworzenie tych stacyi poruczyło c. k. Namiestnictwo organom technicznym okręgów budowniczych.

Dla tych stacyi sprawiono nowe łąty i odesłano je na miejsce ich przeznaczenia. Gdy jednak organa techniczne odnośnych okręgów były innemi pilnemi czynnościami nader przeciążone i nie mogły się zająć ustawieniem łąt wodoskazowych, z tego powodu urządzenie ich odłożono na następne lata.

Raporta nadsyłane ze stacyi wodoskazowych dorzecza Wisły i Dniestru zostały zbadane, porównane i uzupełnione przez obliczenie miesięcznych sum i średnich stanów a odpisy ich przedkładane c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu.

Założono także księgę przeglądową dla tych stacyi, następnie alfabetyczny ich spis, w którym notowano nadeszłe miesięczne raporta; prócz tego założono księgę obserwatorów, w której wykazano nazwiska obserwatorów, przyznane im remuneratione, wreszcie prowadzono także dziennik wydatków uskuteczniionych na rachunek funduszu wodnego.

3. Wykonywanie obserwacji śniegoskazowych.

C. k. krajowy Oddział hydrograficzny urządził w dorzeczu Wisły, Styru, Dniestru i Prutu w Galicyi 164 stacyi, z których 138 funkcjonowały w zimie 1896/97.

Oprócz tego otrzymywał raporta tygodniowe z 3 stacyi, położonych z dorzeczu Wisły na Szląsku i 26 stacyi dorzecza Prutu i Seretu na Bukowinie, funkcjonowało zatem razem 167 stacyi. Obserwacje powyższe zestawiano i wydawano począwszy od 21. listopada 1896 co tydzień w zimie 1896/97 raporta o obserwacji warstwy śniegowej w wspomnianych dorzeczach rozsełając je w 350 egzemplarach.

4. Załatwienie urzędowych pism i korespondencji.

Zaprotokołowano 1490 pism, sprawozdań etc., które wraz z 386 ekshibitami przydzielonymi przez c. k. Namiestnictwo zostały w Oddziale załatwione.

Nadmienia się przytem, że raporta miesięczne przesyłane ze stacyi ombrometrycznych i wodoskazowych dorzecza Wisły, Dniestru i Styru w ilości 4.000 sztuk, tudzież raporta tygodniowe nadeszły w zimie 1896/97, ze stacyi śniegoskazowych w powyższych dorzeczach i dorzeczech Prutu i Seretu na Bukowinie w ilości 2.000 sztuk nie protokołowano.

W razie spostrzeżonych usterek przy sposobności sprawozdania raportów udzielano obserwatorom stosownych pouczeń i wskazówek na urzędowych kartkach korespondencyjnych.

Takich nieprotokołowanych załatwień było kilka set.

5. Przygotowanie materiału do publikacji rocznika hydrograficznego 1895.

W powyższym celu sporządzono dla dorzecza Wisły, Dniestru i Styru wykaz stacyi ombrometrycznych, tabelaryczne zestawienia codziennych spostrzeżeń, zestawienie sum miesięcznych i rocznych opadu, zestawienie liczb dni z opadem, tudzież wykaz stacyi wodoskazowych, zestawienie codziennych spostrzeżeń wodoskazowych, ilość dni trwania stanów wód itp.

6. Personal techniczny i kancelaryjny.

Personal składał się z 2 inżynierów i 1 praktykanta budownictwa.

Z tych jeden inżynier był zajęty w Oddziale przez cały rok 1896, drugi zaś inżynier i praktykant bud. przez 3 miesiące.

Czynności manipulacyjne i rysunkowe wykonywało 2 pomocników.

7. Koszta służby hydrograficznej w roku 1896.

A) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo względnie c. k. centralne biuro hydrograficzne na rachunek dotacyi funduszu hydrograficznego:

1. urządzenie stacyi ombrometrycznych:

a) zakupno ombrom. śniegosk. termometrów	622'95}	
b) " 6 ombrografów	1.560'00}	2.182'95
2. Utrzymanie stacyi obrometrycznych		248'78
3. Zakupno 7 limnigrafów		1.658'24
4. Remuneracye obserwatorów stacyi ombrometrycznych		2.317'02
5. " " " wodoskazowych		365'00
6. Pauszale przyznane obserwatorom na pokrycie kosztów posłańca poczt.		71'88
7. Koszta komisyjne z powodu utworzenia 266 nowych stacyi ombrom.		2.905'65
8. Dyurna pomocników		1.570'86
9. Wydawnictwo tygodniowych raportów o obserwacyach warstwy śniegowej		198'00
10. Druki dla obserwatorów i c. k. kraj. Oddziału hydrograf.		47'09
11. Czyszczenie za lokal na kancelaryę, urządzenie, utrzymanie		858'05
12. Płaca woźnego		72'00
13. Zakupno przyborów kancelaryjnych i rysunkowych		22'98
14. Udział w kosztach publikacyi c. k. centralnego biura hydrograficznego		1.208'26
15. Różne wydatki		208'90
Razem		13.935'66

B) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo z funduszu wodnego.

Urządzenie nowych stacyi wodoskazowych, mianowicie sprawienie łąt wodoskazowych, ich ustawienie wraz z kosztami komisyjnemi, następnie utrzymanie istniejących stacyi wodoskazowych	3.004'27
Koszta służby hydrog. w r. 1896 ogółem	16.939'93
Do tych kosztów przyczynił się Światny Wydział krajowy zasiłkiem asygn. odezwą z 7/1 1897 l. 82.662 (l. Nam. 3.635/97) w kwocie	7.625'00
a fundusz hydrograficzny i wodny pokrył	9.314'93
zatem o	1.689'93

więcej od funduszu krajowego.

B) Czynność w roku 1897.

C. k. krajowy oddział hydrograficzny zajęty był w roku sprawozdawczym prowadzeniem zarządu nad stacyami obrometrycznymi, wodoskazowymi i śniegoskazowymi, zbieraniem i sprawdzaniem raportów, wydawnictwem map śniegowych, przygotowaniem materiału do rocznika hydrograficznego roku 1896, następnie administracyjnie zarządzał rektyfikacją planów sytuacyjnych Sanu, Wisłoki i Dunajca celem wypracowania generalnych projektów na regulację tych rzek, dalej niwelacją reperów i kilometrów na Sanie, szczegółową niwelacją i wykonaniem pomiarów hydrometrycznych na Sanie.

1. Wykonywanie obserwacji obrometrycznych.

Wedle załączonego wykazu Nr. 1 funkcjonowało stacyi obrometrycznych w Galicji w roku sprawozdawczym ogółem 382

Z tych przypada na dorzecze:

1. Wisły	225	
2. Styru	5	
3. Dniestru	128	
4. Prutu	24	
	<hr/>	
	382	

2. Wykonywanie obserwacji wodoskazowych.

Wedle załączonego wykazu Nr. 2 funkcjonowało stacyi wodoskazowych w Galicji ogółem 145

Z tych przypada na dorzecze:

1. Wisły	91
2. Dniestru	45
3. Prutu	10

W porównaniu z ilością stacyi w roku 1896 108

zatem przybyło w roku 1897 32

Utworzenie dalszych stacyi w ilości 55

nie mogło jeszcze w roku z. nastąpić z przyczyn podanych w sprawozdaniu czynności ex 1896.

3. Sprawdzanie raportów i prowadzenie ewidencji stacyi hydrograficznych.

Raporta ze stacyi hydrograficznych dorzecza Wisły, Dniestru i Styru sprawdzano w oddziale hydrograficznym, uzupełniano i przysyłano odpisy ich centralnemu biuru.

Dla wszystkich stacyi dorzecza Wisły, Dniestru, Styru i Prutu prowadzono księgę przeglądową stacyi, wykaz nadesłanych raportów, księgę obserwatorów i dzienniki wydatków.

4. Wykonywanie obserwacji śniegoskazowych.

W zimie 1897/8 funkcjonowało w Galicji stacyi śniegoskazowych 151.

Prócz tego nadsyłało tygodniowe raporta z 2 stacyi dorzecza Wisły na Szląsku i 28 dorzecza Prutu i Seretu na Bukowinie, były zatem czynne 181 stacyi, wydawano co tydzień począwszy od 25/12 1897 mapy o obserwacjach warstwy śniegowej i publikowano je z 400 egzemplarzach.

5. Przygotowanie materiału do publikacji rocznika hydrograficznego c. k. centralnego biura 1896 roku.

Sporządzono dla dorzecza Wisły, Dniestru i Styru wykaz stacyi obrometrycznych, tabelaryczne zestawienie codziennych spostrzeżeń ombrom., zestawienie sum miesięcznych i rocznych opadów, zestawienie liczb dni z opadem ciepłoty powietrza, wysokość warstwy śniegowej, następnie wykaz stacyi wodoskazowych, zestawienie czasu trwania stanów wód etc.

6. Przeprowadzenie rektyfikacji planów sytuacyjnych.

Celem sporządzenia generalnych projektów dla regulacji Sanu, Wisłoki i Dunajca zostały wykonane przez 2 cywilnych techników i 8 c. k. urzędników technicznych rektyfikacje planów sytuacyjnych w podziale 1 : 2.880 w następujących przestrzeniach:

a) na Sanie km. 289 (Załuże) do 120 (Jarosław) przez techników rządowych następnie od km. 120—0 przez cywiln. geometrę, kontrolę tych robót przedsięwzięto na przestrzeni od 120—52 km. (Rudniki).

b) na Wiśloce km. 140 (Żmigród) do 0 przez techników rządowych;

c) „ Dunajcu km. 140 (Tylmanowa) do 0 przez cywilnego inżyniera, a kontrolę tej rektyfikacji i uzupełnienie wykonali technicy rządowi.

7. Przeprowadzenie niwelacji.

Niwelację wykonano na Sanie przez 6 techników rządowych czasowo przydzielonych do oddziału hydr.

a) reperów i kilometrów od 289 (Załuże) — 0.

b) szczegółową niwelację od km. 289 (Załuże) — 160 (Przemyśl).

c) ustalonego zwierciadła wody na przestrzeni 289 kilometrów z dnia 13. listopada 1897 przez powyższych 6 techników i 5 techników z okręgów budowniczych.

8. Pomiar hydrometryczne.

Wykonano na Sanie od Sanoka do ujścia Wisły w czasie od sierpnia do października włącznie 1897 w następujących 21 przekrojach:

1. Olchowce, 2. Trepca, 3. Międzybrodzie, 4. Temeszów, 5. Dynów, 6. Iskań, 7. Krasieczyn, 8. Przemyśl, 9. Hurko poniżej wiaru, 10. Grabowiec powyżej Wiszni, 11. Radymno poniżej Wiszni, 12. Munina powyżej Szklä, 13. Jarosław, 14. Nielepkowice, 15. Leżachów, 16. Ujście powyżej Wisłoka, 17. Rzuchów, 18. Ulanów, 19. Zarzecze, 20. Radomyśl i 21. na Wiśloku w Tryńczy.

9. Załatwienie urzędowych pism i korespondencji.

Z nadeszłych do protokołu c. k. kraj. Oddziału hydrograficznego w r. 1897 — 11.208 pism, sprawozdań, raportów, przypomnień urzędowych, zaprotokołowano i załatwiono 2094 ekszibitów a wykonano 5480 ekspedycji (nie licząc ekspedycji pieniężnych).

Prócz tych 2094 ekszibitów Oddziału załatwiono 100 ekszibitów c. k. Namiestnictwa.

10. Personal techniczny i kancelaryjny.

Personal techniczny składał się z 2 inżynierów, 1 praktykanta i 1 pomocnika technicznego (7 miesięcy), którzy pobierali swe płace wyłącznie z funduszy państwowych.

Prócz powyższego personalu było zajętych w Oddziale hydrograficznym 5. pomocników kancelaryjnych i technicznych, przy robotach manipulacyjnych, sporządzaniu grafik, stanów, kopiowaniu planów, zestawień dat statystycznych, wykonywaniu tygodniowych map śniegowych i innych czynności.

11. Koszta służby hydrograficznej w r. 1897.

A) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo względnie przez c. k. Centralne biuro hydrograficzne na rachunek dotacji funduszu hydrograficznego:

1. Urządzenie stacji ombrometrycznych	231·47
2. Utrzymanie „	176·84
3. Zakupno młynka hydrometrycznego	357·75
4. Remuneracje obserwatorów stacji ombrometr.	3.935·23
5. „ „ „ wodoskazowych	1.702·75
6. Pauszale przyznane obserwatorom na pokrycie kosztów posłańca poczt.	127·72
7. Koszta inspekcji stacji ombrom.	206·97
8. Dyurna pomocników techn. i kancelaryjnych	3.432·19
9. Publikacje tygodniowych raportów o obserwacjach warstwy śniegu	370·87
10. Druki dla obserwatorów i c. k. kraj. Oddziału hydrograf.	517·43

11. Czynsz za wynajęcie lokalu wraz z urządzeniem, opałem	982.72
12. Płaca woznego	300.00
13. Zakupno przyborów rysunkowych i kancelaryjnych	201.18
14. Udział w kosztach publikacji centralnego biura	2.378.37
15. Różne wydatki	902.85
	<u>15.824.34</u>

Odnośnie do pozycji 4. c. k. krajowy Oddział hydrograficzny nadmienia, że w roku 1897 przyznano:

2 obserwatorom rocznych po	6 zł. =	12 zł.
149 " " " 12 " =	1.788 "	
1 " " " 15 " =	15 "	
2 " " " 16 " =	32 "	
90 " " " 18 " =	1.620 "	
8 " " " 20 " =	160 "	
25 " " " 24 " =	600 "	
7 " " " 25 " =	175 "	
2 " " " 30 " =	60 "	
<u>286</u>	<u>Razem 4.462 zł.</u>	

a gdy rzeczywisty wydatek w r. 1897 wynosił . . . 3.935 " 23 ct.
zatem wydano mniej o . . . 526 zł. 77 ct. wskutek tego, iż nie wszystkie stacje funkcjonowały przez cały rok a następnie do pozycji 5, że w r. 1897 przyznano:

1 obserwatorowi rocznych a	30 zł. =	30 zł.
2 " " " 25 " =	50 "	
33 " " " 24 " =	792 "	
1 " " " 21 " =	21 "	
9 " " " 20 " =	180 "	
11 " " " 18 " =	198 "	
83 " " " 12 " =	996 "	
2 " " " 10 " =	20 "	
<u>142</u>	<u>Razem 2.287 zł.</u>	

w porównaniu z rzeczywistym wydatkiem . . . 1.702 " 75 ct
wydano w r. 1897 mniej o . . . 584 zł. 25 ct. z przyczyn
wyżej podanych.

B) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo z funduszu wodnego. Urządzenie nowych i utrzymanie istniejących stacji wodoskazowych z kosztami komisijnymi, jakoteż wykonanie budowli dla ustanowienia limnigrafów . 3.914 zł. — ct.
do tego wydatki ad A) . . . 15.824 " 34 "
Ogółem . . . 19.738 zł. 34 ct.

Do tych kosztów przyczynił się Świetny Wydział krajowy zasiłkiem asygnowanym odezwą z 28/2 l. 344 (l. Nam. 25.461/98) . . . 8112 zł. 67 ct.
i odezwą z 25/4 1893 l. 23.996 (l. Nam. 39.495) w kwocie . . . 1756 " 48 "
Razem . . . 9869 zł. 15 ct.
reszta zaś w sumie . . . 9869 zł. 19 ct.
przypada na fundusz państwowy hydrograficzny i wodny.

Lwów, dnia 27. kwietnia 1898.

Wykaz Nr. 1.

stacyi ombrometrycznych funkcyonujących w r. 1897 w dorzeczech Wisły,
Styru, Dniestru, Prntu, w Galicyi, na Szląsku i Bukowinie.

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dynczo	razem
A. Dorzecze Wisły.						
1	1	Wisła (Czarna)	III	Szląsk	1	
2	2	Wisła	III*	"	1	
3	3	Brenna	IV	"	1	
4	4	Skoczów	IV*	"	1	
5	5	Chybi	III	"	1	
6	6	Schwarzwasser	III	"	1	
7	7	Riegersdorf	III	"	1	
8	8	Bielsk	II	"	1	
9	9	Ciężkowice ad Chrzanów.	IV	Galicya	1	
10	10	Rycerka górna	IV*	"	1	
11	11	Rajcza	IV	"	1	
12	13	Cięcina	IV	"	1	
13	14	Korbielów	III*	"	1	
14	15	Żywiec	II*	"	1	
15	16	Łodygowice	IV	"	1	
16	17	Kocierz	IV	"	1	
17	18	Kobiernice	IV	"	1	
18	19	Osiek ad Biała	III*	"	1	
19	20	Chrzanów	III*	"	1	
20	21	Sidzina	III*	"	1	
21	22	Osielec	III*	"	1	
22	23	Jordanów	IV	"	1	
23	24	Zawoja	III*	"	1	
24	25	Maków	III	"	1	
25	26	Sucha	IV	"	1	
26	27	Bieńkówka	IV	"	1	
27	28	Wadowice	II*	"	1	
28	29	Andrychów	IV	"	1	
29	30	Zator	IV	"	1	
30	31	Kalwarya zebrzydowska		"	1	
31	32	Radziszów	IV	"	1	
32	32/ ₁	Mogilany	II	"	1	
33	33	Czernichów	II	"	1	
34	34	Nowa góra	IV	"	1	
35	35	Krzeszowice	IV	"	1	
36	36	Kraków	I	"	1	
37	37	Wieliczka	II	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dyńczo	razem
38	38	Niepołomice	IV*	Galicja	1	
39	39	Raba wyżna	IV	"	1	
40	40	Rabka	IV	"	1	
41	41	Mszana dolna	IV	"	1	
42	42	Kasina wielka	IV	"	1	
43	43	Lubień ad Myślenice	III	"	1	
44	45	Trzemeśna	IV*	"	1	
45	46	Dobczyce	IV	"	1	
46	47	Rozdziele	IV	"	1	
47	48	Trzciana	IV	"	1	
48	49	Bochnia	II	"	1	
49	51	Lipnica murowana	IV	"	1	
50	52	Uszew	IV*	"	1	
51	53	Brzesko	IV	"	1	
52	54	Czarny Dunajec	IV*	"	1	
53	54 ₁	Kościelisko	II	"	1	
54	55	Nowy Targ	III*	"	1	
55	55 ₁	Klikuszowa	II	"	1	
56	56	Zakopane	IV*	"	1	
57	56 ₁	Morskie Oko	IV	"	1	
58	57	Zasadnia (Brzanówka)	IV*	"	1	
59	58	Poronin	III*	"	1	
60	58 ₁	Bukowina	II	"	1	
61	59	Białka	IV	"	1	
62	60	Maniowy	III	"	1	
63	61	Czorsztyn	IV	"	1	
64	62	Szczawnica	II*	"	1	
65	63	Ochotnica	III*	"	1	
66	64	Kamienica	IV	"	1	
67	64 ₁	Tylicz	IV*	"	1	
68	65	Krynica	II	"	1	
69	66	Żegiestów	IV	"	1	
70	67	Piwniczna	III*	"	1	
71	68	Stary Sącz	IV	"	1	
72	68 ₁	Łabowa	IV	"	1	
73	69	Podole	IV	"	1	
74	71	Limanowa	IV*	"	1	
75	72	Zakliczyn	IV	"	1	
76	73	Brunary wyżne	IV	"	1	
77	74	Grybów	IV*	"	1	
78	74 ₁	Gródek ad Grybów	IV	"	1	
79	75	Ciężkowice ad Grybów	IV*	"	1	
80	76	Ryglice	IV	"	1	
81	77	Gumniska	IV	"	1	
82	78	Tarnów	III*	"	1	
83	79	Zabno	IV	"	1	
84	80	Szczucin	IV	"	1	
85	81	Dąbrowa	IV	"	1	
86	81 ₁	Róża	IV*	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dynczo	razem
87	82	Wadowice górne	IV	Galicya	1	
88	83	Radocyna	IV*	"	1	
89	84	Krempna	IV	"	1	
90	85	Osiek koło Żmigrodu	IV	"	1	
91	86	Wysowa	IV	"	1	
92	87	Gorlice	IV	"	1	
93	88	Bartne	IV	"	1	
94	90	Olpiń	IV	"	1	
95	91	Cieklin	IV*	"	1	
96	92	Jaśliska	IV	"	1	
97	93	Tylawa	III*	"	1	
98	94	Dukla	IV	"	1	
99	96	Warzyce	IV	"	1	
100	97	Brzyska	IV*	"	1	
101	98	Brzostek	IV	"	1	
102	99	Pilzno	III*	"	1	
103	100	Dembica	IV	"	1	
104	101	Wielopole skrzyńskie	IV	"	1	
105	102	Sędziszów	III*	"	1	
106	103	Przeclaw	IV	"	1	
107	104	Mielec	III*	"	1	
108	105	Jaślany	IV	"	1	
109	106	Tarnobrzeg	IV	"	1	
110	107	Ostrowy tuszowskie	IV	"	1	
111	108	Kolbuszowa	IV*	"	1	
112	109	Majdan ad Kolbuszowa	IV	"	1	
113	110	Krawce	IV	"	1	
114	110/1	Dęba	IV*	"	1	
115	111	Sianki	III*	"	1	
116	112	Beniowa	IV	"	1	
117	113	Tarnawa niżna	IV*	"	1	
118	114	Wołosate	IV	"	1	
119	115	Ustrzyki górne	III*	"	1	
120	116	Lutowiska	III*	"	1	
121	117	Dwernik	IV	"	1	
122	119	Krywe ad Tworylne	IV	"	1	
123	120	Solinka	IV	"	1	
124	121	Cisna	IV	"	1	
125	122	Wetlina	IV	"	1	
126	123	Smerek	IV	"	1	
127	124	Tyskowa	IV	"	1	
128	126	Polańczyk	III*	"	1	
129	127	Serednica	IV	"	1	
130	128	Jabłonki	IV	"	1	
131	129	Baligród	III	"	1	
132	130	Lisko	IV	"	1	
133	131	Balnica	IV	"	1	
134	132	Smolnik ad Baligród	IV	"	1	
135	133	Komańcza	IV	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dyńczo	razem
136	134	Łupków	III*	Galicja	1	
137	135	Szczawne	IV	"	1	
138	137	Sanok	III*	"	1	
139	138/ ₁	Mrzygłód	IV	"	1	
140	139	Paszowa	IV	"	1	
141	140	Izdebki	III	"	1	
142	142	Dubiecko	IV	"	1	
143	143	Bircza	III*	"	1	
144	144	Kopyśno	IV	"	1	
145	146	Przemysł	III	"	1	
146	147	Wojtkowa	IV	"	1	
147	149	Niżankowice	IV	"	1	
148	150	Michowa	IV*	"	1	
149	151	Lacko	III	"	1	
150	152	Czyżki	IV	"	1	
151	153	Bolanowice	IV	"	1	
152	154	Medyka	III*	"	1	
153	155	Michałówka	IV	"	1	
154	157	Rudki	IV*	"	1	
155	158	Makuniów	III*	"	1	
156	159	Sądowa wisznia	IV*	"	1	
157	161	Mościska	IV	"	1	
158	162	Jaworów	III*	"	1	
159	163	Rogóżno	IV	"	1	
160	164	Sarny	III	"	1	
161	164/ ₁	Krakowiec	IV	"	1	
162	165	Wielkie oczy	III*	"	1	
163	166	Laszki	IV	"	1	
164	168	Kurniki	IV*	"	1	
165	169	Niemirów	IV	"	1	
166	170	Hruszów	IV	"	1	
167	172	Lubaczów	IV	"	1	
168	173	Miłków	III*	"	1	
169	174	Radawa	IV	"	1	
170	175	Sieniawa ad Jarosław	IV	"	1	
171	177	Nowotaniec	IV	"	1	
172	178	Jaćmierz	III*	"	1	
173	179	Rymanów	III*	"	1	
174	180	Iwonicz	IV	"	1	
175	181	Krosno	III*	"	1	
176	182	Frysztak	IV	"	1	
177	184	Brzozów	IV*	"	1	
178	185	Domaradz	IV	"	1	
179	186	Krasna ad Lutcza	IV	"	1	
180	187	Błażowa	IV	"	1	
181	188	Rzeszów	III*	"	1	
182	189	Głogów	IV	"	1	
183	190	Łańcut	IV	"	1	
184	191	Żółynia	III*	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dyńczo	razem
185	192	Kańczuga	III*	Galicja	1	
186	193	Hucisko ad Rzeszów	IV	"	1	
187	194	Pruchnik	IV	"	1	
188	195	Przeworsk	IV	"	1	
189	196	Grodzisko	IV	"	1	
190	197	Majdan sieniawski	IV	"	1	
191	198	Cieplice dolne	IV	"	1	
192	199	Leżajsk	IV	"	1	
193	201	Łętownia	IV	"	1	
194	202	Jeżowe	IV	"	1	
195	203	Narol (miasteczko)	IV	"	1	
196	204	Moszczanica	IV	"	1	
197	205	Cieszanów	III*	"	1	
198	206	Łończa	IV	"	1	
199	207	Rozwadów	III*	"	1	
200	208	Jarocin	III*	"	1	
201	209	Wrzawy	IV*	"	1	
202	210	Werhobuż	IV	"	1	
203	211	Podhorce	IV	"	1	
204	212	Złoczów	IV*	"	1	
205	213/a	Lwów c. k. politechnika	I	"	1	
206	213/b	Lwów c. k. uniwersytet	I	"	1	
207	214	Romanów	III*	"	1	
208	216	Rokitno	III*	"	1	
209	217	Dublany	II*	"	1	
210	219	Busk	III*	"	1	
211	220	Ożydów	III	"	1	
212	221	Kamionka strum	IV	"	1	
213	222	Nieznanów	IV*	"	1	
214	223	Dobrotwór	IV	"	1	
215	224	Potylicz	IV	"	1	
216	225	Rawa ruska	III*	"	1	
217	226	Zaborze	IV	"	1	
218	227	Przystań ad Butyny	IV*	"	1	
219	228	Magierów	IV	"	1	
220	229	Żółkiew	III*	"	1	
221	230	Dzibułki	IV	"	1	
222	231	Domaszów	IV	"	1	
223	232	Sielec bełzki	III*	"	1	
224	233	Korczyn	IV	"	1	
225	234	Lubycza królewska	IV	"	1	
226	235	Nowosiółki kardynalskie	IV*	"	1	
227	236	Szczepiatyn	IV	"	1	
228	237	Bełz	IV*	"	1	
229	238	Suszn	III*	"	1	
230	239	Sokal	II*	"	1	
231	240	Spasów	IV	"	1	
232	241	Wojśławice	III*	"	1	
233	242	Dłużniów	III*	"	1	
		A. Dorzecze Wisły razem .			233	233

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dyńczo	razem
B. Dorzecze Dniestru.						
234	250	Wołcze ad Turka	III*	Galicja	1	
235	251	Łomna	III*	"	1	
236	253	Staremiasto	III	"	1	
237	254	Waniowice	IV	"	1	
238	255	Bilina wielka	IV*	"	1	
239	256	Bandrów	IV	"	1	
240	257	Ustrzyki dolne	IV	"	1	
241	258	Starzawa	III*	"	1	
242	259	Chyrów	III	"	1	
243	260	Sambor	III	"	1	
244	261	Koniów	IV	"	1	
245	262	Brześciany	IV*	"	1	
246	263	Lelechówka	IV*	"	1	
247	264	Janów	IV	"	1	
248	265	Gródek	III*	"	1	
249	266	Falkenstein	IV	"	1	
250	268	Bystrzyca	IV	"	1	
251	269	Podmanasterek	III*	"	1	
252	270	Mokrzany	IV	"	1	
253	271	Sprynia	IV	"	1	
254	272	Horodyszcze	III*	"	1	
255	273	Litynia	IV	"	1	
256	274	Borysław	IV	"	1	
257	275	Drohobycz	III*	"	1	
258	276	Bronica	IV	"	1	
259	277	Kołodrubry	III*	"	1	
260	278	Gassendorf	IV	"	1	
261	280	Josefsberg	III*	"	1	
262	282	Podciemne	III*	"	1	
263	283	Mikołajów	IV*	"	1	
264	285	Wyżłów	III*	"	1	
265	286	Klimiec	IV	"	1	
266	287	Annaberg	III*	"	1	
267	288	Smorze	IV*	"	1	
268	290	Huśnice wyżne	IV*	"	1	
269	291	Libuchora ad Turka	IV	"	1	
270	292	Hnyła	IV	"	1	
271	293	Butla	IV	"	1	
272	294	Zawadka	IV	"	1	
273	295	Ilnik	IV	"	1	
274	296	Tureczki wyżne	IV	"	1	
275	297	Turka	II	"	1	
276	298	Zubrzyca	III*	"	1	
277	299	Hołowsko	IV	"	1	
278	300	Rybnik	IV	"	1	
279	301	Urycz	III*	"	1	
280	302	Synowódzko wyżne	III*	"	1	
281	303	Oporzec	IV	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dynczo	razem
282	304	Jelenkowate	III*	Galicja	1	
283	305	Sławsko	IV*	"	1	
284	306	Rozanka niżna	IV	"	1	
285	307	Kalne ad Skole	IV	"	1	
286	309	Hrebenów	IV	"	1	
287	311	Koziowa	IV	"	1	
288	312	Korostów	III*	"	1	
289	313	Skole	II	"	1	
290	314	Kamionka	IV	"	1	
291	315	Demnia wyżna	IV	"	1	
292	317	Stryj	III	"	1	
293	318	Niniów dolny	IV	"	1	
294	318/ ₁	Bereznica	IV	"	1	
295	319	Żydaczów	IV	"	1	
296	320	Suchodół ad Bóbrka	IV	"	1	
297	321	Borynicze	IV	"	1	
298	323	Chodorów	III*	"	1	
299	324	Nowe sioło	III*	"	1	
300	326	Węldzisz	IV*	"	1	
301	327	Seneczów	IV	"	1	
302	327/ ₁	Mizuń sołotwiński	IV	"	1	
303	328	Mizuń stary	IV	"	1	
304	329	Cerkowna	III*	"	1	
305	330	Kalna ad Dolina	IV	"	1	
306	331/a	Bolechów (saliny)	II*	"	1	
307	331/b	Bolechów (szkoła lasowa)	II	"	1	
308	332	Brza	IV	"	1	
309	333	Sokołów ad Stryj	IV	"	1	
310	335	Świerz	IV	"	1	
311	336	Strzeliska nowe	III*	"	1	
312	337	Dolina	IV	"	1	
313	338	Nadziejów	III*	"	1	
314	339	Kałuż	IV	"	1	
315	340	Wojniów	IV*	"	1	
316	341	Podluty	IV*	"	1	
317	342	Jasień	IV	"	1	
318	343	Niebyłów	IV*	"	1	
319	344	Suchodół ad Dolina	IV	"	1	
320	346	Bednarów	IV	"	1	
321	347	Załukiew	IV	"	1	
322	348	Przemysław	III*	"	1	
323	349	Korzelice	III*	"	1	
324	350	Cześniki	IV	"	1	
325	351	Szumłany	IV*	"	1	
326	352	Hołodyszcze	IV	"	1	
327	353	Zielenica	IV*	"	1	
328	354	Nadwórna	IV	"	1	
329	355	Ottynia	IV	"	1	
330	356	Wołosów	III*	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dynczo	razem
331	357	Porohy	IV	Galicja	1	
332	358	Maniawa	III*	"	1	
333	359	Bohorodczany	III	"	1	
334	360	Stanisławów	III*	"	1	
335	361	Mariampol	III*	"	1	
336	362	Gołogóry	IV	"	1	
337	363	Pomorzany	IV*	"	1	
338	364	Żuków	IV	"	1	
339	365	Toustobaby	IV*	"	1	
340	366	Monasterzyska	IV	"	1	
341	367	Chocimierz	IV	"	1	
342	368	Taurów	IV*	"	1	
343	369	Iszerków	III*	"	1	
344	371	Jazłowiec	III*	"	1	
345	372	Czernelica	III*	"	1	
346	374	Zaleszczyki	III*	"	1	
347	375	Założce	IV*	"	1	
348	375/1	Cebrów	IV	"	1	
349	376	Tarnopol	II*	"	1	
350	377	Zbaraż	IV	"	1	
351	378	Trembowla	IV*	"	1	
352	379	Kobyłowlaki	IV	"	1	
353	380	Brykuła nowa	III*	"	1	
354	381	Jagielnica	III*	"	1	
355	382	Łosiacz	III*	"	1	
356	383	Olchowiec	III*	"	1	
357	384	Koszlaki	IV*	"	1	
358	385	Skalat	IV*	"	1	
359	386	Krasne ad Touste	III*	"	1	
360	387	Wasyłkowce	IV	"	1	
361	388	Germakówka	IV*	"	1	
362	389	Horoschoutz	III*	Bukowina	1	
		B. Dorzecze Dniestru razem .			129	129
		C. Dorzecze Styru.				
363	395	Toporów	IV	Galicja	1	
364	396	Radziechów	IV	"	1	
365	397	Brody	III*	"	1	
366	398	Zawidczce	III*	"	1	
367	399	Podkamień	IV*	"	1	
		C. Dorzecze Styru razem .			5	5
		D. Dorzecze Prutu.				
368	401	Worochta	IV	Galicja	1	
369	402	Jabłonica	III*	"	1	
370	403	Mikuliczyn	III	"	1	
371	404	Delatyn	III*	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	Nazwa stacyi	Kategoria * śniegoskaz.	Kraj	Ilość stacyi funkcyon.	
					poje- dyńczo	razem
372	405	Osław	III	Galicja	1	24
373	406	Jabłonów	IV	"	1	
374	407	Mołodiatyn	III	"	1	
375	408	Kosmacz	III*	"	1	
376	409	Pystyń	IV	"	1	
377	410	Ispas	IV	"	1	
378	411	Kołomyja	III*	"	1	
379	412	Jaworów	III*	"	1	
380	413	Kossów	IV	"	1	
381	414	Rudniki	IV	"	1	
382	415	Winograd	IV*	"	1	
383	416	Śniatyn	III*	"	1	
384	417	Jaworniki ad Kossów	III*	"	1	
385	418	Żabie	III	"	1	
386	419	Krzyworównia	III*	"	1	
387	420	Krasnoïła	III*	"	1	
388	421	Uścierky	IV	"	1	
389	422	Hryniawa	II*	"	1	
390	423	Kuty	IV	"	1	
391	424	Popielniki	III*	"	1	
		D. Dorzecze Prutu razem .			24	24
		Ogółem .	—	—	—	391
		Z tych przypada na Galicyę .	—	—	—	382

Lwów, 27. kwietnia 1897.

Wykaz Nr. 2.

stacyi wodoskazowych funkcyonujących w r. 1897 w dorzeczach Wisły,
Styru, Dniestru i Prutu na Szląsku i w Galicyi.

Liczba porządkowa	Numer stacyi	N a z w a			Ilość stacyi funkcyon.	
		s t a c y i	rzeki	kraju	poje- dyńczo	razem
		A. Dorzecze Wisły.				
1	1	Skoczów	Wisła	Szląsk	1	
2	2	Drahomischl	"	"	1	
3	4	Dziedzice	Hownica	"	1	
4	5	Neuhof	Biała	"	1	
5	6	Jawiszowice	Wisła	Galicya	1	
6	7	Pustynia	"	"	1	
7	8	Dwory	"	"	1	
8	9	Smolice	"	"	1	
9	10	Czernichów	"	"	1	
10	12	Kraków	"	"	1	
11	13	Przewóz	"	"	1	
12	14	Niepołomice	"	"	1	
13	15	Nowa wieś	"	"	1	
14	16	Sierosławice	"	"	1	
15	17	Popędzynka	"	"	1	
16	18	Jagodniki	"	"	1	
17	19	Karsy	"	"	1	
18	20	Pawłów	"	"	1	
19	21	Szczucin	"	"	1	
20	23	Ostrówek	"	"	1	
21	24	Niziny	"	"	1	
22	26	Dzików	"	"	1	
23	27	Dąbrowa wrzawska	"	"	1	
24	28	Chwałowice	"	"	1	
25	29/1	Jeleń!	Przemsza	"	1	
26	30	Chelmek	"	"	1	
27	31	Żywiec	Soła	"	1	
28	32	Kobiernice	"	"	1	
29	33	Oświęcim	"	"	1	
30	34	Świnna	Koszarawa	"	1	
31	35	Sucha	Skawa	"	1	
32	35/1	Skawce	"	"	1	
33	36	Wadowice	"	"	1	
34	37	Zator	"	"	1	
35	38	Rudze	Wieprzówka	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	N a z w a			Ilość stacyi funkcyon.	
		s t a c y i	rzeki	kraju	poje- dyńczo	razem
36	40	Szczyglice	Rudwa	Galicja	1	
37	41	Stróża	Raba	"	1	
38	42	Droginia (Osieczany)	"	"	1	
39	43	Gdów	"	"	1	
40	44	Książnice	"	"	1	
41	45	Proszówki	"	"	1	
42	46	Mszana dolna	"	"	1	
43	47	Łapanów	Stradomka	"	1	
44	49	Wola przemyska	Uswica	"	1	
45	55	Gołkowice	Dunajec	"	1	
46	56	Nowy Sącz	"	"	1	
47	57	Kurów	"	"	1	
48	59	Melsztyn	"	"	1	
49	60	Zgłobice	"	"	1	
50	60 ₁	Biała	"	"	1	
51	61	Zabno	"	"	1	
52	62	Siedliszowice	"	"	1	
53	65	Stary Sącz	Poprad	"	1	
54	68	Ciężkowice	Biała	"	1	
55	69	Koszyce	"	"	1	
56	70	Otałęż	Breń	"	1	
57	71	Zmigród	Wisłoka	"	1	
58	72	Żółkiew (Nieglowice)	"	"	1	
59	75	Łabuzie	"	"	1	
60	76	Brzeźnica	"	"	1	
61	77	Mielec	"	"	1	
62	78	Gawłuszowice	"	"	1	
63	80	Jasło	Jasiołka	"	1	
64	81	Gorlice	Ropa	"	1	
65	82	Kłęczany (Libusza)	"	"	1	
66	84	Brzeźnica	Wielopolka	"	1	
67	89	Postolów	San	"	1	
68	90	Olchowce	"	"	1	
69	91	Jabłonice	"	"	1	
70	92	Dynów	"	"	1	
71	94	Babice	"	"	1	
72	96	Przemysł	"	"	1	
73	97	Hurko	"	"	1	
74	98	Sośnica	"	"	1	
75	99	Radymno	"	"	1	
76	100	Jarosław	"	"	1	
77	101	Leżachów	"	"	1	
78	102	Rzuchów	"	"	1	
79	104	Rudnik	"	"	1	
80	105	Nisko (Zarzecze)	"	"	1	
81	106	Majdan	"	"	1	
82	108	Krówniki	Wiar	"	1	
83	109	Charyłany ad Laszki	Szkło	"	1	
84	111	Nienowice	Wisznia	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	N a z w a			Ilość stacyi funkeyon.	
		s t a c y i	rzeki	kraju	poje- dynczo	razem
85	113	Krosno	Wisłok	Galicja	1	
86	114	Zarnowa	"	"	1	
87	115	Rzeszów	"	"	1	
88	116	Dąbrówka szlachecka	"	"	1	
89	117	Tryńcza	"	"	1	
90	122	Lubliniec stary	Wyzowa	"	1	
91	123	Sassów	Bug	"	1	
92	125	Ruda	"	"	1	
93	128	Busk	Pełtew	"	1	
94	129	Mosty wielkie	Rata	"	1	
95	133	Żółkiew	Świnia	"	1	
		A. Dorzecze Wisły razem			95	95
		B. Dorzecze Dniestru.				
96	134	Stare miasto	Dniestr	Galicja	1	
97	135	Radłowice	"	"	1	
98	136	Kornalowice	"	"	1	
99	138	Kołodruba	"	"	1	
100	139	Mikołajów	"	"	1	
101	139 ₁	Rozwadów	"	"	1	
102	140	Brzezina	"	"	1	
103	141	Zalesce	"	"	1	
104	142	Żurawno	"	"	1	
105	143	Siwka wojniłowska	"	"	1	
106	144	Halicz	"	"	1	
107	146	Niżniów	"	"	1	
108	148	Niezwiska	"	"	1	
109	150	Uścieczko	"	"	1	
110	151	Zaleszczyki	"	"	1	
111	153	Uście biskupie	"	"	1	
112	154	Chyrów	Strwiąż	"	1	
113	155	Biskowice	"	"	1	
114	156	Koniuszki siemianowskie	"	"	1	
115	159	Hruszów	Bystrzyca sam.	"	1	
116	161	Wróblowice	Tyśmienica	"	1	
117	163	Drohomyze	Zubrza	"	1	
118	166	Synowódzko wyżne	Stryj	"	1	
119	167	Stryj	"	"	1	
120	168	Żydaczów	"	"	1	
121	170	Dobrowlany	Ług	"	1	
122	171	Wygoda	Świca	"	1	
123	172	Hoszów	"	"	1	
124	173	Balicze podgórne	"	"	1	
125	174	Żurawno	"	"	1	
126	177	Równia	Łomnica	"	1	
127	179	Wistowa	"	"	1	
128	180	Pukasowce	"	"	1	

Liczba porządkowa	Numer stacyi	N a z w a			Ilość stacyi funkcyon.	
		s t a c y i	rzeki	kraju	poje- dynczo	razem
129	181	Rożniatów	Duba	Galicja	1	
130	187	Nadwórna	Bystrzyca nad.	"	1	
131	188	Mykietyńce	"	"	1	
132	190	Lachowce	Bystrzyca soł.	"	1	
133	191	Pasieczna	"	"	1	
134	192	Jezupol	"	"	1	
135	200	Berezowica wielka	Seret	"	1	
136	201	Janów nad Seretem	"	"	1	
137	202	Czortków	"	"	1	
138	204	Trembowla	Gniezna	"	1	
139	205	Uście biskupie	Niełzawa	"	1	
140	206	Husiatyn	Zbrucz	"	1	
		B. Dorzecze Dniestru razem			45	45
		C. Dorzecze Styru.	—	—	—	—
		D. Dorzecze Prutu.				
141	212	Dora	Prut	Bukowina	1	
142	213	Kołomyja	"	Galicja	1	
143	215	Śniatyn	"	"	1	
144	216	Wierbiaż niżny	Łuczka sopow.	"	1	
145	217	" "	Łuczka	"	1	
146	218	" "	Pistyńka	"	1	
147	219	Uścieryki	Prut	"	1	
148	220	Waszkowce	Czeremosz	"	1	
149	221	Kuty	"	"	1	
150	222	Dołhopole	" biały	"	1	
		D Dorzecze Prutu razem			10	10
		Ogółem	—	—	—	150
		Z tych przypada na Galicyę	—	—	—	145

Lwów, 27. kwietnia 1898.

Alegat 7. do sprawozdania Wydziału kraj. l. 72.115/98.

W Y -

zasiłków z funduszu krajowego potrzebnych w roku 1899 na lokalne
ku 1899 a częścią

L. p.	Rzeka	Miejsce budowy	Ogólne koszta budowy zł.	Z ogólnych kosztów	
				fundusz budowli wodnych zł.	fundusz krajowy zł.
1	Skawa	Wadowice—Witanowice	40.215	13.925	13.145
2	"	(Narzuty kamienne) Jaroszwice—Witanowice	16.688	8.445	8.243
3	Raba	Winiary—Niezdów	30.020	12.136	11.362
4	Dunajec	Maszkowice—Jazowsko	62.100	26.092	20.156
5	"	Strugi ad Chełmiec	3.640	1.269	1.186
6	"	Gołkowice—ujście Popradu	138.973	48.502	45.236
7	"	Drużków—Filipowice	64.597	22.330	21.134
8	"	Zgłobice Szczepanowice—Zawodzie	90.081	31.782	28.186
9	"	Wielopole—Kurów	121.100	42.576	39.262
10	Wisłoka	Dęboszyn	10.000	3.500	3.250

K A Z

regulacye niespławnych rzek, które mają być wykonane częścią w ro-
w roku 1900.

przypada na	Z części przypadającej na fundusz krajowy wstawić do preliminarza 1899 zł.	U W A G A
prywatną konkuren- cyę zł.		
13.145	2.758	Zasiłek krajowy przyznano odezwą 7./5. 97 l. 36.272. Na rok 1897 = 2.113 zł., od 1898 do 1901 mają być wsta- 3-cia rata. wione 4 raty po 2.758 zł.
—	4.000	Operat już sporządzono, będzie niebawem udzielony.
6.522	3.788	Zasiłek krajowy przyznano odezwą z 14./9. 1897 l. 41.240. W latach 1897—1898 było razem 4788 zł. ostatnia rata.
15.852	6.719	Zasiłek przyznano odezwą z 1. października 1898 l. 51.124. 1-sza rata. Na lata 1899, 1900 i 1901 po 6.719 zł.
1.185	1.186	Zasiłek przyznano odezwą z dnia 5./10. 98 l. 60.535.
45.235	9.047	Zasiłek przyznano odezwą z 11./5. 97 l. 28.371 płatny w 5-ciu równych ratach od r. 1898 do 1902. Z części przypadającej na konkurencyę pokryje Wys. Min. rolnictwa w myśl reskryp. 2-ga rata. z 23./9. 98 l. 29.351 kwotę 6.658.77 zł.
21.133	7.045	Zasiłek przyznano odezwą z 27./9. 97 l. 50.932. W preli- minarzach na lata 1897 i 1898 było 7.045 zł. Następna rata w r. 1899 w kwocie 7045 zł. Część dodatku konkurencyj- nego 19.002 zł. ma pokryć Wys. Min. rolnictwa. 2-ga rata.
30.113	7.047	Zasiłek przyznany odezwą z 30./4. 97 l. 24.079. Zasiłek kra- jowy płatny w 4. ratach po 7.046 zł. w latach 1898—1901. 2-ga rata.
39.262	4.000	Operat już sporządzono, będzie niebawem udzielony. 1-sza rata.
3.250	750	Zasiłek przyznano odezwą z 28./4. 96 l. 34.412. W preli- minarzach za lata 1897 i 1898 było 2.500 zł. 3-cia rata.

L. p.	Rzeka	Miejsce budowy	Ogólne koszta budowy zł.	Z ogólnych kosztów	
				fundusz budowli wodnych zł.	fundusz krajowy zł.
11	Wisłoka	Brzeznica Bobrowa — Wola bobrowska	36.886	16.645	15.700
12	"	Goleszów Dąbie—Tuszyna—Rzemień	196.485	82.728	78.431
13	"	Brzyska	11.704	4.932	4.771
14	"	Skurowa	4.900	1.984	1.827
15	San	Nozdrzec—Dąbrówka Sta- rzeńska	30.816	10.792	10.012
16	"	Korytniki—Krasieczyn	53.000	18.193	17.620
17	Wisznia	Nienowice—Michałówka	23.500	11.966	11.534
18	Wisłok	Babice—Zarzecze	102.700	34.700	34.000
19	"	Trzebawnisko—Łukawiec	151.131	52.581	49.275
20	"	Dobrzechów	12.000	4.000	4.000
21	Świca	Hoszów	4.692	1.564	1.564
22	"	Sokołów—Łany sokołowskie	47.381	22.609	21.172
23	Stryj	Pczany—Pokrowce	40.000	13.600	13.200
24	"	Hnizdyczów	20.000	6.800	6.600
25	"	Żydaczów—ujście	90.000	31.000	29.500

przypada na	Z części przypadającej na fundusz krajowy wstawić do preliminarza 1899 zł.	U W A G A
prywatną konku rencję zł.		
4.541	3.720	Zasiłek przyznano odezwą z 11./5. 95 l. 55.921. W prelimi- narzach na lata 1896—7 i 8 były 3 raty po 3.720 zł. 4-ta rata.
35.326	13.546	Zasiłek przyznano odezwą z 5./10. 98 l. 59.330 = na rok 1899 = 13.546 zł. na lata zaś 1900—1903 po 15.686 zł. 1-sza rata.
2.001	1.308	Odezwa Wydz. kraj. l. 27.075/98 z 20./5. 98.
1.089	1.827	Odezwa Wydz. kraj. l. 29.204 z 20./5. 98.
10.012	4.012	Zasiłek przyznany odezwą z 17./4. 96 l. 17.940 W prelimina- rach na lata 1897 i 1898 było 6000 zł. 3-cia rata.
17.187	5.395	Zasiłek przyznano odezwą z 8./1. 97 l. 74.176/96. W preli- minarzach na lata 1896—7 i 8 było 10.395. 3-cia rata.
—	3.267	W preliminarzach na lata 1897 i 8 były 2 raty po 2.500 zł. 3-cia rata.
34.000	4.793	Zasiłek przyznano odezwą 2./4. 1897 l. 17.962. W prelimi- narzach na lata 1896/7 i 8 były 3 raty o kwocie 9.793 zł. Reszta płatna w ratach po 4.793 zł. do roku 1901 włącznie. 4-ta rata.
49.275	2.500	Operat już sporządzono, będzie wkrótce udzielony. W preli- minarzach na lata 1897 i 8 były 2 raty o kwocie 5.500 zł.
4.000	2.000	
1.564	1.564	Zasiłek przyznano odezwą z 30./1. 98 l. 622.
3.600	2.500	Zasiłek przyznano odezwą z 1./12. 1894 l. 49.909. W latach poprzednich była kwota 10.500 zł.
13.200	3.000	1-sza rata. Operat będzie dopiero przedłożony.
6.600	2.500	1-sza rata. Operat będzie dopiero przedłożony.
29.500	4.500	1-sza rata. Operat będzie dopiero przedłożony.

L. p.	Rzeka	Miejsce budowy	Ogólne koszta budowy zł.	Z ogólnych kosztów	
				fundusz budowli wodnych zł.	fundusz krajowy zł.
26	Stryj	Kawczy kąt	3.960	1.997	1.963
27	Sołotwińska Bystrzyca	Knihynin	6.400	3.200	3.200
28	Na premiowanie zawiklenia odsypisk		—	—	—
29	Do dyspozycji Wydziału krajowego		—	—	—
	Z powyższych kwot przypada :				
1	na Skawę		56 903	22.370	21.388
2	„ Rabę		30.020	12.136	11.362
3	„ Dunajec		480 491	172.551	155.160
4	„ Wisłokę		259.975	109.789	103.979
5	„ San		83.816	28.985	27.632
6	„ Wisznię		23.500	11.966	11.534
7	„ Wisłok		265.831	91.281	87.275
8	„ Świcę		52.073	24.173	22.736
9	„ Stryj		153.960	53 397	51.263
10	„ Bystrzycę		6.400	3.200	3.200
11	„ premiowanie zawiklenia		—	—	—
12	„ kwotę dyspozycyjną		—	—	—
	Razem		1,412.969	529.848	495.529

przypada na	Z części przypadającej na fundusz krajowy wstawić do preliminarza 1899 zł.	U W A G A
—	1.763	Zasiłek przyznano odezwą z 22./3. 98 l. 16.958.
—	2.000	Zasiłek 1.200 zł. przyznano z dotacji dyspozycyjnej r. 1898. Częściowy zasiłek przyznano odezwą z 22./4. 1898 l. 22.400.
—	500	
—	10.000	
13.145	6.758	
6.522	3.788	
152.780	35.044	
46.207	21.151	
27.199	9.407	
—	3.267	
87.275	9.293	
5.164	4.064	
49.300	11.763	
—	2.000	
—	500	
—	10.000	
387.592	117.035	

USTAWA

z dnia . . . . . o obwałowaniu lewego brzegu
Dunajca od ujścia potoku Więckówki do mostu kolejowego
w Bogumiłowicach.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Obwałowanie lewego brzegu Dunajca od ujścia potoku Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach wraz z regulacją potoków Więckówki i Milówki ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1898 preliminarzujący koszta robót na 130.000 zł. w. a.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokycia tych kosztów mają się przyczynić:

- a) Fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminarzowanych kosztów :
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ust. 1. i §. 4. ust. 1. ustawy z dnia 30 czerwca, 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia.
- c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztę preliminarzowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca, 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być nsunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych zawiazaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Blizsze szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a) b) i c) mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w równych ratach rocznych z góry z tem ograniczeniem, iż rzeczywista wypłata zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz. Fundusz ten składać się będzie:

- 1) z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wałów ochronnych,
- 2) z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 10. czerwca 1892. Dz. u. kraj. Nr. 43.
- 3) z corocznych datków kraju i prestacyi konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyi konkurencyjnych na konserwacyę, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Blizsze szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

U S T A W A

z dnia . . . . . o konserwacyi robót regulacyjnych
na rzece Łęgu.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6 ustawy z dnia 1. lipca, 1886. Dz. u. kraj. Nr. 65, tudzież §. 6. ustawy z dnia 7. listopada, 1895. Dz. u. kraj. Nr. 81, co następuje:

§. 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania wykonanych robót regulacyjnych na rzece Łęgu od granicy powiatu Niżańskiego do ujścia do Wisły w powiecie Tarnobrzeskim mają być pokrywane:

- 1) z dochodów uzyskanych z wydzierzawienia wałów ochronnych;
- 2) z oszkodzeń i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 10. czerwca, 1892. Dz. u. kraj. Nr. 43;
- 3) z corocznych datków funduszu krajowego i spółki wodnej zawiązanej w myśl §. 4. ustawy z dnia 1. lipca, 1886 Dz. u. kraj. Nr. 65.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółki wodnej w §. 1. pod 3) wymienionych wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach, t. j. od r. 1899 do r. 1901. włącznie, po 750 zł. w. a. czyli razem 1.500 zł. w. a.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§. 3.

Pozostałe z końcem r. 1898 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów w myśl §. 6. ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 65, niemniej też nieużyte nadwyżki corocznych datków kraju i spółki wodnej (§. 2.) mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwowy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie wynikłych z powodu szkód elementarnych lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§. 4.

O ileby fundusz rezerwowy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta

rozłożona zostanie niezależnie od stałych datków rocznych w §. 2. ustanowionych po połowie na fundusz krajowy i na spółkę wodną.

§. 5.

Zarząd funduszu konserwacyjnego sprawuje stosownie do postanowienia §. 7. ustawy z d. 1. lipca, 1886. Dz. u. kraj. Nr. 65. Wydział krajowy.

Wszelkie też datki na utrzymanie wpływać mają do kasy krajowej w półrocznych ratach z góry, dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku.

§. 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmie się spółka wodna według miary ustanowionej w prawie obowiązującym statucie spółki.

§. 7.

Wszelkie uszkodzenie wykonanych robót regulacyjnych, jak łożyska, budowli regulacyjnych i ochronnych, skarp brzegów, sadzonek, wałów, szluz, przepustów, rowów i innych urządzeń wodnych jest wzbronione.

W szczególności wzbronione zostają:

- a) przejazd i przepęd zwierząt przez łożysko rzeki, wały i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych;
- b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu i t. p. w miejscach niedozwolonych;
- c) skopywanie brzegów rzeki, skopywanie, przebijanie, zasadzanie drzewami i wiklinami i w ogóle jakiegokolwiek rodzaju uszkodzenie wałów, jakoteż ramp i ogrodzeń ku ochronie wałów służących;
- d) pasienie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skarpach rzeki, wałów i rowów.

§. 8.

Ze względów bezpieczeństwa publicznego wzbronione zostaje:

- a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody, tudzież sadzenie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. d.) w profilu inundacyjnym rzeki;
- b) kopanie dołów dla dobywania piasku, gliny i t. p., zbiorników wody i studzien w odległości do dwudziestu metrów włącznie od wałów;
- c) oranie ziemi bliżej aniżeli dwa metry po obu stronach wałów i brzegów rzeki, a na pół metra od rowów;
- d) sadzenie wikliwy w profilu inundacyjnym z wyjątkiem miejsc, gdzie sadzenie to jest bezwzględnie koniecznem dla ubezpieczenia brzegów rzeki i ustalenia odsypisk. Miejsca te wskaże Wydział krajowy i oznaczy je w sposób łatwy do poznania dla ogółu.

§. 9.

W razie zagrożenia wałów ochronnych przez wielką wodę obowiązane są gminy i obszary dworskie położone w okręgu konkurencyjnym na wezwanie inspektorów wałowych, których ustanowi

Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla poszczególnych sekcji rzeki, dostarczyć bezzwłocznie potrzebnych sił roboczych i pociągowych oraz materiałów, i narządzi do obrony wałów.

Siły robocze i pociągowe mają być dostarczone bezpłatnie, za materiały zaś otrzymują strony interesowane wynagrodzenie z funduszu konserwacyjnego (rezerwowego) według cen, jakie ustanawiać będzie co pięć lat z góry Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i spółką wodną.

Dalsze postanowienia mające na celu obronę wałów w czasie powodzi, zarówno jak i ochronę wykonanych budowli wodnych, wydane zostaną w osobnem rozporządzeniu wykonawczem przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Rozporządzenie to ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 10.

Przekroczenia niniejszej ustawy, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według przepisów krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca, 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. oraz ustawy z dnia 10. czerwca, 1892. Dz. u. kraj. Nr. 43.

Według tych samych przepisów orzeczonem będzie co do obowiązku wynagrodzenia szkody, usunięcia zmian własnowolnych, zaniechania rozpoczętych robót i w ogóle co do przywrócenia do pierwotnego stanu.

§. 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.
